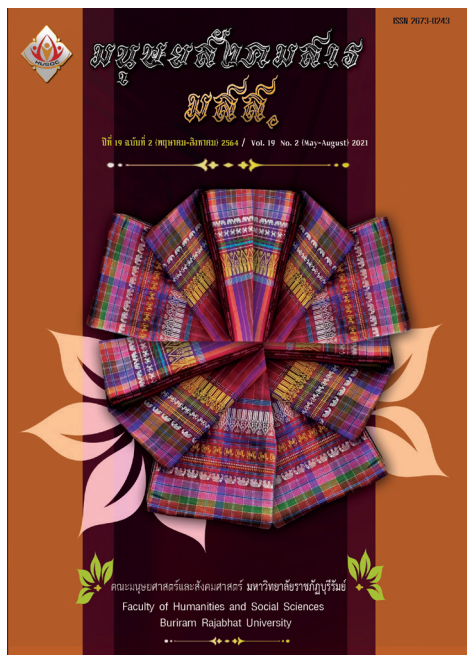

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

2563

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

■ ชื่อเดิม	วารสารวิชาการ รมยสาร / ISSN 1686-0101
■ เจ้าของ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
■ ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ	รศ.มาลินี จุโฑปะมา
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
■ กองบรรณาธิการ	<div> <div> <p>ศ.ดร.ประยงค์ แสนบุราณ</p> <p>ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง</p> <p>ศ.ดร.วัชรระ งามจิตรเจริญ</p> <p>รศ.ดร.ประสาธ เนื่องเฉลิม</p> <p>รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์</p> <p>รศ.ดร.อัญชลี วรรณรักษ์</p> <p>รศ.ดร.สิงหนาท น้อมเนียน</p> <p>รศ.ดร.สารภี วรรณตรง</p> <p>รศ.ดร.ศุภกรณ์ ภู่เจริญศิลป์</p> <p>รศ.ดร.โกวิทย์ พิมพวง</p> <p>ผศ.ดร.นวมินทร์ ประชานันท์</p> <p>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัย เหมนเหลียง</p> <p>Prof. Dr. R. Michael Smith</p> </div> <div> <p>มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน</p> <p>มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย</p> <p>มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์</p> <p>มหาวิทยาลัยมหาสารคาม</p> <p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</p> <p>มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี</p> <p>มหาวิทยาลัยมหิดล</p> <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์</p> <p>มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์</p> <p>มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</p> <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์</p> <p>สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์</p> <p>Niagara University, U.S.A.</p> </div> </div>

มนุษยศาสตร์ (มสส.)

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Prof. Ni Ni Hlaing

Mandalay University of Distance

Education, Myanmar

Prof. Dr. Ted Yu-Chung Liu

National Pingtung University,

Republic of China (Taiwan)

Prof. Dr. Irom Gambhir Singh

Manipur University, India

■ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรอบบทความประจำฉบับ

ศ.ดร.กิตติศักดิ์ เจริญศิริประเสริฐ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รศ.ดร.ประกาศิต สิริธีรดิกุล

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รศ.ดร.ประสาท เนื่องเฉลิม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รศ.ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน

มหาวิทยาลัยสงขลบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.สุพจน์ แสงเงิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รศ.ดร.กตัญญู แก้วหานาม

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

รศ.ดร.พิพัฒน์ มณีโชติ

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

รศ.ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร.สมมาตร ผลเกิด

ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์

รศ.ไพไล เลิศพงศ์พิรุฬห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผศ.ดร.สราวุธ ฐ พัทลุง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผศ.ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผศ.ดร.อนิวัช แก้วจ้านงค์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผศ.ดร.อนุวัต สงสม

ผศ.ดร.สิทธิชัย ลีวิวัฒน์วงศ์

ผศ.ดร.พุทธจักร สิทธิ

ผศ.ดร.ประเสริฐ ฉิมท้วม

ผศ.ดร.สมบัติ เวชกามา

ผศ.ดร.ภิญโญ ภูเทศ

ผศ.ดร.เอมอร แสนภูวา

ดร.ชำนาญ บุญวงศ์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนประโคนชัย

■ บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

■ รองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.คำภีรภาพ อินทะนู

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผศ.ศุภกิจ ภูวงค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์เฉลิมเกียรติ เข็นเพชร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มนุษยศาสตร์ (มสส.)

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

■ ตรวจสอบภาษาอังกฤษ

Mr. David Frank Dittmar

■ เตรียมต้นฉบับและจัดทำรูปเล่ม

นางสาวจรัลรัตน์ อุ๋นรัมย์

■ ประชาสัมพันธ์

นายสุรพงศ์ กันธัด

■ กำหนดการพิมพ์เผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ม.ค.- เม.ย. / พ.ค.- ส.ค. / ก.ย.- ธ.ค.)

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 19 No. 2 (May-August) 2021

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

■ **Former Name:** Rommayasan/ISSN 1686-0101

■ **Publisher**

Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University

■ **Editorial Advisor**

Assoc. Prof. Malinee Chutopama

President of Buriram Rajabhat
University

■ **Editorial Board**

Prof. Dr. Prayong Saenburan

Mahamakut Buddhist University
Isan Campus

Prof. Dr. Bunthan Dokthaisong

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Prof. Dr. Watchara Ngamjitcharoen

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Prasart Nuangchalerms

Maharakham University

Assoc. Prof. Dr. Cholvit Jeanrajit

Srinakharinwirot University

Assoc. Prof. Dr. Anchalee Wannaruk

Suranaree University of Technology

Assoc. Prof. Dr. Singhanat Nomniam

Mahidol University

Assoc. Prof. Dr. Saraphi Wantrong

Surindra Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr. Supakorn Phoocharoensil

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Kowit Pimpuang

Kasetsart University

Asst. Prof. Dr. Nawamin Prachanant

Buriram Rajabhat University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 19 No. 2 (May-August) 2021

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

Asst. Prof. Dr. Li Renliang

National Institute of Development
Administration

Prof. Dr. R. Michael Smith

Niagara University, U.S.A.

Prof. Ni Ni Hlaing

Mandalay University of Distance
Education, Myanmar

Prof. Dr. Ted Yu-Chung Liu

National Pingtung University,
Republic of China (Taiwan)

Prof. Dr. Irom Gambhir Singh

Manipur University, India

■ Peer Reviewers of the Issue

Prof. Dr. Kittisak Jernsittiparsert

Dhurakij Pundit University

Assoc. Prof. Dr. Pragasit Sitthitikul

Thammasart University

Assoc. Prof. Dr. Prasart Nuangchalem

Maharakham University

Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom

Rajabhat Maharakham University

Assoc. Prof. Dr. Ekkachai Jarumetheechon

Buriram Buddhist College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assoc. Prof. Dr. Suphot Saengngoen

Phranakorn Rajabhat University

Assoc. Prof. Dr. Kathanyoo Kaewhanam

Kalasin University

Assoc. Prof. Dr. Thiwat Manichot

Panyapiwat Institute of Management

Assoc. Prof. Dr. Khompet Chatsupakul

Srinakharinwirot University

Assoc. Prof. Dr. Sommat Phonkoet

Specialist in History

Assoc. Prof. Philai Lertpongpiroon

Chiang Mai Rajabhat University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 19 No. 2 (May-August) 2021

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

Asst. Prof. Dr. Sarawut Napatalung

Asst. Prof. Dr. Nitta Roonkaseam

Asst. Prof. Dr. Aniwat Kaewjomnong

Asst. Prof. Dr. Anuwat Songsom

Asst. Prof. Dr. Sittichai Leewiwatwong

Asst. Prof. Dr. Putthachak Sitthi

Asst. Prof. Dr. Prasert Chintoum

Asst. Prof. Dr. Sombat watchkama

Asst. Prof. Dr. Pinyo Puthed

Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa

Dr. Chamnan Boonwong

Phranakhon Rajabhat University

Phranakhon Rajabhat University

Thaksin University

Thaksin University

University of Phayao

Sakon Nakhon Rajabhat University

Chandrakaseam Rajabhat University

Uttaradit Rajabhat University

Nakhon Sawan Rajabhat University

Sisaket Rajabhat University

Former Director of Prakhonchaipittayakhom School

■ Editor in Chief

Asst. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

■ Deputy Editors

Asst. Prof. Dr. Khamphoeeraphab Intanoo

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Suphakit Phoowong

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

Mr. Chaleomkiet Yenphech

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 19 No. 2 (May-August) 2021

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

■ English Editor

Mr. David Frank Dittmar

■ Manuscript Preparation and Journal Design

Miss Jaralrat Oonram

■ Public Relations

Mr. Surapong Kuntud

■ Periodicity

Three issues per year (January-April, May-October, September-December)

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มนุษยสังคมสารเป็นวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีกำหนดการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับคือ เดือนมกราคม–เมษายน เดือนพฤษภาคม–สิงหาคม และเดือนกันยายน–ธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้และองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากงานวิจัยและงานวิชาการเกี่ยวกับ ภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญาและศาสนา ชาติพันธุ์ บรรณารักษ์และสารสนเทศศาสตร์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ศิลปกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม การท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา การศึกษา และ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้

บทความทุกเรื่องในวารสารเล่มนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้สนับสนุนบทความนั้น (Double-blind peer review) ทั้งนี้ เพื่อให้บทความมีคุณภาพ และได้มาตรฐานทางวิชาการ บทความที่ส่งมาเพื่อขอรับการตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้สนับสนุนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการและบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสารอย่างเคร่งครัด

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในมนุษยสังคมสารถือเป็นความรับผิดชอบของผู้สนับสนุนบทความนั้น และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหาหรือความถูกต้องของบทความที่ส่งมาเผยแพร่ทุกเรื่อง

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 19 No. 2 (May-August) 2021

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC) is the academic journal of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University. The journal is published three times a year: January-April, May-August and September-December. Its aim is to disseminate innovation and a new body of knowledge obtained from research academic and works, including the following areas: Language, Linguistics and Literature, Philosophy and Religion, Ethnic, Folklore, Library and Information Science, Music and Performance Arts, Fine and Applied Arts, Tradition and Culture, Tourism, History, Archaeology, Anthropology, Law, Politics, Public Administration, Economics, Sociology, Psychology, Education, and Technology and Learning Innovation.

All articles in this journal have been reviewed by at least two peer reviewers in the relevant fields. More importantly, the authors' and reviewers' identities are concealed from each other (Double-blind peer review) in order to have the articles with high quality and academic standards. The articles submitted for publication in Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC) have not already been published elsewhere or are not under consideration by peer reviewers for publication in other journals. The authors must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic and research articles set by the journal.

The views and opinions expressed in the articles are the responsibility of the authors, and the editorial board is not responsible for the contents or accuracy of any articles.

บทบรรณาธิการ

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิชาการ “มนุษยสังคมสาร” ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ของปีที่ 19 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ซึ่งในฉบับนี้มีการปรับเปลี่ยนในเรื่องจำนวนของผู้ทรงคุณวุฒิ (peer reviewer) ที่พิจารณาบทความจากจำนวน 2 คน เป็นจำนวน 3 คน และเป็นบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์จากหลากหลายสถาบัน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามประกาศก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564 ที่ระบุว่า “ผลงานทางวิชาการต้องได้รับการเผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ ซึ่งวารสารวิชาการระดับชาติต้องเป็นวารสารวิชาการที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยวารสารวิชาการนั้นต้องมีการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปี และมีการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบบทความ (peer reviewer) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 3 คน ทั้งนี้ วารสารวิชาการนั้นอาจเผยแพร่เป็นรูปเล่มสิ่งพิมพ์ หรือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่กำหนดการเผยแพร่อย่างแน่นอนชัดเจน” ในการนี้ “มนุษยสังคมสาร” ก็ได้ทำประกาศอย่างเป็นทางการให้ผู้นิพนธ์ได้ทราบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์นี้ในเว็บไซต์ของวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แล้ว

จำนวนบทความวิจัยที่ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก และได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ใน “มนุษยสังคมสาร” ฉบับนี้มีทั้งหมด 13 บทความ โดยเป็นบทความที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ จำนวน 3 บทความ และบทความภาษาไทย จำนวน 10 บทความ ทุกบทความที่มีเนื้อหาอยู่ในกรอบของศาสตร์ (Discipline) เกี่ยวกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบการคัดลอกผลงาน (plagiarism) ด้วยโปรแกรมอักษราวิสุทธิ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความซ้ำซ้อนไม่เกินร้อยละ 10 ในส่วนภาพปกของวารสารฉบับนี้ได้ขออนุญาตจากผู้นิพนธ์บทความแล้ว

โดยนำมาจากบทความวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมความต้องการที่มีต่อผ้าไหมแบบกี่กระตุก และแนวทางการส่งเสริมผ้าไหมภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล: กรณีศึกษา บ้านไทรงาม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์” ซึ่งภาพปกเล่มนี้ได้สะท้อนถึงอัตลักษณ์อันโดดเด่นและภูมิปัญญาอันล้ำค่าด้านการผลิตผ้าไหมกี่กระตุกของคนบุรีรัมย์

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้ที่ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้พิจารณาพิจารณาทั้ง 13 บทความให้ได้มาตรฐานทางวิชาการ และขอขอบคุณผู้สนับสนุนบทความจากหลากหลายมหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความสนใจส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ใน “มนุษยสังคมสาร” ทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งจะได้รับความไว้วางใจจากนักวิจัยและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศด้วยการส่งบทความเพื่อมาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างต่อเนื่อง สุดท้ายนี้ขอให้ทุกท่านมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและปลอดภัยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม
บรรณาธิการ

สารบัญ

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

พฤติกรรมความต้องการที่มีต่อผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก
และแนวทางการส่งเสริมผ้าไหมภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล:
กรณีศึกษาบ้านไทรงาม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1

Consumer Demand Behavior towards the Loom Silk and Guideline for Promoting
Local Wisdom Silk in the Digital Economic Era:A Case Study of Sai Ngam village,
Nikhom Sub-district, Satuk District, Buriram Province

บัญชา จันทร์ราช / ปรีชา ปาโนรัมย์ / สุริยา รักการศิลป์ / กุลกันยา ศรีสุข

Bancha Chandrach / Preecha Panoram / Suriya Rakarnsin / Kunkanya Srisuk

พฤติกรรมผู้บริโภคและการยกระดับการพัฒนาศูนย์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
(มหาชน) สาขาธนาคารดิจิทัล: กรณีศึกษา ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102

29

Consumer Behavior and Advancement of Bank of Ayudhya

Public Company Limited to the Digital Banking Era: A Case Study of

Provincial Branch Business Department 102

นนท์ ปิตตาฝ่าย / ปรีชา ปาโนรัมย์ / สุริยา รักการศิลป์ / กุลกันยา ศรีสุข

Nonth Pidtafay / Preecha Panoram / Suriya Rakkarnsil / Kulganya Srisuk

Distribution Measurement of Cycling Visitors at Nakhon Ratchasima Zoo
Using GPS Tracking System

53

Wichit Kongkham / Saowanee Charoenphromphong / Narongsak Samranklang

/ Suwanna Deramaehayee / Natthachai Choipeng / Channarong Pankong

สารบัญ

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบ
พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี 73

Digital Marketing Communication Affecting Decision Making on Purchasing Goods
through E-Commerce of Consumers in Ratchaburi Province

อรรณพ แสงภู

Unop Sangpoo

ความแตกต่างทางชาติพันธุ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 91

Difference in Ethnic and Local Wisdom under Forest Resources Conservation

รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย / พานิตย์ นากายน / ประมินทร์ นาระทะ

Ratchanon Somboonchai / Phanit Nakayan / Porramin Narata

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ 109

Wisdom Cultural Heritage of Ethnic Groups in Buriram Province

ชนพล ศีรชาติ / ประทวน วันนิจ / อโศก ไทยจันทร์ารักษ์ / ไชยวัฒน์ ไชยชาติ
กิตติยศ

Thanapon Teerachat / Pratoun Wannit / Asoke Thaichantararak /

Chaiyawat Chaiyachartkittiyos

สารบัญ

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

การศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้: กรณีศึกษา วง
มโหรีพื้นบ้าน บ้านสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 123

A Study of Music Culture of Mahori-phuen-ban Band in the Lower Northeast
of Thailand: A Cast Study of Mahori-phuen-ban Band in Sadao Village, Phlap-
phlachai Sub-district, Buriram Province

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ

Panasin Sriviset

ตัวบ่งชี้ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 143

Indicators for the Cultural Awareness of School Administrators

ฤชุตา เทพยากุล

Ruechuta Tepyakul

ผลการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 163

The Effects of Learning Skill Exercises and CIPPA Learning Management Process
to Develop Reading and Writing Achievement of Prathomsuksa 1 Students

พรพิไล จันทินมาร / สุรัชย์ ปิยานุกูล / วันทนีย์ นามสวัสดิ์

Pornpilai Janthinmathorn / Surachai Piyanukool / Wantanee Namsawat

สารบัญ

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น
ร่วมกับแผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 185

Effects of Learning Management on Organisms and Nonorganisms by Using 5e Learning Cycle together with Mind Mapping toward Learning Achievement and Science Process Skills of Prathomsuksa 5 Students

กุลวิษณุ ศรีวิเศษ / สุเทียบ ละอองทอง / เบญจพร วรณูปถัมภ์

Koonlawit Sriwiset / Suthiap La-Onghong / Benchaporn Wannupatam

กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษา
แบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา 207

Academic Management Strategies of Small-Sized Schools Base on the New Concept of Inclusive Education under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office

จักรกฤษณ์ ภูพงษ์พัฒน์ / สุภาพ ฟูรุ่งเรือง / ประหยัด ภูมิโคกรักษ์

Jukgrit Phooongpat / Suparp Phoorungruang / Prayad Bhoomkhokrak

คุณลักษณะผู้นำกับการจัดการความขัดแย้ง 229

Leadership Characteristics and Conflict Management

สัณญา บรีสัทธี

Sanya Borisut

สารบัญ

ฉบับ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2564

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

บทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในการตัดสินใจ
ทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี

253

The Role of Ubon Ratchathani Rajabhat University Student Leaders in the Political
Decision on the Democratic Way of Life: The Case Study of Election of the President
of the Provincial Administrative Organization and Member of the Ubon Ratchathani
Provincial Council

สุทธิพงษ์ สุทธิลักษณ์นี้กุล/ พายุ นาวาคูระ

Sutthipong Sutthilukumnikul / Payu Nawakura

**พฤติกรรมความต้องการที่มีต่อผ้าไหมแบบกักระตุก
และแนวทางการส่งเสริมผ้าไหมภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล:
กรณีศึกษาย่านไทรงาม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
Consumer Demand Behavior towards the Loom Silk and Guideline
for Promoting Local Wisdom Silk in the Digital Economic Era:
A Case Study of Sai Ngam village, Nikhom Sub-district,
Satuk District, Buriram Province**

บัญชา จันทราช¹ / ปรีชา ปาโนรัมย์² / สุริยา รักการศิลป์³ / กุลกันยา ศรีสุข⁴

Bancha Chandrach / Preecha Panoram / Suriya Rakarnsin / Kunkanya Srisuk

¹ นักศึกษาด้านบริหารศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Student of Digital Economics Program, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

^{2,4} คณาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Digital Economics Program, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

Received: December 14, 2020

Revised: August 6, 2021

Accepted: August 21, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกักระตุกตามภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสถานะภาพและพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกักระตุกตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเพศ รายได้และสถานภาพการศึกษาของผู้บริโภค และเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมแบบกักระตุกในยุคเศรษฐกิจ

ดิจิทัลในหมู่บ้านไททรงาม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริโภคผ้าไหมแบบกี่กระตุกที่มาซื้อสินค้า จำนวน 364 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการทอผ้าไหมแบบกี่กระตุก จำนวนทั้งสิ้น 10 คน และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นจากกลุ่มตัวอย่างอื่นได้อยู่ที่ .867 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-Test และ F-Test ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกี่กระตุกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านไททรงาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับที่ได้นี้ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการผลิตผ้าไหมยุคดิจิทัล ด้านการตัดสินใจซื้อผ้าไหม ด้านการช่วยส่งเสริมภูมิปัญญาและการดำรงรักษาภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหม ด้านความต้องการต่อผ้าไหมแบบกี่กระตุก ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา การทอผ้าไหมแบบกี่กระตุก และด้านพฤติกรรมผู้บริโภค ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อทอผ้าไหมท้องถิ่นแบบกี่กระตุก จำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับแนวทางในการส่งเสริมภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหม มีดังนี้ ตั้งราคาให้เหมาะสมกับต้นทุน ลดต้นทุนในการผลิต และการประชาสัมพันธ์จำหน่ายสินค้าในสังคมออนไลน์

คำสำคัญ: พฤติกรรมความต้องการ, ผ้าไหมแบบกี่กระตุก, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

Abstract

The aims of this study were to investigate consumer demand behavior and needs for silk looms based on Ban Sai Ngam local wisdom, to compare the status and consumer behavior towards purchasing loom silk according to the local wisdom of Ban Sai Ngam in terms of genders, incomes and educational levels of consumers, and

to study the guidelines for promoting the wisdom of loom silk production in the digital economic era of Sai Ngam Village, Nikhom Sub-district, Satuk District, Buriram Province. The sample group consisted of the first group, 364 silk consumers who came to buy products, and the second group, 10 silk girders weaving entrepreneurs. The data obtained were analyzed, and the confidence value from other samples was .867. The following statistics were used: percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. The results showed that overall, consumer demand behavior towards purchasing silk looms according to the local wisdom of Ban Sai Ngam was at a high level. They are arranged in the following orders, from the parts with the highest to the lowest mean: adding value to silk production in the digital era, silk purchasing decisions, promoting and maintaining the wisdom of silk production, loom silk demand, and of transferring the wisdom of looms, silk loom demand, the transfer of wisdom in loom silk weaving, and consumer behavior, respectively. The results of comparative opinions of buyers of local loom silk with Sai Ngam village categorized by genders, age, and educational levels revealed no significant differences. The following are the guidelines for promoting the wisdom of silk production: set prices to suit costs, reduce production costs, and use social media to sell products.

Keywords: demand behavior, silk thread, local wisdom, digital economy era

บทนำ

การทอผ้าไหมแบบกี่กระตุกอันเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ที่ได้รับการสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษทั้งในด้านความงดงามของ

เส้นด้ายและความวิจิตรสวยงามด้วยลวดลาย รวมถึงฝีมือการทอผ้าแบบกึ่งกระจุกจนได้รับการยอมรับและมีการถ่ายทอดการเรียนรู้มาจนถึงปัจจุบัน พื้นผ้าไหมที่เกิดจากภูมิปัญญาการทอผ้าไหมของบุรีรัมย์นั้นต่างได้รับการยอมรับจนเกิดความนิยมและมีการบอกต่อจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ได้เคยซื้อผ้าไหมทอมือจากจังหวัดบุรีรัมย์ (Pimros, 2012) ซึ่งการทอผ้าไหมภายในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีกลุ่มที่ทอผ้าไหมจำนวนมาก ผ้าไหมบุรีรัมย์ มีสีสันลวดลายที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับว่าเป็นผ้าเอกลักษณ์ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ “ผ้าชิ้นดินแดง” เป็นกลุ่มทอผ้าไหมที่เข้มแข็ง ซึ่งผ้าไหมที่เกิดขึ้นนั้น กลุ่มทอผ้าไหมบุรีรัมย์ยังพิถีพิถันในการผลิต โดยจะเริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กระบวนการทอผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ อย่างไรก็ตาม ผ้าไหมที่จำหน่ายในปัจจุบันนั้น กลับมีการแข่งขันการจำหน่ายและใช้กลยุทธ์ในการจำหน่ายที่หลากหลายโดยเฉพาะในช่วงยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ยิ่งทำให้ผู้ผลิตหลายรายไม่ว่าจะเป็นภายในจังหวัดบุรีรัมย์ หรือจังหวัดอื่นๆ ต่างก็มีวิธีการที่หลากหลายในการจำหน่ายเพื่อให้ผ้าไหมประจำท้องถิ่นของตนได้รับความนิยมในท้องตลาด จังหวัดบุรีรัมย์ มีการผลิตผ้าไหมในหลายพื้นที่ แต่ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยคือบ้านไทรงาม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งถือเป็นชุมชนเก่าแก่ตั้งขึ้นเมื่อประมาณ 100 ปีก่อน โดยมีประชากรทั้งหมด 517 คน 301 หลังคาเรือน อาชีพหลักคือการทำเกษตรตามฤดูกาล อาชีพของคนส่วนใหญ่ในชุมชนทำนา ปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง เมื่อว่างเว้นจาก การทำการเกษตร กลุ่มแม่บ้านได้รวมตัวกันประมาณ 50 คน เพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มทอผ้าไหมแบบกึ่งกระจุก และมีการใช้พื้นที่ศาลาหมู่บ้านเป็นจุดศูนย์กลางในการผลิต ซึ่ง การผลิตผ้าไหมประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยสามารถทำให้เกิดรายได้เสริมจากการทอผ้าไหมแบบกึ่งกระจุกให้กับครอบครัว ทำให้หลาย ๆ หมู่บ้านที่อยู่ติดกันและที่อยู่ไกลออกไปเข้ามาศึกษาเรียนรู้ถึงวิธีการในการทอผ้าไหมแบบกึ่งกระจุกอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งศูนย์ทอผ้าไหมแบบกึ่งกระจุกในหมู่บ้านนี้

มีนางแตงอ่อน จันทราข เป็นหัวหน้าและเป็นวิทยากรให้ความรู้ และมีการรวมกลุ่มอาชีพการทอผ้าไหมแบบกี่กระตุก จนถึงปัจจุบัน

การผลิตผ้าไหมแบบกี่กระตุกในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล การจำหน่ายผ้าไหมได้เปิดกว้างในโลกออนไลน์ และอาจจะถือได้ว่า เป็นโอกาสหนึ่งสำหรับผู้ผลิตผ้าไหมแบบกี่กระตุกจะใช้เป็นเครื่องมือในการจำหน่ายสินค้าและเผยแพร่ให้กับผู้บริโภคอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น หลังจากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาและสัมผัสงาน จึงได้พบปัญหา คือ 1) ผู้ผลิตมีความรู้และทักษะในการทอผ้าไหมให้มีความทันสมัยค่อนข้างจำกัดเพราะยังขาดความรู้ในเรื่องดิจิทัลที่สามารถเชื่อมโยงวิธีการผลิตได้หลากหลายวิธี 2) ผู้ผลิตไม่ได้รับการอบรมกรรมวิธีการผลิตที่ประหยัดเวลาและมีคุณภาพ กรรมวิธีมีความซับซ้อน ทำให้ทอผ้าไหมได้ช้า 3) ผู้ผลิตขาดความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าไหมที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค 4) ผู้ผลิตขาดความรู้ในเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคที่จะมาเลือกซื้อสินค้า การจำหน่ายหรือการทำการตลาดในรูปแบบการค้าดิจิทัล ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มผู้ประกอบการผลิตผ้าไหมแบบกี่กระตุก บ้านไทรงาม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่สามารถผลิตผ้าไหมแบบกี่กระตุกได้อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อผ้าไหมและหาแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมแบบกี่กระตุกในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ในหมู่บ้านไทรงาม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกี่กระตุกตามภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกี่กระตุกตามภูมิปัญญาถิ่น ด้านเพศ รายได้และสถานภาพการศึกษาของผู้บริโภค

3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมแบบกี่กระตุกในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลในหมู่บ้านไททรงาม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาการวิจัยนั้นผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนในการทำวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิดและหลักการ ตลอดจนสภาพการของพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อผ้าไหมแบบกี่กระตุกและแนวทางการส่งเสริมผ้าไหมภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล จากนั้นนำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้างและภาษาเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของประธานกรรมการและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) จำนวนทั้งหมด 3 ท่าน และนำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์อีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

1.2 หลังจากแก้ไขแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทดลองให้กับกลุ่มผู้ทอผ้าไหมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach Alpha Procedure) ได้ค่า .970 และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจริงกับหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่าง ก็ได้ค่าเท่ากันคือ .970

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริโภคผ้าไหมแบบกึ่งกระตุกที่มาซื้อผ้าไหมที่หมู่บ้านไทรวงม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนทั้งหมด 40 คนต่อวัน รวมระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูล 3 เดือน (เดือนสิงหาคม ถึงเดือน ตุลาคม 2563) รวมจำนวนคนทั้งสิ้น 3,600 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณคือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคผ้าไหมแบบกึ่งกระตุกที่มาซื้อสินค้า โดยการเปิดตารางทอไรขามาเน่ ได้จำนวนทั้งสิ้น 364 คน (ใช้เกณฑ์ 4,000 คน) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อน 5% และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บแบบง่าย (Simple Sampling) จากแบบสอบถามเลือกตอบ 5 ระดับ และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพที่ใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้ประกอบการทอผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก จำนวนทั้งสิ้น 10 คนประกอบด้วย 3 กลุ่ม สำคัญได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้าน (ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) จำนวน 3 ท่าน 2) ผู้ทรงด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา องค์ความรู้ กระบวนการผลิต ลักษณะตลาด ลักษณะการใช้สี รูปแบบผลิตภัณฑ์การทอผ้าไหมแบบกึ่งกระตุกที่ได้จากการสุ่มเจาะจง จำนวน 4 คน และ 3) กลุ่มตัวอย่างด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มและช่องทางการจัดจำหน่าย และการตลาดต่อการผลิตผ้าไหมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล จำนวน 3 คน (รายละเอียดในภาคผนวก) โดยมีเงื่อนไขคือ เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าเกิน 15 ปีขึ้นไป เป็นผู้มีความรู้การผลิตตามภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเป็นผู้นำท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับผ้าไหม โดยเลือกแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกึ่งกระตุกตามภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกึ่งกระตุกตามภูมิปัญญาถิ่น ด้าน

เพศ และรายได้ของผู้บริโภค โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ

3.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมแบบกี่กระตุกในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Questions) โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open end) และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เดียว โดยมีสาระตรงกับวัตถุประสงค์ และครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อสอบถามผู้ที่มีประสบการณ์ตรงและเกี่ยวข้องกับสภาพพื้นที่การทอผ้าไหม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ใช้การประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป โดยการตรวจสอบข้อมูล (editing) ความถูกต้องของแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก ลงรหัส (coding) แบบสอบถาม แล้วประมวลผลแต่ละส่วนดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

4.2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้ซื้อผ้าไหมท้องถิ่นแบบกี่กระตุก วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อทอผ้าไหมท้องถิ่นแบบกี่กระตุก จำแนกตามสถานภาพผู้ซื้อผ้าไหมท้องถิ่น วิเคราะห์ด้วยค่า t – test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.4 การเปรียบเทียบสภาพพฤติกรรมความต้องการที่มีต่อผ้าไหมแบบกี่กระตุกและแนวทางการส่งเสริมผ้าไหมภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล จำแนกตามกลุ่มผู้ซื้อผ้าไหมท้องถิ่นแบบกี่กระตุก โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หา ร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยกำหนดการนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล ก่อน และ วิเคราะห์หาความสอดคล้องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิง ทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้นำข้อมูลที่สมบูรณ์ มาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ (SPSS) วิเคราะห์ข้อมูลโดย ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ความถี่ (Frequency) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นของการศึกษาจากผู้นำกลุ่ม ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ประกอบการทอผ้าไหมแบบกี่กระตุกโดยการจำแนกถ้อยคำหรือข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นแล้วนำมาตีความ สังเคราะห์ และวิเคราะห์ ด้วยหลักแห่ง เหตุผล สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction Analysis) อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบ ตามสภาพการณ์ ปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ เพื่อตอบคำถาม การศึกษา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อผ้าไหมแบบกึ่งกระดุกและแนวทางการส่งเสริมผ้าไหมภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล กรณีศึกษาบ้านไททรงาม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 364 คน ส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป สถานภาพในครอบครัวอยู่ในสถานะเป็นบุตรชาย สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ประกอบอาชีพรับจ้างราชการ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท ซึ่งจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์พบว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกึ่งกระดุกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านไททรงาม เป็นดังนี้

1.1 ด้านราคาผลิตภัณฑ์ผ้าไหม จากการสอบถามที่ผู้ขายได้ตั้งราคาผ้าไหมเอาไว้ในระดับราคาที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้บริโภคได้เลือกซื้อผ้าไหมจากราคาผ้าไหมอย่างเดียว แต่เลือกซื้อจากหลายผ้าไหม ความสวยงาม ความเป็นเอกลักษณ์ตามภูมิปัญญา ซึ่งราคาที่กำหนดเอาไว้ก็ไม่เกิน 1,500 บาท ยกเว้นผ้าไหมนั้นมีลวดลายที่แตกต่างจากลายอื่นๆ และมีความเป็นเอกลักษณ์ที่วิจิตรเป็นของหายาก ผ้าไหมประเภทนี้ หากมีราคาเกิน 1,500 บาท ถึง 5,000 บาท ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจซื้อได้อย่างเต็มใจง่าย เพราะให้อรรถประโยชน์ในการที่จะเลือกซื้อมากกว่า

1.2 ด้านพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภค เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้

ตารางที่ 1

พฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภค

อันดับ ที่	รายละเอียดพฤติกรรม ด้านต่าง ๆ	Mean	S.D	รายละเอียด 3 ลำดับแรกที่มี ค่าเฉลี่ยมาก
1	ด้านการสร้าง มูลค่าเพิ่มต่อการผลิต ผ้าไหมยุคดิจิทัล	4.53 ระดับ มาก ที่สุด	0.64	ลำดับที่ 1 ผู้ทอผ้าไหมมีการสร้าง กระแสผ่านการโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์และช่องทางในการ สั่งซื้อผ้าไหมผ่าน Application ลำดับที่ 2 ผู้ทอผ้าไหมสามารถลด ต้นทุนในการผลิตสินค้าจากการ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต ลำดับที่ 3 ผู้ทอผ้าไหมมีการ พัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในการ ผลิตผ้าไหม
2	ด้านการตัดสินใจซื้อ ผ้าไหม	4.49 ระดับ มาก	0.63	ลำดับที่ 1 มีความหลากหลายของ ลายบนผ้าไหม ลำดับที่ 2 การสร้างเอกลักษณ์ลง บนผ้าไหม ลำดับที่ 3 ผู้ผลิตมีการผลิตที่ ทันสมัยและมีตลาดแปลกใหม่

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อันดับ ที่	รายละเอียด พฤติกรรมด้านต่าง ๆ	Mean	S.D	รายละเอียด 3 ลำดับแรกที่มี ค่าเฉลี่ยมาก
3	ด้านการช่วยส่งเสริม และการดำรงรักษา ภูมิปัญญาการผลิตผ้า ไหมทอมือ	4.47 ระดับ มาก	0.64	ลำดับที่ 1 เคยแนะนำแหล่งการ เรียนรู้ให้กับผู้ทอผ้าชุมชนนี้ ลำดับที่ 2 ช่วยบอกหลักวิธีการ ถายทอด เทคนิคตลอดทั้งรูปแบบ ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนนี้ ลำดับที่ 3 ได้บอกต่อและแนะนำ ผู้อื่นให้มาช่วยซื้อ
4	ด้านความต้องการ ของผู้บริโภคต่อผ้า ไหมแบบกึ่งกระตุก	4.40 ระดับ มาก	0.67	ลำดับที่ 1 ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผ้า ไหม หากมีคุณภาพดีจะเลือกซื้อ ลำดับที่ 2 หากมีการรณรงค์ให้คน ไทยใส่ผ้าไหมมากขึ้นจะทำให้ ประชาชนสนใจที่จะซื้อผ้าไหม มากขึ้น ลำดับที่ 3 ขึ้นอยู่กับการกระจาย รายได้ของภาครัฐหรือนโยบาย เรื่องรายได้ของภาครัฐ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อันดับที่	รายละเอียด พฤติกรรมด้าน ต่าง ๆ	Mean	S.D	รายละเอียด 3 ลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ย มาก
5	ด้านการเลือกซื้อ ผู้บริโภคระดับ มาก	4.20	0.73	ลำดับที่ 1 มีความชอบในผลิตภัณฑ์ ผ้าไหมแบบทอมือ ลำดับที่ 2 ความชอบต่อรูปแบบ ขนาด สี และลวดลายของผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ทอมือ ลำดับที่ 3 คำนึงถึงมาตรฐานของ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม
	ภาพรวมรายด้าน ทั้งหมด	4.42	0.66	
		ระดับ มาก		

จากตารางที่ 1 จะพบว่า ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามปลายปิดเพื่อจะสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคใน 5 ด้านเรียงลำดับ คือ ด้านที่ 1 ด้านความต้องการของผู้บริโภคต่อผ้าไหมแบบทอมือ ด้านที่ 2 ด้านการเลือกซื้อผู้บริโภค ด้านที่ 3 ด้านการตัดสินใจซื้อผ้าไหม ด้านที่ 4 ด้านการช่วยส่งเสริมและการดำรงรักษาภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมทอมือ และด้านที่ 5 ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการผลิตผ้าไหมยุคดิจิทัล แต่พบว่า โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับ มาก (4.42) และได้ให้ระดับค่าเฉลี่ยเรียงลำดับคือ ลำดับที่ 1 ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการผลิตผ้าไหมยุคดิจิทัล (4.53) โดยมีรายละเอียดย่อในด้านนี้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ 1) ผู้ทอผ้าไหมมีการสร้างกระแส

ผ่านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์และช่องทางในการสั่งซื้อผ้าไหมผ่าน Application

2) ผู้ทอผ้าไหมสามารถลดต้นทุนในการผลิตสินค้าจากการ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต และ 3) ผู้ทอผ้าไหมมีการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในการผลิตผ้าไหม

รองลงมา ลำดับที่ 2 คือ ด้านการตัดสินใจซื้อผ้าไหม (4.49) โดยมีรายละเอียดย่อใน ด้านนี้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ 1) มีความหลากหลายของลายบนผ้าไหม 2) การสร้างเอกลักษณ์ลงบนผ้าไหม และ 3) ผู้ผลิตมีการผลิตที่ทันสมัยและแปลกใหม่ของลายผ้าไหม ลำดับที่ 3 คือ ด้านการช่วยส่งเสริมและการดำรงรักษาภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมทอมือ (4.47) โดยมีรายละเอียดย่อใน ด้านนี้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ 1) เลขแนะนำแหล่งการเรียนรู้ให้กับผู้ทอผ้าชุมชนนี้ 2) ช่วยบอกหลักวิธีการถ่ายทอด เทคนิคตลอดทั้งรูปแบบต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนนี้ และ 3) ได้บอกต่อและแนะนำผู้อื่นให้มาช่วยซื้อ ลำดับที่ 4 คือ ด้านความต้องการของผู้บริโภคต่อผ้าไหมแบบกี่กระตุก (4.40) โดยมีรายละเอียดย่อใน ด้านนี้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ 1) ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผ้าไหม หากมีคุณภาพดีจะเลือกซื้อ 2) หากมีการณรงค์ให้คนไทยใส่ผ้าไหมมากขึ้นจะทำให้ประชาชนสนใจที่จะซื้อผ้าไหมมากขึ้น และ 3) ขึ้นอยู่กับการกระจายรายได้ของภาครัฐหรือนโยบายเรื่องรายได้ของภาครัฐ และลำดับที่ 5 คือ ด้านการเลือกซื้อผู้บริโภค (4.20) โดยมีรายละเอียดย่อใน ด้านนี้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ 1) มีความชอบในผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแบบทอมือ 2) ความชอบต่อรูปแบบ ขนาด สี และลวดลายของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือ และ 3) คำนึงถึงมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ผ้าไหม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแบบกี่กระตุกตามภูมิปัญญาถิ่น ด้านเพศ รายได้และสถานภาพการศึกษาของผู้บริโภค ดังนี้

ตารางที่ 2

เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อเสื้อผ้าใหม่ท้องถิ่นแบบกึ่งระตุก ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

รายละเอียดภาพรวม	เพศ	N	Mean	S.D	t	p
ด้านเพศ						
ด้านพฤติกรรมความ	ชาย	152	4.40	.532	-.039	.969
ต้องการต่อผ้าใหม่แบบ	หญิง	212	4.40	.532		
กึ่งกระตุก						
ด้านผู้บริโภคต่อผ้าใหม่	ชาย	152	4.17	.520	-.861	.390
แบบกึ่งกระตุก	หญิง	212	4.21	.484		
ด้านการตัดสินใจการ	ชาย	152	4.48	.567	-.409	.683
ซื้อผ้าใหม่แบบกึ่ง	หญิง	212	4.50	.550		
กระตุก						
ด้านการช่วยส่งเสริม	ชาย	152	4.46	.590	-315	.753
และการดำรงรักษาภูมิ	หญิง	212	4.48	.572		
ปัญหาการผลิตผ้าใหม่						
แบบกึ่งกระตุก						
ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม	ชาย	152	4.56	.527	.646	.519
ต่อการผลิตผ้าใหม่ใน	หญิง	212	4.52	.605		
ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล						
รวม		364	4.50	.601	.654	.523

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อเสื้อผ้าใหม่ท้องถิ่นแบบกึ่งกระตุกบ้านไทรงาม โดยจำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ในทุกข้อคำถาม ถามทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อเสื้อผ้าใหม่ท้องถิ่นแบบกึ่งกระตุก ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

รายละเอียด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านพฤติกรรมความ	ระหว่างกลุ่ม	.557	3	.186	.656	.580
ต้องการต่อผ้าใหม่แบบกึ่ง	ภายในกลุ่ม	101.912	360	.283		
กระตุก	รวม	102.469	363			
ด้านผู้บริโภคลงเท้าใหม่แบบ	ระหว่างกลุ่ม	.934	3	.311	1.253	.290
กึ่งกระตุก	ภายในกลุ่ม	89.470	360	.249		
	รวม	90.405	363			
ด้านการตัดสินใจการซื้อ	ระหว่างกลุ่ม	1.434	3	.478	1.550	.201
เสื้อผ้าใหม่แบบกึ่งกระตุก	ภายในกลุ่ม	111.006	360	.308		
	รวม	112.440	363			
ด้านการช่วยส่งเสริมและ	ระหว่างกลุ่ม	.936	3	.312	.930	.426
การดำรงรักษาภูมิปัญญา	ภายในกลุ่ม	120.775	360	.335		
การผลิตเสื้อผ้าใหม่แบบกึ่ง	รวม	121.771	363			
กระตุก						

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายละเอียด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการผลิตผ้าไหมในยุคนครราชสีมา	ระหว่างกลุ่ม	1.239	3	.413	1.258	.289
	ภายในกลุ่ม	118.147	360	.328		
เศรษฐกิจดิจิทัล	รวม	119.386	363			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อผ้าไหมท้องถิ่นแบบกึ่งกระตุก โดยจำแนกตามอายุต่างกันมีความคิดเห็นในแต่ละด้าน กล่าวคือ ด้านพฤติกรรมความต้องการต่อผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก ด้านผู้บริโภคแบบกึ่งกระตุก ด้านการตัดสินใจการซื้อผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก ด้านการช่วยส่งเสริมและการดำรงรักษามิปัญญการผลิตผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก และด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการผลิตผ้าไหมในยุคนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4

เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อผ้าไหมท้องถิ่นแบบกักกระตุก ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

รายละเอียด	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านพฤติกรรมความ	ระหว่างกลุ่ม	.179	2	.090	.316	.729
ต้องการต่อผ้าไหมแบบ	ภายในกลุ่ม	102.290	361	.283		
กักกระตุก	รวม	102.469	363			
ด้านผู้บริโภคที่มีต่อผ้า	ระหว่างกลุ่ม	.915	2	.458	1.846	.159
ไหมแบบกักกระตุก	ภายในกลุ่ม	89.489	361	.248		
	รวม	90.405	363			
ด้านการตัดสินใจการ	ระหว่างกลุ่ม	.870	2	.435	1.408	.246
ซื้อผ้าไหมแบบกักกระตุก	ภายในกลุ่ม	111.569	361	.309		
	รวม	112.440	363			
ด้านการช่วยส่งเสริม	ระหว่างกลุ่ม	1.412	2	.706	2.119	.122
และการดำรงรักษาภูมิ	ภายในกลุ่ม	120.299	361	.333		
ปัญญาการผลิตผ้าไหม	รวม	121.711	363			
แบบกักกระตุก						
ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม	ระหว่างกลุ่ม	1.123	2	.562		
ต่อการผลิตผ้าไหมใน	ภายในกลุ่ม	118.262	361	.328	1.715	.181
ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล	รวม	119.386	363			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ซื้อผ้าไหมท้องถิ่นแบบกึ่งกระตุก โดยจำแนกตามสถานภาพการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในแต่ละด้าน กล่าวคือ ด้านพฤติกรรมความต้องการต่อผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก ด้านผู้บริโภคที่มีต่อผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก ด้านการตัดสินใจการซื้อผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก ด้านการช่วยส่งเสริมและการดำรงรักษามิปัญญการผลิตผ้าไหมแบบกึ่งกระตุก ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการผลิตผ้าไหมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมแบบกึ่งกระตุกในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นของการศึกษาจากผู้นำกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านและผู้ประกอบการทอผ้าไหมแบบกึ่งกระตุกโดยการจำแนก ถ้อยคำหรือข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น ได้ดังนี้

สภาพการส่งเสริมภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมในชุมชน พบว่า

1. มูลเหตุจูงใจให้สืบทอดการทอผ้าไหมแบบกึ่งกระตุกของชาวบ้านไททรงาม มีมูลเหตุจูงใจเพราะการทอผ้าไหมทำให้เกิดรายได้และเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับชาวบ้านในช่วงเวลาว่างจากการทำนา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านให้ดีขึ้น ผ้าไหมคนในชุมชนยังนิยมสวมใส่อยู่ แม้ว่าจะมีเสื้อผ้าที่หลากหลายตามสมัยนิยม แต่ชาวบ้านยังสวมใส่ ผ้าชิ้น มัดหมี่ที่ทอเอง และงานประเพณี เช่น งานแต่งงาน ยังใช้ผ้าไหมเป็นเครื่องสมา งานบวชยังให้นาคนุ่ง ผ้าควบ (ผ้าไหมหางกระรอก) ที่แม่ทอหรือจัดหามาให้นุ่งเข้าโบสถ์ บุญกฐินก็ยังมีการใช้ไหมใส่ห่อกฐิน แม้ว่าจะยังคงมีการเลี้ยงไหมน้อยลงมากแต่ก็ยังคงยึดถือตามประเพณีนิยม หากไม่มีไหมก็หาซื้อเส้นไหมที่มีจำหน่ายในพื้นที่ หรือใช้ผ้าที่ทอเสร็จแล้วได้แทนสำหรับผู้ที่ไม่ได้เลี้ยงไหม

2. ช่างทอผ้าส่วนใหญ่เป็นสตรีวัยกลางคนทอผ้าด้วยอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วภายในครัวเรือนแบบไม่พึ่งพาเทคโนโลยีและช่างทอผ้ารุ่นใหม่มีแนวโน้มลดลง ไม่

นิยมการทอผ้าไหมขึ้นซึ่งส่งผลต่อความเลื่อมใสที่จะต้องสูญเสียการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นบ้านแบบดั้งเดิมไป ดังนั้น รัฐจึงเข้ามาสนับสนุนการทอผ้าเชิงอนุรักษ์เพื่อสืบสานภูมิปัญญา สนับสนุนการให้ทุน คือ ความรู้ วัตถุดิบ กิจกรรมทางการตลาด เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และสนับสนุนผู้ที่มีความสามารถพิเศษให้เป็นวิทยากรพิเศษหรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ โดยวิธีชีวิตการทอผ้าบนพื้นฐานของการใช้งานภายในครอบครัวเชื่อมโยงสู่หลักการตลาดบนพื้นฐานของความต้องการที่แท้จริงของคนทั้งชุมชนทำให้ผ้าไหมมีตลาดกว้าง คือ คนภายในชุมชนเอง โดยการเป็นวิทยากร โดยเฉพาะนางแดงอ่อน จันทราช เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาที่มีความสามารถให้การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าไหม ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรทั้งในและนอกพื้นที่อยู่เป็นประจำ ทั้งนี้ยังเป็นการขยายเครือข่ายทางภูมิปัญญา ให้กว้างขวางออกไปอีกด้วย ด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลพบว่

1. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์ ตลอดทั้งส่งเสริมให้การจัดงานแสดงสินค้าผ้าไหม รูปแบบการจัดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนเพื่อช่วยยกระดับภูมิปัญญาให้มีความหลากหลายให้มีความน่าเชื่อถือได้มาตรฐานระดับสากล และภาครัฐควรที่จะให้การสนับสนุนทั้งในด้านการให้เงินทุนเพื่อช่วยเหลือในการผลิตและการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดตลอดทั้งการส่งเสริมการให้การอบรมเพิ่มเติมเสริมความรู้

2. หลักการขาย การตลาด การโฆษณาสินค้าและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิต และการทำการตลาด เพื่อให้เข้ากับโมเดลธุรกิจในปัจจุบัน หรือการตลาดออนไลน์ (e-Marketing) และปัจจัยการตลาดปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัล หรือการตลาดออนไลน์ คือการทำกิจกรรมทางการตลาดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีความทันสมัยและสะดวกต่อการใช้งานมาเป็นสื่อกลาง เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก โทรศัพท์มือถือ

เป็นต้น ที่สามารถเชื่อมต่อเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต มาผสมผสานกับวิธีการขายในรูปแบบออนไลน์ ในการทำการตลาดได้อย่างลงตัวกับกลุ่มลูกค้าและกลุ่มเป้าหมาย ไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องมือสนับสนุนการทำงานเช่นที่ผ่านมาในอดีต แต่กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตและการทำงานของผู้คนในสังคม ธุรกิจที่สามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและสูงที่สุดคือธุรกิจที่จะสามารถอยู่รอดและเติบโตได้ต่อไป ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมผ้าไหมภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัล ที่ย่ที่สุดจะทำให้ระบบเศรษฐกิจไหลลื่น คล่องตัว มีประสิทธิภาพขยายตัวอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในที่สุดอันเกิดจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและทำการค้าในตลาดออนไลน์นั่นเอง

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อผ้าไหม

จากการศึกษา พบว่า จำนวนสินค้า ซึ่งผู้ซื้อมีความพอใจและสามารถที่จะซื้อได้ ด้วยปัจจัยหลายอย่างเป็นตัวกำหนดปริมาณที่จะซื้อ แต่เมื่อทำการวิเคราะห์ว่าตลาดนั้นทำงานอย่างไร ที่จะทำให้ผู้ซื้อมีความสนใจในปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีบทบาทเป็นจุดศูนย์กลางก็คือราคาสินค้าของผู้ผลิตผ้าไหมหรือบริการต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ หรือ เต็มใจที่จะซื้อในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่าง ๆ ของสินค้าชนิดนั้น ๆ หรือ ณ ระดับความต้องการจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น คุณภาพของผ้าไหม ลวดลาย การสัมผัสสีที่สะดุดตา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า รสนิยมที่จะสวมใส่ได้ทุกช่วงเวลา ราคาผ้าไหมที่ไม่แพงเกินไป สามารถที่เลือกซื้อได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wasatdilok (2003: 88-94) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาตลาดผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์สู่ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการพัฒนาต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น ด้านผลิตภัณฑ์ต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนาผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมเกี่ยวกับคุณภาพของเนื้อผ้าที่สม่ำเสมอ ลวดลาย

สีสัน รวมทั้งต้องมีการรับประกันคุณภาพด้วย ด้านราคา กำหนดราคาผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหม คือคุณภาพของเส้นไหมฝีมือและความประณีต ในการทอรวมทั้งต้องมีการลดราคาให้กับผู้ซื้อ โดยเป็นราคาที่ต่ำกว่าร้านค้าปกติ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Loysungwong (2016: 79) ที่ศึกษา เรื่อง การถ่ายทอดความรู้การทอผ้าของชาวไทยทรงดำ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการถ่ายทอดความรู้และการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าประกอบไปด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่นักในชุมชนบ้านดอนทอง ด้วยการจัดสรรที่ทอผ้า แก่สมาชิกใหม่ไปทอตามบ้าน 2) การกำหนดคุณภาพของผ้าทอและราคาจำหน่ายเป็นหลายระดับ และ 3) การบริหารช่องทางการจำหน่าย การให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยพัฒนาช่องทางจำหน่าย

2. องค์ความรู้ กระบวนการผลิต ภูมิปัญญาและการดำรงรักษาภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหม

จากการศึกษา พบว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้หรือการถ่ายทอดองค์ความรู้การทอผ้าไหมแบบถักเรดดู ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะ กระบวนการทอผ้าไหมจากครอบครัว โดยมีลักษณะการเรียนรู้แบบลอกเลียนแบบ เมื่อก่อนแม่จะให้ลูกนั่งอยู่ข้างที่ ลูกจะเห็นแม่ทอผ้าทุกวันจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ ค่อย ๆ ซึมซับความรู้ ทักษะต่าง ๆ เรื่อยมา เมื่อเห็นจนชินตาแม่ก็จะให้ลูกทดลองทอผ้าด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เป็นการได้รับการถ่ายทอดจากภูมิปัญญา กระบวนการสั่งสมจากประสบการณ์ในวิถีชีวิตของชาวบ้านซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ชาวบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiyotha (2008: 80) ที่ได้ศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าไหมชุมชน ตำบลโคกจาน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า การทอผ้าไหมเป็นจารีตประเพณีวัฒนธรรม ที่ถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลาน สืบต่อไปการสืบทอดและพัฒนาการของการทอผ้าไหม โดยวิธีการสอนกันเองในชุมชน จากปู่ย่าตายาย พ่อแม่ สู่ลูกหลาน เป็นการเรียนรู้กันภายในชุมชนและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Loysungwong (2016: 79) ที่พบว่าแนวทางการถ่ายทอด

ความรู้และการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าประกอบไปด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่คนในชุมชน ด้วยการจัดสรรกั๊ทอผ้า แก่สมาชิกใหม่ไปทอดตามบ้าน การกำหนดคุณภาพของผ้าทอและราคาจำหน่ายเป็นหลายระดับ การบริหารช่องทางการจำหน่าย การให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยพัฒนาช่องทางจำหน่าย การพัฒนาและ เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ 2) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็กนักเรียนบ้านดอนทอง โดยมีการเรียนการสอน การทอผ้าให้แก่เด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนทอง การส่งเสริมให้เด็กได้มีการแต่งกายด้วยชุดไทยทรงดำ ประยุกต์ และการพัฒนาความร่วมมือกับครูโรงเรียนบ้านดอนทอง และ 3) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Intharakerd (2017: 141-143) ที่พบว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาของการทอผ้าไหมมัดหมี่ ขึ้นดินแดงของชุมชน ใช้หลายวิธีร่วมกันทั้งการบอกเล่า การบันทึกลงในกระดาษลายเส้นกราฟ การสาธิตและลงมือปฏิบัติ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน การอนุรักษ์และสืบสานของ ผ้าไหมมัดหมี่ขึ้นดินแดง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ngewsupha et al (2017: 100 - 101) ที่ได้ศึกษาแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าไหมสู่คนรุ่นใหม่ของ กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองแซ่ โดยพบว่ากลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองแซ่ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในลักษณะแม่สอนลูก ขยายสอนหลาน ใช้วิธีการสาธิตของผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญา และการฝึกปฏิบัติของผู้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา 2) ผู้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาใจร้อนทำให้งานไม่ประณีต 3) ผู้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญามีความ เข้าใจช้า 4) เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้คนรุ่นใหม่ ไม่สนใจที่จะอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าไหม 5) ด้านการตลาด ที่มีการแข่งขันสูง คนรุ่นใหม่จึงสนใจไปประกอบอาชีพอื่น และ 6) การส่งเสริมของภาครัฐที่เน้นส่งเสริมด้านการผลิตมากกว่า ด้านการตลาด ทำให้ผ้าไหมจำหน่ายได้น้อย คนรุ่นใหม่จึงสนใจไปประกอบอาชีพอื่น

3. การสร้างมูลค่าเพิ่มต่อการผลิตผ้าไหมยุคดิจิทัล

ชาวบ้านในชุมชน ยังขาดความรู้การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้การจัดงานแสดงสินค้าผ้าไหม รูปแบบการจัด การเรียนรู้แลกเปลี่ยนเพื่อช่วยยกระดับภูมิปัญญาให้มีความหลากหลาย ให้มีความน่าเชื่อถือได้มาตรฐานระดับสากล และภาครัฐควรที่จะให้การสนับสนุนทั้งในด้าน การให้เงินทุนเพื่อช่วยเหลือในการผลิต และการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดตลอดทั้งการส่งเสริม การให้การอบรมเพิ่มเติมเสริมความรู้ หลักการขาย การโฆษณาสินค้าและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิต และการทำการตลาด เพื่อให้เข้ากับโมเดลธุรกิจในปัจจุบัน หรือการตลาดออนไลน์ (e-Marketing) และปัจจัยการตลาดปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัล หรือการตลาดออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Levichan (2008 :89) ที่พบว่า การพัฒนาระบบบริหารจัดการร้านค้าออนไลน์ กรณีศึกษา The 8th Thailand จะก่อให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินธุรกิจของร้านให้ความสะดวก สำหรับผู้ใช้งานระบบ อีกทั้งง่ายต่อการใช้งาน โดยที่ผู้ใช้งานระบบไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้เฉพาะด้าน นอกจากนี้ระบบยังสามารถพัฒนาและดำเนินงานได้ด้วยงบประมาณที่จำกัด และเป็นการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจได้อีกทางหนึ่งด้วย ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jeewattana (2015 : 59-67) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจัดทำเว็บไซต์ระบบฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poomchan (2015 : 49 - 60) ที่พบว่า ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาไปอย่างมาก ทำให้ทุกองค์กรธุรกิจเริ่มมีการตื่นตัวในการนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาใช้ในการบริหารจัดการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของตัว องค์กรธุรกิจ

เอง ประกอบกับเทคโนโลยีสารสนเทศได้มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ทำให้หลายองค์กรได้หันมาให้ความสนใจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของคณะผู้จัดทำไปด้วย นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yoyaram (2019: 82 - 83) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาในระบบสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการตลาดด้านการขายแบบเชิงรุกของผ้าไหมทอมือ และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ช่องทาง การจัดจำหน่ายที่ประหยัดเวลาในการเดินทางไปซื้อสินค้า การส่งเสริมการตลาดที่มีโฆษณาที่น่าสนใจ และ ราคาเหมาะสมมีวิธีการการชำระเงินที่หลากหลาย ตามลำดับ จึงได้พัฒนาระบบสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบแอปพลิเคชันสนับสนุนช่วยในตลาดออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มผู้ทอผ้าไหมแบบกี่กระตุกบ้านไทรงาม ควรที่จะมีการพัฒนารูปแบบการทอผ้าไหมแบบประณีต ลายสีสันทัน สมัยงามสะอาดตา ขึ้นผ้าไหมใหญ่มาก สามารถขายในราคาที่ไม่แพง ผู้ซื้อสามารถที่จะเลือกซื้อได้ เหมาะที่จะเป็นของขวัญที่ระลึก และของฝาก

2. ภาครัฐตลอดทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีส่วนเข้ามาช่วยสนับสนุนสร้างรูปแบบการติดต่อสื่อสารกันของชุมชน การสร้างกลุ่ม เครือข่ายผู้ทอผ้าไหมจากกลุ่มและชุมชนอื่นผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาที่ทันเวลา และมีส่วนช่วยเหลือกันทั้งในด้านการตลาด ขายสินค้าให้กับกลุ่มผู้ทอผ้าไหม เพื่อสร้างแรงจูงใจเพื่อการสืบทอดในการผลิตผ้าไหมต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นหาเอกลักษณ์ อัตลักษณ์การทอผ้าไหมของชุมชนเพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้มาซื้อผ้าไหม
2. ควรมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการสร้างเครือข่ายการตลาดด้านการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาดและการขายสินค้าออนไลน์ให้กับกลุ่มผู้ทอผ้าไหมอย่างเป็นรูปธรรม

References

- Chaithotha, L. (2008). *The wisdom of community silk weaving, Khok Chan sub-district*. Uthumphon Phisai District, Si Sa Ket Province. Thesis M.A. Sisaket: Sisaket Rajabhat University. [in Thai]
- Intharakerd, M. (2017). Conservation and continuation of Mudmee Sin Din Daeng silk weaving of Ban Hua community. Bridge, Phutthaisong District, Buriram Province. *Journal of Business Review*, 10(1), 141-143. [in Thai]
- Jeewattana, S. et al. (2015). Development of a database system for hand-woven silk of community enterprises Buriram Province. *Journal of Research and Development*, 1(10), 59-67. [in Thai]
- Levichan, R. (2008). *Online store management system, Case study, The 8th Thailand of internet networks and websites*. Thesis. Walailak University. [in Thai]
- Loysungwong, C. (2016). *Transferring knowledge of weaving of Thai Song Dam people, Don Khoi Sub-district, Amphoe Kamphaeng Saen, Nakhon Pathom Province*. Cultural resource management graduate school Silpakorn University. [in Thai]

- Ngewsupha, A. et al. (2017). *Guidelines for transferring local wisdom on silk weaving to the new generation of Ban Nong Khae silk weaving group Sakon Nakhon Province*. Thesis. Development Strategy Sakon Nakhon Rajabhat University. [in Thai]
- Pimros, S. (2012). *The management of the Praewa silk business of the Praewa silk producer in Kham Muang district. Kalasin Province (Master's Thesis)*. Rajamangala University of Technology Isan Kalasin Campus. [in Thai]
- Poomchan, C. (2015). *Development of e-commerce system with community participation. A case study of hand-woven cotton group, Sin Teen Jok cloth, Mae Chaem district, Chiang Mai province*. Department of Business Computing Faculty of Management Science. Office of the National Research Council (NRCT). [in Thai]
- Wasatdilok, T. (2003). *The pattern of developing silk market and silk products in Buriram province into the system. Electronic commerce (Master's Thesis M.A.)*. Buriram: Buriram Rajabhat University. [in Thai]
- Yoyaram, I. (2019). *Development of information systems with digital technology to support and promote Aggressive sales marketing of hand-woven silk, Firecracker Sub-district Prakhon Chai District, Province Buri Ram through a social network system*. In the office research report. National Research Council (NRCT). [in Thai]

Authors

Mr. Banchar Chandrach

Assoc. Prof. Dr. Preecha Panoram

Asst. Prof. Dr. Suriya Rakarnsin

535/21 Jira Road, Nai Mueang Subdistrict, Buriram Province 31000

Tel.: 083-1298-195 E- mail: banchar.cha@bru.ac.th

**พฤติกรรมผู้บริโภคและการยกระดับการพัฒนา
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ยุคธนาคารดิจิทัล:
กรณีศึกษา ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102**
**Consumer Behavior and Advancement of Bank of Ayudhya
Public Company Limited to the Digital Banking Era: A Case Study of
Provincial Branch Business Department 102**

นนท์ ปิตดาฝ้าย¹ / ปรีชา ปาโนรัมย์² / สุริยา รักการศิลป์³ / กุลกันยา ศรีสุข⁴

Nonth Pidtafay / Preecha Panoram / Suriya Rakkarnsil / Kulganya Srisuk

¹นักศึกษาด้านบริหารธุรกิจศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Student, Digital Economics Program, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

²⁻⁴ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

**Received: July 10, 2021
Revised: August 6, 2021
Accepted: August 30, 2021**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคธนาคารดิจิทัล ที่มีผลต่อการใช้บริการ และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในยุคธนาคารดิจิทัล กรณีศึกษา ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สอบ สอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-Test และ One Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า

พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มาใช้บริการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ส่วนงานธุรกิจสาขามิภาค 102 ในส่วนของพนักงาน โดยรวม จัดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านรูปแบบช่องทางสื่อออนไลน์ในการให้บริการ สำหรับผู้มาใช้บริการ โดยรวมจัดอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านรูปแบบช่องทางสื่อออนไลน์ในการให้บริการ และเมื่อเปรียบเทียบด้านพฤติกรรมโดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่มพบว่า ผู้มาใช้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพนักงานธนาคาร ($=C4.51 > O4.25$) สำหรับแนวทางในการพัฒนานั้นพบว่า ควรเพิ่มช่องทางการให้บริการที่หลากหลายมากขึ้น มีแพลตฟอร์มที่สามารถให้บริการตอบสนองความต้องการ สะดวกรวดเร็ว มีความเสถียรในกระบวนการใช้งานของระบบธนาคาร ระบบความปลอดภัยขั้นสูง รวมถึงแผนพัฒนาพนักงานธนาคารทุกคนให้เข้าใจสามารถใช้ระบบธนาคารดิจิทัลในทุกฟังก์ชัน เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้มาใช้บริการ

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้บริโภค, การยกระดับการพัฒนา, ธนาคารดิจิทัล

Abstract

The objectives of this research were to study the consumer behavior, to compare the consumer behavior in the digital banking era toward the use of the service, and to study the guidelines for the development of Bank of Ayudhya Public Company Limited in the digital banking era: a case study of Provincial Branch Business Department 102. The tools used for data collection were questionnaires and interviews. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One Way ANOVA. The results of this research were

found that the behavior of consumer coming for getting the service from Bank of Ayudhya Public Company Limited, Regional Branch 102 in terms of employees was overall at a high level. The part with the highest mean in terms of online media channels for providing services is the one with the mean score. There was no statistically significant difference in opinions at the .05 level when genders, education levels, and incomes were compared. The average of both groups' opinions revealed that service users had a higher average than bank employees ($=C4.51 > O4.25$). For the development guidelines were found as follows: Bank should add more channels of service, have a platform that can serve the needs, convenient, fast, and stable in the process of using banking systems and advanced security systems. Moreover, training of all bank employees should be planned so that they can understand and are able to use the digital banking system in every function in order to provide customers with good experiences.

Keywords: consumer behavior, development advancement, digital banking

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และได้กลายเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงโลกแห่งการสื่อสารและสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤตโควิด 19 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการใช้งานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลมากยิ่งขึ้น โดยมีการสื่อสารระบบดิจิทัลผ่าน โปรแกรม Meet, Zoom และ Microsoft Team เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการทำงานของทุกหน่วยงาน หากเปรียบเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการสื่อสารและจัดการสารสนเทศในอดีตแล้ว เทคโนโลยีดิจิทัลนับได้ว่าเป็นนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงคุณค่า และรูปแบบ

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในโลกปัจจุบันได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วที่สุด

(Chuengsatiansup, 2019)

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ได้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้เพื่อให้บริการแก่ลูกค้า ผ่านบริการธนาคารดิจิทัลที่เรียกว่า Krungsri Mobile App (KMA) เพื่อใช้ในการจัดการด้าน การโอนเงิน การชำระสินค้าและบริการ การสมัครสินเชื่อ การซื้อขายกองทุนรวม และการสมัครใช้บริการประกันชีวิต เป็นต้น การให้บริการดังกล่าว ได้เกิดปัญหาตามมาหลายประการซึ่งจากที่ประชุมของแต่ละสาขา (Bank of Ayudhya Public Company Limited. Provincial Branch Business Department 102, 2020) ได้มีข้อสรุปข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาไว้คือ 1) ปัญหาด้านสภาพการจัดให้บริการของธนาคารแต่ละสาขามีการจัดระบบที่แตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งในการให้บริการที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค 2) ปัญหาความไม่เข้าใจในระบบเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภคและเจ้าหน้าที่ธนาคาร และ 3) พฤติกรรมของผู้บริโภคเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปเพราะมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำธุรกรรมธนาคารมากขึ้น ซึ่งปัญหาหลัก ๆ เหล่านี้ ธนาคารทุกสาขาจะต้องนำมาวิเคราะห์และสืบค้นหาข้อเท็จจริง จึงสามารถที่จะนำมาพัฒนาต่อสอดคล้องความรู้เพื่อให้เกิดการยกระดับการพัฒนาธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ให้มีการบริการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะค้นหาข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสร้างเป็นนโยบายเพื่อใช้ในการพัฒนาระบบงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในโลกแห่งยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่มาใช้บริการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102 ในยุคธนาคารดิจิทัล

2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคธนาคารดิจิทัลที่มีผลต่อการใช้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในยุคธนาคารดิจิทัล กรณีศึกษา ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทความวิจัย และนำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มอื่น เพื่อหาความ เชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.957

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ พนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ปฏิบัติงานในสาขา ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102 ประกอบด้วย สาขา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร พนมไพร นางรอง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กันทรลักษ์ ชุมแสงพลาซ่าศรีสะเกษ โรบินสันสุรินทร์ และโรบินสันบุรีรัมย์ ซึ่งมีผู้บริหารและพนักงานทั้งหมด 103 คน กลุ่มที่ 2 ประชาชนผู้มารับบริการ จำนวน 11 สาขา รวมผู้มาใช้บริการทั้งสิ้น 1,540 คน (ก.ค. – ธ.ค. 63) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ใช้กลุ่มประชากร จำนวน ทั้งหมด 103 คน กลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตาราง ทาโรยามาเน่ ได้จำนวนทั้งสิ้น 110 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลแบบง่าย (Simple sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้จัดการธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขา 102 จำนวนทั้งสิ้น 11 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย พร้อมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t -test) และจำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่มาใช้บริการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ส่วนงานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102 ในยุคนาครดิจิทัล พบว่า

1. พฤติกรรมของพนักงาน

พนักงานธนาคารฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นเจ้าหน้าที่พัฒนาธุรกิจ/CSR และให้บริการสินเชื่อ โดยข้อคิดเห็นของพนักงานที่ประเมินตนเองโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งหมด 5 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านรูปแบบช่องทางสื่อออนไลน์ในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการใช้รูปแบบสื่อออนไลน์ในการให้บริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มาใช้บริการ เช่น Application หรือ Website มีความน่าเชื่อถือ

ด้านที่ 2 ด้านการให้บริการ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ประเด็นองค์ประกอบของคุณภาพในการบริการ 2) ประเด็นส่วนประสมทางการตลาดบริการ

และ 3) ประเด็นการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม ซึ่ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ประเด็นองค์ประกอบของคุณภาพในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความน่าเชื่อถือของธนาคารและพนักงานธนาคาร 2) ประเด็นการให้บริการเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ธนาคารมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตรงตามความต้องการของลูกค้า และประเด็นสุดท้าย คือ การให้บริการเกี่ยวกับการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม (Market Conduct) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเป็นธรรมด้านราคาและเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์ธนาคาร ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน

ด้านที่ 3 ด้านความรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริโภคสามารถป้องกันตนเองจากการโจรกรรมไซเบอร์ เช่น กำหนด User และ Password ที่ยากต่อการคาดเดา และไม่เปิดเผยข้อมูลคนอื่นอีกทั้งสามารถที่จะทำการสำรองข้อมูลได้โดยง่าย

ด้านที่ 4 ด้านการสื่อสารทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ธนาคารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อทำการตลาดได้ทันต่อคู่แข่ง

ด้านที่ 5 ด้านผลิตภัณฑ์ของธนาคาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลิตภัณฑ์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีความปลอดภัย เข้าถึงได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก

2. พฤติกรรมของลูกค้า

ผู้มาใช้บริการธนาคารฯ ส่วนใหญ่ใช้บริการสินเชื่อ ผู้มาใช้บริการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21 - 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพธุรกิจส่วนตัว และใช้บริการในลักษณะประเภทเงินฝาก สำหรับข้อคิดเห็นนั้นโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งหมด 5 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านรูปแบบช่องทางสื่อออนไลน์ในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แพลตฟอร์มของธนาคารมีความน่าสนใจและทันสมัย

ด้านที่ 2 ด้านการให้บริการ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ประเด็นองค์ประกอบของคุณภาพในการบริการ 2) ประเด็นส่วนประสมทางการตลาดบริการ และ 3) ประเด็นการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ประเด็นองค์ประกอบของคุณภาพในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง ระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารต่าง ๆ มีความพร้อมในการให้บริการ 2) ประเด็นส่วนประสมทางการตลาดบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ธนาคารมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตรงตามความต้องการของลูกค้า และ 3) ประเด็น การให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน

ด้านที่ 3 ด้านความรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับ มากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของธนาคารได้โดยง่าย

ด้านที่ 4 ด้านการสื่อสารทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ธนาคารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อทำการตลาดได้ทันต่อคู่แข่ง

และด้านที่ 5 ด้านผลิตภัณฑ์ของธนาคาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมากยกเว้น ผลิตภัณฑ์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีการบริการหลังการขายที่สร้างความประทับใจต่อลูกค้า

3. เปรียบเทียบเพื่อหาค่านัยสำคัญทางสถิติ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่านัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างพนักงานและผู้มาใช้บริการ โดยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

ตารางที่ 1

แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

พฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการ	พนักงาน (O)		ผู้มาใช้บริการ (C)	
	เพศ	ระดับการศึกษา	เพศ	ระดับการศึกษา
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)				
1. ด้านรูปแบบช่องทางสื่อสารออนไลน์ในการให้บริการ	0.88	0.21	0.48	2.29
2. ด้านการให้บริการ	0.19	0.38	0.74	0.68

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการ	พนักงาน (O)		ผู้มาใช้บริการ (C)	
	เพศ	ระดับการศึกษา	เพศ	ระดับการศึกษา
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)				
3. ด้านความรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค	1.27	0.44	0.23	2.33
4. ด้านการสื่อสารทางการตลาด	0.54	0.22	1.21	0.65
5. ด้านผลิตภัณฑ์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	0.09	0.11	1.15	3.52
รวม	0.56	0.35	0.06	1.95

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการพิจารณาความคิดเห็นโดยจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาของพนักงานที่ทำงานอยู่ที่ธนาคารฯ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และลูกค้าก็มีนัยสำคัญทางสถิติที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของพนักงานกับผู้มาใช้บริการพบดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) จากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานกับผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการ	พนักงาน		ผู้มาใช้บริการ		เปรียบเทียบ
	(O)		(C)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)					
1. ด้านรูปแบบช่องทางสื่อออนไลน์ในการให้บริการ	4.37	0.45	4.57	0.52	O น้อยกว่า C
2. ด้านการให้บริการ	4.25	0.42	4.48	0.46	O น้อยกว่า C
3. ด้านความรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค	4.15	0.49	4.55	0.48	O น้อยกว่า C
4. ด้านการสื่อสารทางการตลาด	4.28	0.51	4.52	0.54	O น้อยกว่า C
5. ด้านผลิตภัณฑ์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	4.3	0.56	4.47	0.52	O น้อยกว่า C
รวม	4.25	0.4	4.51	0.41	

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานและผู้มาใช้บริการเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและการยกระดับการพัฒนาธนาคารฯ โดยรวมและรายด้าน ผู้มาใช้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพนักงาน ($= C4.51 > O4.25$)

5. แนวทางในการพัฒนาธนาคารฯ คือ ควรเพิ่มช่องทางการให้บริการที่หลากหลายมากขึ้น มีแพลตฟอร์มที่สามารถให้บริการตอบสนองความต้องการ มี

ความสะดวก รวดเร็ว มีความเสถียรในกระบวนการใช้งานของระบบธนาคารและระบบ Security ขึ้นสูง และแผนพัฒนาพนักงานธนาคารทุกคนให้เข้าใจสามารถใช้ระบบธนาคารดิจิทัลในทุกฟังก์ชัน เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้มาใช้บริการ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคและการยกระดับการพัฒนาธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ผู้ธนาคารดิจิทัล กรณีศึกษา ส่วนงานธุรกิจสาขา ภูมิภาค 102 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของพนักงานธนาคาร ด้านพฤติกรรมผู้บริโภค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการใช้รูปแบบสื่อออนไลน์การให้บริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มาใช้บริการให้เกิดกิจกรรมที่สร้างความทรงจำที่ดีต่อผู้ให้บริการ ธนาคารมีความพร้อมให้บริการเมื่อระบบมีปัญหาสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ไม่กระทบต่อการให้บริการของลูกค้า ผลลัพธ์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีความปลอดภัยเข้าถึงได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ไม่ว่าจะเป็นเงินฝาก บัตรเครดิต กองทุนรวม ประกันชีวิต และผลิตภัณฑ์สินเชื่อ มีระบบอัตราดอกเบี้ย และระบบการรับฝากสามารถสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างน่าพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakulsanchartthai (2010) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การให้บริการในทัศนะของผู้ใช้บริการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในห้างสรรพสินค้า จังหวัดสมุทรปราการ จากการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการมีทัศนะเกี่ยวกับการให้บริการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirisoponkitsakool (2015) ที่ได้ศึกษาการสื่อสารการตลาดที่สัมพันธ์ต่อภาพลักษณ์องค์กรของ ธนาคารกสิกรไทย สาขาชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการสื่อสารการตลาดมีการรับรู้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Trakarnjan (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง

การศึกษาการเรียนรู้ดิจิทัลของพนักงานบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของพนักงานธนาคาร ด้านรูปแบบช่องทางสื่อออนไลน์ในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการใช้รูปแบบสื่อออนไลน์ในการให้บริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มาใช้บริการและสร้างแรงจูงใจให้เกิดกิจกรรมที่สร้างความทรงจำที่ดีต่อผู้ให้บริการ เช่น Application หรือ Website มีความน่าเชื่อถือ มีความพร้อมให้บริการ เมื่อระบบขัดข้องสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งโดยไม่กระทบต่อการให้บริการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Itsaraporn (2011) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์และการสื่อสารทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการสื่อสารทางการตลาดของธนาคารโดยรวม มีระดับการสื่อสารทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาเพชรบูรณ์มาก พบว่า การใช้เครือข่ายสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ (Internet) มีระดับการสื่อสารทางการตลาดของธนาคารโดยรวม มีระดับการสื่อสารทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาเพชรบูรณ์ อยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมา คือ การใช้ผลิตภัณฑ์เป็นสื่อ และการโฆษณา มีระดับต่ำที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kong-ngern (2014) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่มบรรจุกล่องของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นของพนักงานธนาคาร ด้านการให้บริการเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพนักงานและธนาคารมีความน่าเชื่อถือ มีบริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพความสุภาพของพนักงานธนาคารมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตรงตามความต้องการของลูกค้า พนักงานที่มีประสิทธิภาพ เครื่องมือทันสมัย ขั้นตอนการทำงานชัดเจน และมีกฎหมายเข้ามาควบคุมความเป็นธรรมด้านราคาและเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์ธนาคาร และความเข้าใจในสิทธิและ

หน้าที่เกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Changwetchay (2016) ที่ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ใน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่คุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า และด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า โดยร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจ ของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 78.10 ในขณะที่คุณภาพการบริการ ด้าน ความเป็นรูปธรรมของการบริการ และด้านการตอบสนองต่อลูกค้าไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของ ผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร

4. ความคิดเห็นของพนักงาน ด้านความรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค เกี่ยวกับความรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริโภคสามารถป้องกันตนเองจากการ โจรกรรมไซเบอร์ เช่น กำหนด User และ Password ที่ยากต่อการคาดเดา และไม่เปิดเผยต่อบุคคลอื่นอีกทั้งสามารถที่จะทำการ สำรองข้อมูลได้โดยง่าย อัตราค่าบริการกับคุณภาพของเทคโนโลยีดิจิทัล มีความเหมาะสม และนโยบายของรัฐมีผลต่อการส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Trakarnjan (2017) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการเรียนรู้ดิจิทัล ของพนักงานบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) พบว่า ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้าน โครงสร้างพื้นฐานของระบบเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก การเรียนรู้ดิจิทัลของพนักงาน บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ความคิดเห็นของพนักงาน ด้านการสื่อสารทางการตลาด โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เนื่องจากธนาคารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อทำการตลาด ได้ทันต่อคู่แข่ง การสนับสนุนข้อมูลในสื่อ แสดงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญและความ เข้าใจ ในการเสนอผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคาร และธนาคารใช้สื่อโฆษณาเกี่ยวกับ

ผลิตภัณฑ์และบริการธนาคารอย่างต่อเนื่อง มีเอกลักษณ์จดจำได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Sirisoponkitsakool (2015) ที่ได้วิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดที่สัมพันธ์ต่อภาพลักษณ์องค์กรของ ธนาคารกสิกรไทย สาขาชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการสื่อสารการตลาดมีการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Itsaraporn (2011) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์และการสื่อสารทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่าระดับภาพลักษณ์ของธนาคาร การสื่อสารทางการตลาดของธนาคารและการเลือกใช้บริการของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6. ความคิดเห็นของพนักงานธนาคาร ด้านผลิตภัณฑ์ของธนาคาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผลิตภัณฑ์ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีความปลอดภัย เข้าถึงได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ผลิตภัณฑ์เงินฝาก บัตรเครดิต กองทุนรวม ประกันชีวิต และผลิตภัณฑ์สินเชื่อ มีระบบอัตราดอกเบี้ย และระบบการรับฝากสามารถสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างน่าพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kong-ngern (2014) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่มบรรจุกล่องของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่มบรรจุกล่องตามส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kotttha (2018 : 77 - 78) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกถือบัตรเครดิตของบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา : ประชาชนในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการเลือกใช้บริการบัตรเครดิตของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา : ประชาชนในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

7. ความคิดเห็นของลูกค้าธนาคาร เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการใช้รูปแบบสื่อออนไลน์ ความรู้เรื่อง

เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค และการสื่อสารทางการตลาด สื่อแพลตฟอร์มของธนาคารมีความน่าสนใจและทันสมัย ธนาคารมีความพร้อมในด้านกายภาพโดยมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมให้บริการ เมื่อระบบขัดข้องสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ไม่กระทบต่อการให้บริการ รวมทั้งสื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกในการใช้บริการ เช่น Application หรือ Website เข้าระบบไม่ยุ่งยาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakornsangasak (2014 : 63 – 71) ที่ได้ศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภคในอำเภอเมืองสมุทรสาครในการเลือกบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ พบว่า ผลการศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภคในอำเภอเมืองสมุทรสาครในการเลือกบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อส่วนประสม ทางการตลาดในระดับมาก คือ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา ตามลำดับ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Trakarnjan (2017) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการเรียนรู้ดิจิทัลของพนักงานบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

8. ความคิดเห็นของลูกค้าธนาคาร ด้านรูปแบบช่องทางสื่อออนไลน์ในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากแพลตฟอร์มของธนาคารมีความน่าสนใจและทันสมัย ธนาคารมีความพร้อมในด้านกายภาพโดยมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมให้บริการ เมื่อระบบขัดข้องสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ไม่กระทบต่อการให้บริการ และสื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกในการใช้บริการ เช่น Application หรือ Website เข้าระบบไม่ยุ่งยาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Itsaraporn (2011) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์และการสื่อสารทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการสื่อสารทางการตลาดของธนาคารโดยรวม มีระดับการสื่อสารทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาเพชรบูรณ์มาก

พบว่า การใช้เครือข่ายสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ (Internet) มีระดับการสื่อสารทางการตลาดของธนาคารโดยรวม มีระดับการสื่อสารทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาเพชรบูรณ์ อยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมา คือ การใช้ผลิตภัณฑ์เป็นสื่อ และการโฆษณา มีระดับต่ำที่สุด และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kong-ngern (2014) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่มบรรจุกล่องของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

9. ความคิดเห็นของลูกค้าธนาคาร ด้านการให้บริการเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพในการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากธนาคารมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงระบบอินเทอร์เน็ต และเอกสารต่าง ๆ มีความพร้อมในการให้บริการ ธนาคารมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตรงตามความต้องการของลูกค้า และธนาคารมีความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Changwetchay (2016) ที่ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ใน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่คุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า และด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า โดยร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 78.10 ในขณะที่คุณภาพการบริการด้าน ความเป็นรูปธรรมของการบริการ และด้านการตอบสนองต่อลูกค้าไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ในกรุงเทพมหานคร

10. ความคิดเห็นของลูกค้าธนาคาร ด้านความรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภคเกี่ยวกับความรู้เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริโภค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริโภคสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของธนาคารได้โดยง่าย ผู้บริโภค

ได้รับการพัฒนาให้เกิดความชำนาญในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศของธนาคาร ประชาชนที่อยู่ในตัวเมืองและนอกตัวเมืองมีความเหลื่อมล้ำต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล และประชาชนสามารถเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบโทรศัพท์ ระบบอินเทอร์เน็ตได้ง่าย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Trakamjan (2017) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการเรียนรู้ดิจิทัลของพนักงานบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐานของระบบเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก การเรียนรู้ดิจิทัลของพนักงาน บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

11. ความคิดเห็นของลูกค้าธนาคาร ด้านการสื่อสารทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากธนาคารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อทำการตลาดได้ทันต่อคู่แข่งชั้น มีการสนับสนุนข้อมูลในสื่อ แสดงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญและความเข้าใจ ในการเสนอผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารและธนาคารใช้สื่อโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการธนาคารอย่างต่อเนื่อง มีเอกลักษณ์จดจำได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย Sirisoponkitsakool (2015) ที่ได้วิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดที่สัมพันธ์ต่อภาพลักษณ์องค์กรของ ธนาคารกสิกรไทย สาขาชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการสื่อสารการตลาดมีการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Itsaraporn (2011) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์และการสื่อสารทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาพลักษณ์ของธนาคาร การสื่อสารทางการตลาดของธนาคาร และการเลือกใช้บริการของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

12. ความคิดเห็นของลูกค้าธนาคาร ด้านผลิตภัณฑ์ของธนาคาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีการบริการหลังการขายที่

สร้างความประทับใจต่อลูกค้า ผลิตภัณฑ์เงินฝาก บัตรเครดิต กองทุนรวม ประกันชีวิต และผลิตภัณฑ์สินเชื่อ มีระบบอัตราดอกเบี้ย และระบบการรับฝากสามารถสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างน่าพึงพอใจ และผลิตภัณฑ์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา ทั้งหมดมีความแตกต่างจากธนาคารอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kong-ngern (2014) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่มบรรจุกล่องของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่มบรรจุกล่องตามส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kotha (2018 : 77 - 78) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกถือบัตรเครดิตของบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา : ประชาชนในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการเลือกใช้บัตรเครดิตของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา : ประชาชนในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

13. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้มาใช้บริการและพนักงานธนาคารเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ได้แก่ ควรเพิ่มช่องทางการให้บริการที่หลากหลายมากขึ้น มีแพลตฟอร์มที่สามารถให้บริการตอบสนองความต้องการ สะดวก รวดเร็ว มีความเสถียรในกระบวนการใช้งานของระบบธนาคาร รวมถึงระบบ Security ขึ้นสูง รวมถึงแผนพัฒนาพนักงานธนาคารทุกคนให้เข้าใจสามารถใช้ระบบธนาคารดิจิทัลในทุกฟังก์ชัน เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้มาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kotha (2018 : 77 - 78) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกถือบัตรเครดิตของบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา : ประชาชนในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกถือบัตรเครดิตของบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของประชาชนในเขตอำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยในการใช้

บัตรเครดิต KTC สูง และกรณีที่ย้ายเลขกำหนดควรเพิ่มระยะเวลาในการปลดดอกเบียให้มากขึ้น รองลงมาคือ ควรเพิ่มจำนวนสาขาของบริษัทเครดิต KTC มากขึ้น เพราะอำนวยความสะดวกและสามารถแก้ปัญหาลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว และพนักงานบริการล่าช้า ตอบคำถามไม่ชัดเจน และควรมีพนักงานคอยรับโทรศัพท์สายตรงโดยไม่ต้องผ่าน Call center ซึ่งสอดคล้องกับ Panoram (2019) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางในการเพิ่มรายได้โดยใช้ศาสตร์พระราชวิธีเกษตรพอเพียง : กรณีชุมชนสวายจิกเมืองบุรีรัมย์ และระบุไว้ว่า สิ่งสำคัญก็คือ ธนาคารควรมีช่องทางในการให้บริการแก่ประชาชนที่ปลดคักโดยเฉพะอย่างยิ่งในเรื่อง application เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการฝากเงินและสร้างความมั่นใจต่อผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรมีการสร้างแพลตฟอร์มของธนาคารมีความน่าสนใจและทันสมัยเพื่อให้ทันต่อความต้องการของลูกค้าและบริการของธนาคารและง่ายต่อการใช้บริการ
- 1.2 ควรมีการประเมินปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการให้ความรู้แก่พนักงาน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขร่วมกันธนาคารและพนักงานเพื่อให้พร้อมต่อการบริการให้ลูกค้า
- 1.3 ควรมีพัฒนาให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของธนาคารได้โดยง่าย มีการจัดโปร โมชั่นของผลิตภัณฑ์ธนาคารกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ การใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคาร และเหมาะกับลูกค้าเป็นอย่างดี และควรวหาผลิตภัณฑ์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยาทั้งหมด ให้มีความแตกต่างจากธนาคารอื่น ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้าธนาคาร

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยพฤติกรรมผู้บริโภคและการยกระดับการพัฒนา
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ผู้ยุคนาคารดิจิทัล กรณีศึกษา ส่วนงานธุรกิจ
สาขาภูมิภาค 102

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพพฤติกรรมผู้บริโภคและการยกระดับ
การพัฒนาธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ผู้ยุคนาคารดิจิทัล กรณีศึกษา ส่วน
งานธุรกิจสาขาภูมิภาค 102

References

- Changwetchay, B. (2016). *The quality of service effect on the satisfaction of passengers on BTS sky train in Bangkok*. MBA Thesis (Business Administration). Bangkok: Graduate School of Bangkok University. [in Thai]
- Chuengsatiansup, K. (2019). *Community disaster tools*. Nonthaburi: Suksala books. [in Thai]
- Itsaraporn, B. (2011). *Image and marketing communication related with choose to use the government savings bank service in Phetchabun branch*. MBA Thesis (Business Administration). Phetchabun: Graduate School of Phetchabun Rajabhat University. [in Thai]
- Kong-ngern, N. (2014). *The behavior of buying about the ready-drinking water in the box for the consumers in the Muang district, Chiang Rai Province*. MBA Thesis (General Management Program). Chiang Rai: Graduate School Chiang of Rai Rajabhat University. [in Thai]

- Kottha, P. (2018). *Factors effect on the choice of credit card holder of Krungthai card company limited. (Public): A case study of people in Khu Mueang District of Buriram Province*. M.Econ Thesis (Political Economics and Administration). Buriram: Graduate School Buriram of Rajabhat University. [in Thai]
- Panoram, P. (2019). Guidelines for increasing income by using the King's Science of Sufficiency Agriculture: the case of Sawaijik Community in Buriram. *Interdisciplinary Management Journal of Buriam Rajabat University*, 3(2), (99-102). [in Thai]
- Sakornsangasak, K. (2014). *Marketing mix effect on consumers in Mueang Samut Sakhon District to select a credit card issued by a commercial bank*. M.A. Thesis (Business Administration) Chiang Mai: Graduate School of Chiang Mai University. [in Thai]
- Sakulsanchartthai, A. (2010). *Service according to the view of service users*. Krung Thai Bank Co., Ltd. (Public) in department store, Samut Prakan Province. MBA Thesis (General Management). Bangkok: Faculty of Management Science of Thonburi Rajabhat University. [in Thai]
- Sirisoponkitsakool, C. (2015). *Marketing communication related to the corporate image of Kasikorn Bank, Cha-am branch, Cha-am district, Phetchaburi province*. MBA Thesis (Public and Private Management). Bangkok: Graduate School of Silpakorn University. [in Thai]

Trakarnjan, K. (2017). *A study of digital learning of employees in PTT global public company limited*, M.A. Thesis (Communication Arts and Innovation). Bangkok: Faculty of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration. [in Thai]

Authors

Mr. Nonth Pidtafay

Bank of Ayudhya Public Company Limited, Nang Rong Branch

605 Nangrong Subdistrict, Nang Rong District, Buriram Province 31110

Tel.: 044-631812 Mobile: 09-8454-2552 Email: F210522@Icloud.com

Assoc. Prof. Dr. Preecha Panoram

Tel.: 044-611221 Mobile : 09-1834-6718 Email : Preecha.pa@bru.ac.th

Asst. Prof. Dr. Suriya Rakkarnsil

Tel.: 044-611221 Mobile : 08-1393-1114 Email : Suriya.ra@bru.ac.th

Asst. Prof. Dr. Kulganya Srisuk

Tel.: 044-611221 Mobile : 08-7257-3712 Email : Kulganya.Sr@bru.ac.th

Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

439 Chira Road, Nai Mueang Subdistrict, Mueang Buriram District,

Buriram 31000

Distribution Measurement of Cycling Visitors at Nakhon Ratchasima Zoo Using GPS Tracking System

Wichit Kongkham¹ / Saowanee Charoenphromphong² /

Narongsak Samranklang³ / Suwanna Deramaehayee⁴ /

Natthachai Choipeng⁵ / Channarong Pankong⁶

¹Bureau of Conservation and Research, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King

²Conservation Research and Animal Health Department, Nakhon Ratchasima Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King

³Zoo Animal Management Department, Nakhon Ratchasima Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King

⁴Conservation Research and Animal Health Department, Songkhla Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King

⁵Conservation Research and Animal Health Department, Chiangmai Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King

⁶Conservation Research and Animal Health Department, Khao Kheow Open Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King

Received: June 10, 2021
Revised: August 31, 2021
Accepted: August 31, 2021

Abstract

The aim of this study was to investigate visitor distribution by GPS tracking system at Nakhon Ratchasima Zoo. The samples were 122 participants who received GPS tracking and cycled to visit animals around the zoo. The data were categorized into two groups including demographic and travelling profile and top animal exhibit. The result revealed that the most visitors were family, while the member of half

visitors were 3-5 people. Most visitors spent their time with cycling less than 2 hours and lower than 6 kilometers. Visitors scatteringly visited animal exhibits, and they often passed only half of the exhibits. Amongst total exhibits, the 51-75 % of them were popularly visited. The top 3 popular exhibits were giraffe, chimpanzee and tapir, whereas the most exhibit zone that the visitors spent total time were zoo kid zone, reptile, seal show building and chimpanzee zones. The chimpanzee zone was only one exhibit that was full of visitors and got the highest satisfaction score from the visitors, while the zoo kid and the reptile zones were lower score. Overall, visitor behaviors, exhibit appearances and animal types are crucial factors that influence the zoo visitors.

Keywords: Nakhon Ratchasima Zoo, GPS tracking system, animal exhibition, visitor distribution, satisfaction

Introduction

In Thailand, tourism industry plays an important role in the economic and social development (Keereephet et al., 2018). So, the survey and data collection are the necessary methods to access tourist such as number, behavior, satisfaction and expectation that might provide a better quality of service. The effective interpretation of survey result is an important tool for operators to attract visitors and enhance their experiences in tourist attractions (Wolf et al., 2013). However, the conventional survey has limitations which are bias, imprecision, time consuming, missing data and tourist interruption (D'Antonio et al., 2010), especially the data collection in the large area as in the zoos, national parks or beaches. Thus, to apply technology can solve these defects that are potential to be more rapid reliable and accurate data source.

Tracking visitors by implementing Global Positioning System devices (GPS) recording spatial locations and accurate time of the travelers, departure and arrival time, attractions visited and moving speed at real time provides higher spatial quality of the data. Moreover, it records more detailed and frankness than data collected from conventional methodologies, whereas it requires minimal time demands on the visitors and less training of staff to collect the data (D'Antonio et al., 2010; Muñoz et al., 2019). D'Antonio et al. (2010), who studied the using of GPS tracking to follow visitor locations and destinations in the park, reported that GPS tracking is beneficial in gaining information that can be used in managing protected areas, investigating impacts from natural resources and studying visitor-wildlife concerns.

Recently, a number of zoo research have examined the factors affected visitors' emotions and satisfaction, and visitors' prior knowledge. Moreover, the zoo still desires to attract visitors in order to keep operating and ensure profitable growth in such a competitive market (Luebke & Matiassek, 2013; Lee, 2015). For example, Knezevic et al. (2016) studied socio-demographic characteristics, motivation and attitudes towards the zoo of the visitors to obtain more information regarding to the demands and requirements for visitor's satisfaction and to draw implications for possible improvements.

Nakhon Ratchasima Zoo or Korat Zoo is one of the most wonderful places for visiting in the Nakhon Ratchasima province. It covers an area of 545 rai (218 acres), and it is one of the finest animal parks of Asia. Additionally, it is also the fourth out of seven zoos under administration of the Zoological Park Organization of Thailand under the Royal Patronage of His Majesty the King Rama IX (Museum Thailand, 2020). Under the strategic plan of organization are to maintain the service quality and to gain stable income which are depending on the number of the visitors

and their satisfaction (Lee, 2015). Although Nakhon Ratchasima Zoo can accommodate around 1,000,000 visitors in 2014 and 2015, the number of visitors was stable and tended to decrease that might affect on income (The Zoological Park Organization of Thailand, 2015). So, it is necessary to discover the impossible weakness, especially the attraction of visitor attention. Based on the above problems, the current trend must evaluate the distribution, satisfaction or demand of zoo visitors by suitable method. The characteristics of visitors' time and space distribution are mainly reflected how visitors spend time and place in their destination in zoo (Li, 2020; Sugimoto et al., 2019). GPS tracking system plays an important role in following visitor in the wide area. Moreover, it provides accurate position, comfortable method, real-time report and less time consuming. Consequently, the aim of this study was to evaluate behavior, pattern and popular exhibit amongst visitors by using GPS tracking. This result can be used in operating and managing the facilities in the zoo to attract visitor attention in the future.

Objective

This study aimed to apply GPS tracking system as a distribution measurement tool that provided movement and time spending of visitors around the zoo by cycling.

Methodology

1. Study site and participant

This study was designed to collect the data during January to September, 2016 at Nakhon Ratchasima Zoo, Ministry of Natural Resources and Environment, Thailand. The zoo is located at Ratchasima-Pak Thong Chai Road, Chai Mongkhon, Mueang Nakhon Ratchasima, Nakhon Ratchasima province. The participants who

travelled in the zoo were calculated by Taro Yamane (Yamane, 1973) formula which presented below with 1,000,000 population (N) and $\pm 10\%$ allowable error (e). So, the participants were randomly at less 100 visitor groups who cycled to visit animals.

$$\text{Sample number} = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

2. GPS-Based data collection

The data collection was performed through www.zootou.tk, including pin of place, participant registration and data analysis. The software and assessment of GPS Tracking System were programmed by Mono GPS company, while the signal was connected by dtac TriNet Co., Ltd. Each animal exhibits or its parking places were completely pinned in the map through website (figure 1 (left)). The GPS receivers were registered the personal information including name, visiting frequency, gender, their relationship (in the group) and member number at the ticket counter in the website as well (figure 1 (right)). The GPS unit recorded visiting area at 30 second intervals. That is to say, over 90 second interval at each visiting area means they stopped at that visiting area. So, if they stop at each visiting area less than 90 seconds meaning that they passed that visiting area.

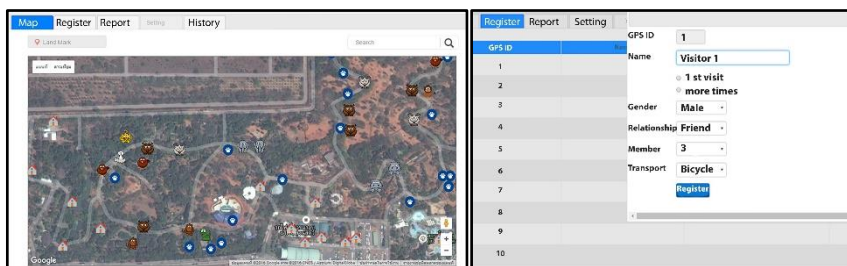

Figure 1: The pin of animal exhibition and participant registration

3. Data analysis

GPS data were automatically divided into 2 groups by website. They are demographic and travelling profile and top animal exhibit which are used to identify travelling patterns and visitor distribution. Demographic and travelling profile consisted of relationship amongst the visitors in the group, member number, travelling distance, total visiting duration, velocity, percentage of time spending at each exhibit, percentage of passing animal exhibit, and percentage of visiting animal exhibit (figure 2 (left)), while top animal exhibits were summarized as percentage of visitor visiting at the exhibit, time of visitor spending at each exhibit and total time of visitor spending at exhibits (figure 2 (right)). The top scores of animal exhibits were from the sum of percentage of visitor visiting at the exhibits, time of visitor spending at each exhibit and total time of visitor spending at exhibits. Additionally, the ranking of top animal exhibits was scored between 1-4 following its popularity.

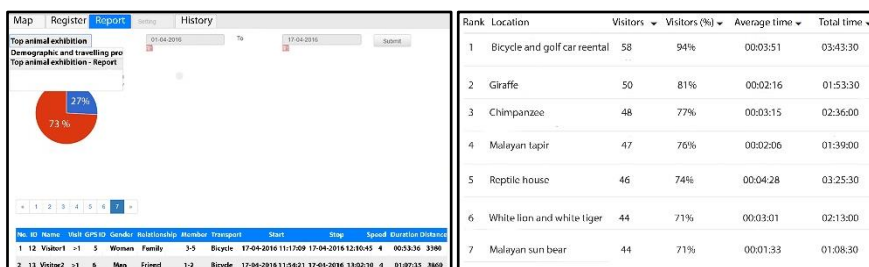

Figure 2: The example of demographic and travelling profile and top animal exhibits

Results

The demographic and travelling profile of visitors were summarized in table

1. The total survey of 122 travelling groups revealed that the majority of visitors were

groups of family (55%) which was slightly higher than groups of friends (45%), and the number of visitors in travelling group were about 3-5 (54%). Most of them travelled for 2-4 kilometers (62%) and spent 1-2 hours (57%) at the zoo, whereas the velocity was 2-3 kilometers/hour (54%). Additionally, 43% of the visitors spent most of their time around 51-75% of total time to visit exhibit zones, and 57 % of the visitors passed 26-50 % of total exhibits, while they visited 51-75 % of total passing exhibits.

Table 1

The demographic and travelling profile of visitors

Data	Group No.	%	Data	Group No.	%
1. Relationship			5. Velocity (km/h)		
Friend	55	45	0-1	3	2
Family	67	55	2-3	66	54
2. Member number			4-5	45	37
1-2	49	40	6-7	8	7
3-5	66	54	6. Percentage of time spending at exhibit		
>6	7	6	0-25	6	5
3. Travelling distance (meter)			26-50	38	31
0-2000	10	8	51-75	53	43
2001-4000	75	62	76-100	25	21
4001-6000	25	21	7. Percentage of passing animal exhibit		
6001-8000	9	7	0-25	49	40
>8000	3	2	26-50	69	57
4. Total visiting duration (minute)			51-75	4	3
0-60	36	30	76-100	0	0
61-120	70	57	8. Percentage of visiting animal exhibit		
121-180	10	8	0-25	6	5
181-240	6	5	26-50	46	38
			51-75	55	45
			76-100	15	12
Total	122	100	Total	122	100

Due to overlapping area for pin, some animal exhibits were sorted out. Among 43 animal exhibits, the top 3 popularities that 76-100 % of visitors visited were giraffe, chimpanzee and tapir exhibits (table 2), meanwhile there were 11 exhibits that visitors spent their time over 3 minutes (table 3). There were only 4 animal exhibits that the group of visitors stayed over 3 hours, while over half of the exhibits (24 exhibits) were visited for 0-1 hour (table 4 and figure 3). Figure 3 presented the total score of visitor satisfaction including percentage of visitor visiting at exhibit, time of visitors spending at exhibit and total time of visitors spending at the exhibit following the travelling route. It was found that only chimpanzee exhibit got the highest satisfaction from the visitors followed by the reptile exhibit and the zoo kid zone. The third top score fell to seal show building, tapir exhibit, giraffe exhibit, white lion and white tiger exhibits.

The study found unsurprising result that the most of zoo visitors are family. According to the low passing animal exhibit that 97 % of visitors passed less than 50 % of total exhibits, zoo manager must realize what is the key to solve this disadvantage such as the bicycle quality or bike path. By focusing on top animal exhibit, the visitor behavior, exhibit appearance and animal type have significant potential to impact visitor attention. Among them, visitor behavior and animal type are difficult to change or improve, while exhibit appearance is possible. For example, the unclear signboard or obscure building could be resolution, and the minor route must be completely clear signboard or available map. At the same time, it is important to consider the facilities such as parking, toilet, kiosk or relaxation during trip at top animal exhibit to support the conveniently majority visitors especially for children safety. Overall, this result could be applied to operate and manage the programs and facilities at Nakhon Ratchasima Zoo in the future.

Table 2

Percentage of visitor visiting exhibit

Percentage of visitor visiting exhibit (%)	Exhibit No.	Exhibit list
76-100 (Score = 4)	3	Giraffe, Chimpanzee, Tapir
51-75 (Score = 3)	15	Reptile, White lion and White tiger, Malayan Sun Bear and Asian black bear, Zoo kid zone, African buffalo, Lion, Serows, Asian deer, Scimitar-horned Oryx, Banteng, African elephant 2, Tiger and Leopard, White rhino 2, Horse riding field, African elephant 1
26-50 (Score = 2)	8	Jaguar and Siberian tiger, Seal show building, Waterbuck, Arabian camel, Hornbill and vulture, Turtle building, Llama, Tortoise
0-25 (Score = 1)	17	Flamingo and parrot, Giant stump, Pygmy hippopotamus, Hippopotamus, Red kangaroo, Gibbon island, Greater kudu and wildebeest 2, Eastern sarus crane and scarlet ibis, Crocodile, Eland, Fluorescent animal building, Wildebeest 1, Water park, Small cat, White rhino 1, Bos gaurus frontalis, Ostrich
Total	43	

*Table 3**Individual time of visitor spending at exhibit*

Individual time (minute)	Exhibit No.	Exhibit list
> 3 (Score = 4)	11	Water Park, Small cat, Seal show building, Turtle building, Zoo kid zone, Reptile, Gibbon island, Fluorescent animal building, Tortoise, Chimpanzee, White lion and White tiger
2-3 (Score = 3)	7	Flamingo and parrot, African buffalo, Giraffe, African elephant 2, Giant stump, Tapir, Tiger and leopard
1-2 (Score = 2)	13	African elephant 1, Hornbill and vulture, Serows, Banteng, Pygmy hippopotamus, Malayan sun bear and Asian black bear, Jaguar and Siberian tiger, Lion, Eland, Hippopotamus, White rhino 2, Eastern sarus crane and scarlet ibis, Wildebeest 1
0-1 (Score = 1)	12	Red kangaroo, Greater kudu and wildebeest 2, White rhino 1, Scimitar-horned Oryx, Crocodile, Asian deer, Horse riding field, Waterbuck, Bos gaurus frontalis, Llama, Arabian camel, Ostrich
Total	43	

Table 4

Total time of visitor spending at exhibit

Total time (hour)	Exhibit No.	Exhibit list
> 3 (Score = 4)	4	Zoo kid zone, Reptile, Seal show building, Chimpanzee
2-3 (Score = 3)	7	White lion and white tiger, Giraffe, Turtle building, Tapir, African buffalo, African elephant 2, Lion
1-2 (Score = 2)	8	Tiger and leopard, Malayan sun bear and Asian black bear, Serows, Banteng, Tortoise, African elephant 1, Hornbill and vulture, Gibbon island
0-1 (Score = 1)	24	Water park, Flamingo and parrot, White rhino 2, Scimitar-horned oryx, Asian deer, Horse riding field, Small cat, Waterbuck, Arabian camel, Fluorescent animal building, Ostrich, Hippopotamus, Llama, Red kangaroo, Pygmy hippopotamus, Greater kudu and wildebeest 2, Eastern sarus crane and scarlet ibis, Eland, Crocodile, White rhino 1, Bos gaurus frontalis, Wildebeest 1, Jaguar and Siberian tiger, Giant stump,
Total	43	

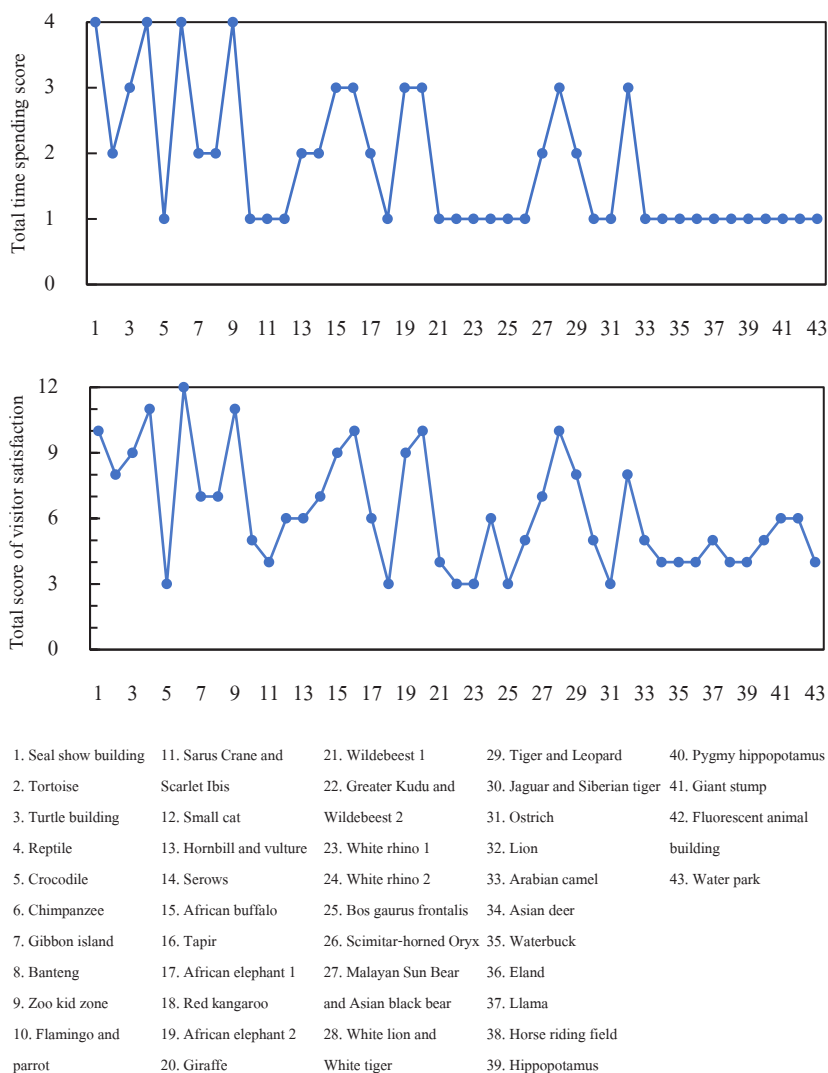

Figure 3: Total time spending score at exhibit following travel route and total score of visitor satisfaction at exhibit following travel route

Discussion

The distribution survey by using GPS tracking proved an effective method for investigating how and where visitors spent their time at the zoo in order to get the visitors' destinations. In this study revealed that the visitor tracking provided how they freely move to spend their time by cycling to visit abundant exhibits. Consistent with previous findings who reported that spending quality time with children, friends and family is primary reason to visit zoo (Knezevic, 2016) we found that the proportion between family and friend of visitor was almost equal. Time spending, distance, and velocity at zoo depend on numerous factors such as vehicle for travelling, zoo area and characteristic, member behavior, visiting frequency or seasons (East et al., 2017). The majority visitors (57%) spending time for 1-2 hours conformed to Knezevic et al. (2016) who reported that the average time at zoo was approximately 2 hours. Surprisingly, there were only 3% of visitors rode through 51-75 % of total exhibits, while half of them passed only 26-50 % exhibits. Additionally, there were only 12 % of visitors visited 76-100 % of exhibits that they passed. It can be caused by unaccustomed route or another reason that will be mentioned below.

The factors affecting visitor satisfaction at zoo consisted in visitor behavior, exhibit appearance and animal type. Figure 3 was presented score of total time that total groups spent their time at each exhibit following route. It showed that only at the beginning of route such as zoo kid zone, reptile, seal show building and chimpanzee obtained the highest visiting score, while the lowest score was almost presented at the end including antelope, deer, rhino and hippopotamus. It is possible that the visitors were energetic and fresh at the beginning, so they extremely interested on animal exhibit. After a while, the attention was continually decrease

during the trip. Characteristic or appearance of exhibit is one of the important factors to attract visitors.

For example, the divided exhibits of small animal such as reptile and zoo kid zone, that were presented at the beginning and main route, got the highest score at 4. Moreover, the 15-25 minor exhibits of them were fenced by glass or net, so the visitors can intimately look at those animals and spent a long time here until ending. Contrary, the extreme distance between fence and animal at extensive exhibits such as antelope and deer got only 1 score because visitors can not clearly see animal physical, beauty, attractiveness and behavior. As well as the divided exhibit such as flamingo, parrot and small cat presented at minor road, unclear signboard or obscure building by tree had low attraction. Animal type, weight, size and characteristic significantly impacted to the visitor attraction to them. Although crocodile was begun at route, it got only 1 score that consisted with Whitworth (2012) who reported that bite or sting, sharp teeth and dull color were listed as dislike animal. Additionally, he reported that primates were the most popular group of mammals, and the ability to hold objects also attracted most visitors as well as chimpanzee and seal show in this study (4 scores). The 4 types of huge mammal and ungulate animal including African buffalo (350 kg), tapir (250 kg, African elephant (2,700 kg) and giraffe (1,010 kg) got the attraction at 3 score. In Thailand, the African elephant was only show at Nakhon Ratchasima Zoo, due to this it was very interesting and popular, while the unique characteristic and allowable feeding caused giraffe as the super star at all zoos. It is consisted with Knezevic et al. (2016) who revealed that zoo visitors required large animal and spacious exhibits such as elephant and giraffe. Additionally, they reported that the public feeding could prove visitor interesting and exciting. Moreover, Lee (2015) revealed that the satisfaction of visitors was getting

close to wildlife, seeing large and rare species. The large predator (3 and 2 score), that affected on human fear and display colorful body including white lion, white tiger, tiger, leopard and lion attracted visitors to spend their time at the exhibits. White lion and white tiger presented their special color that visitors were unfamiliar, while tiger and leopard were convinced the natural behavior by trainer twice a day to show visitors, so they were attractive. This result was similar to Whitworth (2012) who presented that bright color, easy to see and active animal were listed by visitors as popular exhibits. In contrast, the similarity of animal physical and characteristic reduced visitor attention, so behavioral intention of visitors become lower since Asian deer exhibit because the sequence of exhibit compose of deer and antelope group.

Figure 3 also presented the total score of visitor satisfaction to each animal exhibits. Interestingly, the score pattern of figure 3 were similar, so it answered that the time spending at each exhibit was significant data to evaluate visitor satisfaction at zoo. Among 43 exhibits, chimpanzee was only one exhibit presenting the highest attention that got the full score from total top animal exhibits. Secondly, reptile and zoo kid zone had equal score because they not presented at top 3 exhibits that visitor visited. Thirdly, although seal show was highlighting and interesting to children but added cost caused it got low at top exhibit, while tapir and giraffe got low score at time spending. Contrary, even though special characteristic of white lion and white tiger got the high individual time spending, but they had low total time spending and top exhibit. Surprisingly, there were more than half of exhibits that had lower attention less than or equal to half score. Because it is quite difficult to visit a majority of exhibits in large area by bicycle especially for family that consisted of children who were hyperactivity and petulance.

Limitations and recommendations

The GPS tracking is possible to evaluate the visitor pattern at zoo such as how they move or spend their time at abundant exhibits. However, this method only receives the movement data from network to analyze the visitor behavior or patterns, it does not contain the opinion or aspect of visitor that could be answer what is their real satisfaction or requirement. So, future research is required to collect the interview data together.

References

- D'Antonio, A., Monz, C., Lawson, S., Newman, P., Pettebone, D. & Courtemanch, A. (2010). GPS-based measurements of backcountry visitors in parks and protected areas: Examples of methods and applications from three case studies. *Journal of Park and Recreation Administration*, 28(3), 42-60.
- East, D., Osborne, P., Kemp, S. & Woodfine, T. (2017). Combining GPS & survey data improves understanding of visitor behavior. *Tourism Management*, 61, 307-320.
- Keereephet, S., Thumathiwat, D. P. & Mankeb, P. (2018). Thai tourists' satisfaction towards ecotourism management of Kiriwong community, Lan Ska district, Nakhon Si Thammarat province. *King Mongkut's Agricultural Journal*, 36(1), 87-98. [in Thai]
- Knezevic, M., Zucko, I. & Ljustina, M. (2016). Who is visiting the zagreb zoo: Visitors' characteristics and motivation. *Sociologija i prostor*, 54(2), 169-184.
- Lee, S.H. (2015). Measurement of visitors' satisfaction with public zoos in Korea using importance-performance analysis. *Tourism Management*, 47, 251-260.

- Li, X. (2020). Space-time distribution model of visitor flow in tourism culture construction via back propagation neural network model. *Personal and Ubiquitous Computing*, 24, 223-235.
- Luebke, J. F. & Matiassek, J. (2013). An exploratory study of zoo visitors' exhibit experiences and reactions. *Zoo Biology*, 32(4), 407-416.
- Munoz, L., Hausner, V. H. & Monz, C. A. (2019). Advantages and limitations of using mobile apps for protected area monitoring and management. *Society & Natural Resources*, 32(4), 473-488.
- Museum Thailand. (2020). *Nakhon Ratchasima zoo*. Retrieved on 20 November 2020 from <https://www.museumthailand.com/en/museum/Nakhon-Ratchasima-Zoo>
- Sugimoto, K., Ota, K. & Suzuki, S. (2019). Visitor mobility and spatial structure in a local urban tourism destination: GPS tracking and network analysis. *Sustainability, MDPI, Open Access Journal*, 11(3), 1-17.
- The Zoological Park Organization of Thailand. (2015). *Visitors report in 2014-2015*. Retrieved on 20 November 2020 from http://www.zoothailand.org/ewt_news.php?c_id=77&n_id=266 [in Thai]
- Whitworth, A.W. (2012). An investigation into the determining factors of zoo visitor attendances in UK zoos. *PLoS ONE*, 7(1), 1-10.
- Wolf, I. D., Stricker, H. K. & Hagenloh, G. (2013). Interpretive media that attract park visitors and enhance their experiences: A comparison of modern and traditional tools using GPS tracking and GIS technology. *Tourism Management Perspectives*, 7, 59-72.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, an introductory analysis*, (2nd ed.). New York: Harper and Row.

Authors

Mr. Wichit Kongkham, Zoo Animal Specialist, Bureau of Conservation and Research, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King

267/1 Pracharat Sai 1, Bang Sue, Bangkok, 10800

Mobile Phone: 0813212562, E- Mail: kongkham35@hotmail.com

Miss Saowanee Charoenphromphong, Zoo Scientist, Conservation Research and Animal Health Department, Nakhon Ratchasima Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King, 111 Moo 1, Tambon Chaimongkol, Muang, Nakhon Ratchasima, 30000, E- Mail: bee_s22@hotmail.com

Mr. Narongsak Samranklang, Zoo Nutritionist, Zoo Animal Management Department, Nakhon Ratchasima Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King, 111 Moo 1, Tambon Chaimongkol, Muang, Nakhon Ratchasima, 30000, Mobile Phone: 0878782144

Miss Suwanna Deramaehayee, Zoo Scientist, Conservation Research and Animal Health Department, Songkhla Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King, 189 Songkhla-Natawi Road, Moo 5, Khao Roop Chang, Muang Songkhla, Songkhla, 90000
Mobile Phone: 0954415650

Mr. Natthachai Choipeng, Zoo Scientist, Conservation Research and Animal Health Department, Chiangmai Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King, 100 Huay Kaew Road, Tambon Su Thep, Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai, 50200, Mobile Phone: 0899548819

Mr. Channarong Pankong, Zoo Researcher, Conservation Research and Animal Health Department, Khao Kheow Open Zoo, Zoological Park Organization of Thailand under Patronage H.M The King, 235 Moo 7, Bangphra, Sriracha, Chon Buri, 20110, Mobile Phone: 0816851547

การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่าน
ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี
**Digital Marketing Communication Affecting Decision Making on
Purchasing Goods through E-Commerce of Consumers
in Ratchaburi Province**

อรรณพ แสงภู¹

Unop Sangpoo

¹สาขาวิชานิติศาสตร์และนวัตกรรมสื่อสาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Communication Arts Program in Communication Arts and Media Innovation, Faculty of
Management Science, Muban Chombueng Rajabhat University

Received: July 21, 2021
Revised: August 25, 2021
Accepted: August 26, 2021

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้เพื่อ 1) ศึกษาการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลที่ซื้อสินค้าผ่านระบบทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดราชบุรี 2) ศึกษาการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดราชบุรี และ 3) ศึกษาการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google Form ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารการตลาดแบบสื่อดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่

ในระดับมากที่สุด และการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรีไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาดดิจิทัล, การตัดสินใจ, พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

Abstract

The objectives of the research were 1) to study how digital marketing affects consumers' decision on purchasing goods through e-commerce in Ratchaburi province, 2) to study how consumers make decision on purchasing goods through e-commerce in Ratchaburi province, and 3) to study the relationship between digital marketing and consumers' decision on purchasing goods through e-commerce in Ratchaburi province which were selected only consumers who reside in Ratchaburi province and purchased products via electronic commerce system. Sample of 400 consumers were selected by a convenience sampling method. Questionnaires and statistics were used as research tools to analyze the frequency of the data, percentage, mean, standard deviation (S.D.), and multiple regression analysis with the statistically significant level of 0.05.

Keywords: digital marketing communication, decision making, e-commerce

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ได้มีการพัฒนาการกระจายไปยังกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม ทำให้เกิดการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและทั่วถึง ประชากรทั่วโลกต่างมีความสามารถและสร้างโอกาสในการรับรู้ร่วมกันสูง

ทำให้ทุกคนสามารถจะโต้ตอบกันระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับสารได้อย่างทันทั่วทั้งที จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนี้ ทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถเชื่อมต่อผ่านอินเทอร์เน็ตได้ อาทิเช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก เป็นต้น และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ทั่วโลกไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ได้เพียงมีอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการกิจการเล็งเห็นช่องทางการตลาดตลาดขนาดใหญ่ของโลกจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต เพราะอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้โดยตรงอย่างรวดเร็วแบบไร้ขีดจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ การทำธุรกิจผ่านอินเทอร์เน็ตนี้จึงถูกเรียกว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce)

ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) คือ การทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในทุกแบบทุก ช่องทางที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถกระทำผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ การโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ลักษณะของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย การซื้อขายสินค้าและบริการ การโฆษณาสินค้า การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น จุดเด่นของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ ประหยัดค่าใช้จ่าย และการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ โดยลดความสำคัญขององค์ประกอบในธุรกิจที่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ เช่น อาคารที่ทำการ ห้องจัดแสดงสินค้า คลังสินค้า พนักงานขายและพนักงานให้บริการต้อนรับลูกค้า ดังนั้นข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์คือ ระยะทางและเวลาทำการแตกต่างกันจึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจอีกต่อไป (Bank of Thailand, 2013: 3)

จากข้อมูลการเติบโตของธุรกิจ E-commerce ของไทย พบว่า ภาพรวมมูลค่า E-commerce ในประเทศไทยจะเติบโตครองอันดับ 1 ในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเมื่อจำแนกประเภทตามผู้ประกอบการ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม B2B (ธุรกิจสู่ธุรกิจ) B2C (ธุรกิจสู่ผู้บริโภค) B2G (ธุรกิจสู่หน่วยงานภาครัฐ) พบว่าธุรกิจกลุ่ม B2B ยังคงครองแชมป์ E-Commerce ที่สามารถสร้างมูลค่าได้สูงสุดถึง 6 ปีซ้อน จากการขายสินค้าและบริการผ่านทางออนไลน์ โดยในปี 2561 ได้ทำมูลค่าได้ถึง 1,8000,733.45 ล้านบาท และในปี

2562 ขยับมูลค่าเพิ่มขึ้นมาที่ 1,910,754.36 ล้านบาท อันดับที่ 2 คือธุรกิจ B2C มีมูลค่าที่ 1,497,193.15 ล้านบาท อันดับที่ 3 คือ ธุรกิจ B2G มีมูลค่าที่ 619,330.31 ล้านบาท (Online Electronic Transactions Development Agency, 2021)

จังหวัดราชบุรีถือเป็นอีกหนึ่งจังหวัดในกลุ่มภาคกลางมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรแร่ธาตุ ระบบทางเศรษฐกิจก็มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในภาคตะวันตกที่มีธุรกิจการค้าประเภทสินค้าเกษตร โดยมีศูนย์กลางตลาดผักผลไม้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นประเภทค้าส่ง และค้าปลีก ประชาชนมีรายได้ของค่าครองชีพพอปานกลาง ส่งผลทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่ยากจนจนเกินไป

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นธุรกิจที่มาแรงในยุคปัจจุบันมาสืบเนื่องมาจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ง่ายขึ้น การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีมาถึงยุคดิจิทัลอย่างแท้จริงฉะนั้นผู้ประกอบการธุรกิจจึงหันมาทำธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ธุรกิจเติบโตและขยายตัวให้ทันทั่วถึง ทำให้สื่อดิจิทัลจึงมีแนวโน้มการเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวางและแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีต้นทุนต่ำทำให้มีแนวโน้มค่อนข้างชัดเจนว่าสื่อดิจิทัลจะเป็นสื่อหลักของผู้คนในโลกอนาคตได้อย่างแท้จริง ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการตลาดให้หลากหลายและเลือกช่องทางในการสื่อสารให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้บริโภคในรูปแบบการตลาดยุคดิจิทัล ซึ่งมีหลักการการทำตลาดที่เข้าใจง่าย เข้าถึงผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เป็นเครื่องมือช่องทางในการทำกาสื่อสารการตลาด อาทิเช่น การสร้างแบรนด์บน Facebook การทำกิจกรรมการขายผลิตภัณฑ์บน YouTube เป็นต้น

จากเหตุผลดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสื่อสารการตลาดแบบสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี เนื่องจากสื่อดิจิทัลเอื้อประโยชน์ต่อลูกค้าหรือผู้บริโภคใน

การเข้าถึงข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อม หากมีการสื่อสารทางการตลาดผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เหล่านี้ก็จะเกิดการตอบสนองของผู้บริโภคอย่างไร โดยในการศึกษาวิจัยจะมุ่งเน้นถึงการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล การขายโดยพนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล และการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการหรือผู้ที่สนใจนำไปศึกษาและวางแผนพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาด การเลือกใช้สื่อ รวมข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอให้มีความน่าสนใจ จึงดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้เกิดการรับรู้และจดจำ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าผ่านระบบทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านระบบทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

1. การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล

การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล มาจากการศึกษาการตลาดแบบบูรณาการ มีองค์ประกอบด้วยกัน 5 ประการดังนี้ (Wuttisakdisakul, 2017)

1.1. การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Advertising) หมายถึง

การติดต่อสื่อสารใด ๆ ที่ใช้เครือข่าย อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าบริการ หรือความคิดไปยัง ผู้บริโภคไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยจะแสดงอยู่

บนเครื่องมือค้นหาออนไลน์ และสังคมออนไลน์หรือ เว็บไซต์ เพื่อจูงใจหรือโน้มน้าว เพื่อให้เกิดความต้องการสินค้าหรือบริการ

1.2. การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Personal Selling)

หมายถึง การใช้การขายโดยบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริโภคผ่านสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ด้วยต้นทุนที่ถูกกว่าสื่อสารผ่านช่องทางอื่น ๆ อีกทั้งสามารถให้บริการลูกค้าได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นด้วย

1.3. การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Sale Promotion) หมายถึง การส่งเสริมการขายด้วยโปรแกรมแบบดั้งเดิม (Traditional) เช่น การแจกให้ทดลองฟรี การแถมพิเศษ ต่าง ๆ แต่การสื่อสารหรือที่ได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะมาจาก การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล เช่น การรีวิวสินค้า การแข่งโปรแกรมต่าง ๆ ผ่านอีเมล การแจกคูปองส่วนลดผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

1.4. การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Publicity and Public Relation) หมายถึง การสื่อสารการตลาดโดยการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนสาธารณะต่าง ๆ ในเชิงบวกเพื่อสร้างภาพลักษณ์หรือทัศนคติที่ดีต่อบริษัทในระยะยาว ด้วยการใช้เทคโนโลยีหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลบนอินเทอร์เน็ต ใช้เครื่องมือออนไลน์ สังคมออนไลน์ เช่น การสร้างบล็อก (Blog) การสร้างหน้า Page หรือ Fan Page การฝากเว็บไซต์ การประชาสัมพันธ์ผ่าน YouTube เป็นต้น

5. การตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Direct Marketing) หมายถึง การสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อให้เกิดการตอบสนองโดยตรงหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการตลาดเชื่อมตรงหรือ การโฆษณาเชื่อมตรง เป็นข่าวสารการโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึง ผู้บริโภค ผู้อ่าน ผู้ชม หรือผู้รับฟังเพื่อทำให้เกิดการตอบสนองกลับโดยตรงไปยังผู้ส่งข่าวสาร ซึ่งอาจจะใช้จดหมายตรงหรือสิ่งอื่น ๆ เช่น วิทูลโทรทัศน์ นิตยสาร หรือป้ายโฆษณาการตลาดเชื่อมตรง การส่งจดหมายทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นต้น

2. การตัดสินใจเลือกซื้อ

การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกหรือเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการจากทางเลือกหลายทาง โดยนำมาพิจารณาเหตุผลต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการมากที่สุด กระบวนการตัดสินใจซื้อที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ (Schiffman & Kanuk, 1994)

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ (Input) คือปัจจัยภายนอก (External Influences) คือ ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวสินค้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติ พฤติกรรมและค่านิยม ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภค

2. กระบวนการในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (Process) คือขั้นตอนของการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ประกอบไปด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ บุคลิกภาพ การเรียนรู้ การรับรู้ และทัศนคติที่ สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของผู้บริโภค

3. กระบวนการในการตัดสินใจ (The Act Making Decision) ก่อนผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การตระหนักรู้ถึงความต้องการ (Need Recognition) อธิบายว่าขั้นแรกของกระบวนการตัดสินใจ คือการรับรู้ที่มีความแตกต่างของสิ่งที่ต้องการ ซึ่งสามารถกระตุ้นทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจ และการรับรู้ที่เกิดขึ้น

3.2 การหาข้อมูลก่อนที่จะตัดสินใจ (Pre-Purchase Search) ผู้บริโภคจะเริ่มหาข้อมูลเมื่อตระหนักรู้ถึงความจำเป็นนี้ผู้บริโภคจะหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากประสบการณ์ หรือความจำเป็นเกี่ยวกับสินค้าที่เคยรับรู้

3.3 ผลจากกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (Output) กระบวนการนี้เป็น กระบวนการขั้นสุดท้าย หลังจากผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ และผู้บริโภคมักจะตัดสินใจซื้อสินค้า ที่ผู้บริโภคความต้องการมากที่สุดจากหลาย ๆ ทางเลือก

3. แนวคิดเกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

Sereerat (2003, 73) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการสำหรับการตลาด ออนไลน์ของสินค้าและบริการ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information) คำสั่งซื้อ (Order) ใบกำกับสินค้า (Invoice) กระบวนการชำระเงิน (Payment Processes) และการบริการลูกค้า (Customer Services) หรือหมายถึง การดำเนินธุรกิจทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขาย สินค้าและบริการผ่าน คอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสารโทรคมนาคมหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

Kamolwilassathien (2006: 5) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การพาณิชย์ที่ใช้การสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นองค์ประกอบสำคัญใน กระบวนการต่าง ๆ เป็นเสมือนการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางธุรกิจด้วย Electronic Commerce Development Center (2000) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออีคอมเมิร์ซ คือ การค้าขายผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเปลี่ยนวิถีทางการดำรงชีวิตของ ทุกคน

ประเภทของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มี 6 ประเภทดังนี้ (Sudjaichuen, 2016)

1. การดำเนินงานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ B to C (Business to Customer) ได้แก่ การขายปลีก การขายปลีกผ่านทางเครือข่าย

2. การดำเนินงานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แบบ B to B (Business to Business) คือ ประเภทที่ธุรกิจกับธุรกิจติดต่อซื้อขายผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต โดยมีการนำไปใช้กับธุรกิจ

3.การดำเนินงานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แบบ B to G (Business to Government) คือ การสร้างระบบให้รัฐบาลสามารถติดต่อธุรกิจผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4. การดำเนินงานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แบบ C to C (Customer to Customer) คือ ผู้บริโภคทำการซื้อขายกันเองโดยตรงมีการขายของใช้แล้ว หรือประมูลของที่ใช้ไม่ต้องการ การเปลี่ยนสินค้าระหว่างลูกค้ากันเอง

5. การดำเนินงานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แบบ G to C (Government to Customer) หรือ เรียกอีกอย่างได้ว่าเป็นงานบริการประชาชนดำเนินการโดยไม่ใช้วัตถุประสงค์เพื่อการค้าแต่เป็น การบริการของภาครัฐผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

6. การดำเนินงานพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แบบ G to G (Government to Government) เป็นงานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานรัฐบาล (Department of Business Development, 2011)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดราชบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรี ที่เคยใช้บริการสั่งซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรยามาเน ในระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google Form ที่สร้างขึ้นและได้นำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 -1.00 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา นอกจากนั้นนำข้อคำถามไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่า Cronbach's Alpha ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.887

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถวิเคราะห์ดังนี้

1. การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Regression Analysis) โดยใช้เทคนิค Enter Selection เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล

การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล ได้แก่ ด้านการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล ด้านการขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล ด้านการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล ด้านการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล ด้านการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดราชบุรี

การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ด้านการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล	4.47	0.61	มากที่สุด
ด้านการขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล	4.23	0.69	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล	4.24	0.70	มากที่สุด
ด้านการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล	4.25	0.68	มากที่สุด
ด้านการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล	4.21	0.70	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.28	0.676	มากที่สุด

ส่วนที่ 2 การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดราชบุรี

การตัดสินใจเลือกซื้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล
1. ท่านเลือกซื้อผ่านทางธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากตอบโจทย์ความต้องการ และมีความสะดวกสบาย	4.27	0.74	มากที่สุด
2. ท่านค้นหาข้อมูลหรือคำวิจารณ์ของสินค้าจากอินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยในการตัดสินใจซื้อ	4.15	0.67	มาก
3. ท่านเปรียบเทียบข้อมูลสินค้า ด้านคุณสมบัติ ความน่าเชื่อถือ ราคาและโปรโมชั่น เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด	4.16	0.65	มาก
4. ท่านใช้ระยะเวลาไม่นานในการเลือกซื้อสินค้าผ่านทางธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	4.16	0.68	มาก
5. ท่านมักจะวิจารณ์ประสบการณ์ที่ได้รับหลังจากการซื้อสินค้าลงบนอินเทอร์เน็ต	4.42	0.76	มากที่สุด
6. ท่านรู้สึกพึงพอใจการซื้อสินค้าผ่านธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะมีการแนะนำผู้อื่นและต้องการกลับมาซื้อซ้ำอีกครั้ง	4.26	0.70	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.24	0.70	มากที่สุด

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลโดยภาพรวมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์				
	B	S.E.	Beta	t	sig
ค่าคงที่	5.409	1.230		4.399	0.000
การสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลโดยภาพรวม	0.202	0.105	0.558	13.421	0.000

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี ได้ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดแบบสื่อดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันสื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันในทุกรูปแบบไม่ว่าจะการสั่งซื้อสินค้า บริการ การบริการโอนเงิน ถอนเงิน เป็นต้น เพียงแค่มีอินเทอร์เน็ตในสมาร์ตโฟนก็สามารถอำนวยความสะดวกสบายได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Yaipairote, 2015) ที่กล่าวถึง อิทธิพลของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีทั้ง

อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ทุกเวลาส่งผลให้การตลาดแบบดิจิทัลมีความสำคัญ ซึ่งหมายถึงความอยู่รอดของธุรกิจนั้นๆ การตลาดดิจิทัลมีเครื่องมือหลากหลายให้นักการตลาดเลือกนำไปใช้วางกลยุทธ์ทางการตลาด หากเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมก็จะทำให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากวิถีชีวิตของมนุษย์ได้มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น โดยส่วนใหญ่จะคลุกคลีอยู่กับสมาร์ทโฟนมากจึงเป็นช่องทางที่ทำให้กลุ่มธุรกิจออนไลน์หันมานำเสนอรูปแบบการขายผ่านออนไลน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lapchaicharoenkit (2019) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตลาดดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าโอท็อปผ่านโมบายแอปพลิเคชันของผู้บริโภค พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าโอท็อปผ่านโมบายแอปพลิเคชันของผู้บริโภค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน การสื่อสารการตลาดผ่านสื่อดิจิทัลมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรีไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากอิทธิพลของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลเป็นการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตแพร่กระจายทั่วโลกทำให้ผู้บริโภคมีช่องทางในการประกอบการตัดสินใจกับผลิตภัณฑ์และบริการนั้นๆ โดยมีความหลากหลายของสื่อต่าง ๆ ที่มาแข่งขันกันส่งผลให้ผู้บริโภคมีสิทธิ์เลือกซื้อสินค้าที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lapchaicharoenkit (2019) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตลาดดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าโอท็อปผ่านโมบายแอปพลิเคชันของผู้บริโภค พบว่า การทดสอบสมมติฐานพบว่า การตลาดดิจิทัลกับการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปผ่านโมบายแอปพลิเคชันมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกและมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ Simachokchai (2020) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดดิจิทัลที่ส่งผลต่อ

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การสื่อสารการตลาดดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางออนไลน์โดยสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า การสื่อสารการตลาดการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรีไปในทิศทางกันข้าม ดังนั้นควรพัฒนาและปรับปรุงช่องทางการสื่อสารให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ให้มีเนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์ก่อนการนำเสนอรูปแบบนี้เพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าได้อีกหนึ่งช่องทาง

2. จากการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การค้นหาข้อมูลหรือคำวิจารณ์ของสินค้าจากอินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยในการตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การรีวิวสินค้าของผู้บริโภคเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ผู้บริโภคตรวจสอบผลิตภัณฑ์ก่อนการตัดสินใจซื้อควรทำการแก้ไขปรับปรุงและนำไปพัฒนาข้อเสนอแนะของผู้ที่เคยซื้อสินค้าอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. แนะนำการศึกษาในครั้งนี้ใช้เครื่องมือการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ผู้บริโภค การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกนำมาประกอบการวิจัยที่นอกเหนือจากที่กำหนดคำตอบไว้ในแบบสอบถาม

2. แนะนำให้ทำการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด องค์ประกอบของเว็บไซต์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ประกอบการได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างและพัฒนาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน

References

- Bank of Thailand. (2013). *Electronic commerce*. Bangkok: Matichon newspaper. [in Thai]
- Department of Business Development. (2011). *Business problems*. Retrieved on 13 December 2020 from <http://www.dbd.go.th/maninsite/index.php?id=705> [in Thai]
- Electronic Business Development Office. (2020). *Results of user behavior survey internet in Thailand, year 2020*. Retrieved on 13 December 2020 from <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/documents-for-download.aspx>. [in Thai]
- Electronic Transactions Development Agency. (2018). *Electronic commerce value of Thailand*. Retrieved on 13 December 2020 from <https://fillgoods.co/online-biz/no-shop-etda-report-b2c-1-Asian>. [in Thai]
- Kamolwilassathien, N. (2006). *Techniques to help children to become good at maths*. Bangkok: June Fold Leasing. [in Thai]
- Rienmanee, P. (2015). *Integrated marketing communication through digital media at Affects the decision to use the boxing gym (Boxing Gym) for exercise*. Bangkok.: Graduate school Bangkok University. [in Thai]
- Schittiman, L. & Kanuk, L. (1994). *Consumer behavior*. New Jersey: Prentice Hall.
- Sereerat, S. (2003). *Modern marketing management*. Bangkok: Thammasarn. [in Thai]

- Sudjaichuen, S. (2016). *Factors affecting the behavior of purchasing products through electronic commerce system of undergraduate students in University District, Muang District, Nakhon Pathom Province*. Master of Business Administration Silpakorn University. [in Thai]
- Wuttisakdisakul, A. (2017). *Digital marketing communication and service decisions transport online (Online Messengers) through the application of consumers in the region*. Bangkok. Master of Communication Arts. Pathum Thani: University Bangkok. [in Thai]
- Yaipairote, N. (2015). *Digital marketing: Concept & case study*. Nonthaburi: IDC Premier. [in Thai]

Author

Mr. Unnop Sangpoo

Lecturer, Faculty of Management Science, Muban Chombueng

Rajabhat University 46 M 3 Jombueng, Jombrung District,

Ratchabure Province, 70150

Tel.: 062-654-2443

ความแตกต่างทางชาติพันธุ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

Difference in Ethnic and Local Wisdom under Forest Resources Conservation

รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย¹ / พานิตย์ นาคยัน² / ปรมินทร์ นารตะ³

Ratchanon Somboonchai / Phanit Nakayan / Porramin Narata

¹⁻³ สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Geosocial Based Sustainable Development Program, Faculty of Agricultural Production,
Maejo University

Received: August 4, 2021

Revised: August 25, 2021

Accepted: August 26, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบททางภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงศึกษาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มชนชาติพันธุ์ในสภาพภูมิสังคมที่แตกต่างกัน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคพร้อมกับแนวทางการแก้ไขรวมทั้งวิธีการจัดการที่ควรจะเป็น โดยได้เลือกชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองในเขตพื้นที่ราบลุ่มที่อยู่ใกล้เมืองและชุมชนลุ่มน้ำแม่ต๋อม ตำบลลอมก๋อย อำเภอลมสัก จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในเขตพื้นที่สูงและห่างไกลจากชุมชนเมือง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตในการรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า สภาพบริบทของสองชุมชนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านภูมิศาสตร์

และสังคม วัฒนธรรม แต่การได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนไม่มีความแตกต่างกัน ชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในพื้นที่สูงที่เคยมีฐานคิดทางด้านภูมิปัญญา ความเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติมาอย่างยาวนาน ไม่ได้นำประเพณีกลับมาปฏิบัติเหมือนในอดีตด้วยเหตุปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การทำเกษตรเชิงเดี่ยวในพื้นที่ ในขณะที่ชุมชนบ้านโป่งกลับมีความยึดเหนี่ยวทางสังคมและร่วมกันรักษาป่าโดยใช้วิถีภูมิปัญญาของชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วมทำให้ป่าไม้ยังคงความอุดมสมบูรณ์จนถึงปัจจุบัน ส่วนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาสู่คนรุ่นต่อไปพบว่ายังเป็นปัญหาของชุมชนที่กลุ่มเยาวชนละทิ้งถิ่นฐานเข้าสู่สังคมเมือง แต่ชุมชนทั้งสองมีแนวคิดที่จะรื้อฟื้นและหาแนวทางเพื่อการจัดการอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเสริมให้กับกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจ

คำสำคัญ: ภูมิปัญญา, การอนุรักษ์, ทรัพยากรป่าไม้

Abstract

The objectives of this study were to explore: 1) geosocial context and environmental; 2) local wisdom in forest resource conservation of an ethnic group in different geosocial conditions; and 3) problems encountered and guidelines for solving the problems. The sample group consisted of local people in Bann Pong community (local land area), Sansai District, Chiang Mai Province and highland Karen ethnic group in Mae Tom watershed area, Om-koi Sub district, Om-koi district, Chiang Mai Province. They obtained by a purposive sampling method consisted of community leaders, local scholars and villagers. In-depth interview and observation form were used in data collection and analyzed by using content analysis. The study results revealed that there was the difference in geosocial context and culture between the two groups in this study but no difference in benefit gaining from

forest resources. The Karen ethnic group in this study did not seriously practice about their traditional related to supernatural beliefs like in the past due to economic change and they preferred to do monoculture. Meanwhile, the people in Baan Pong community put the importance on social adherence and forest conservation by local wisdom based on community participation. Regarding local wisdom conservation transfer, it was still be a problem since young people moved to big cities for job and educational opportunities. However, the two communities have been finding ways for the rehabilitation of local wisdom transfer and forest resource conservation under participatory management.

Keywords: local wisdom, conservation, forest resources

บทนำ

จากสภาวะแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคมโลกเป็นอย่างยิ่ง อาทิเช่น การเกิดอุทกภัย ดิน โคลนถล่ม การเกิดภัยแล้ง เป็นต้น ซึ่งภัยธรรมชาติต่าง ๆ ล้วนมีสาเหตุเบื้องต้น มาจากการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทั้งนี้ป่าไม้ เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญกับระบบนิเวศต่าง ๆ ทั้งเป็นแหล่งกักเก็บน้ำไว้ให้ความชุ่มชื้นและเป็นแหล่งต้นกำเนิดของแม่น้ำ ป้องกันการพังทลายของหน้าดิน รวมถึงการเกิดอุทกภัย ทั้งนี้พื้นที่ต้นน้ำในแต่ละแห่งอาจถูกปกคลุมไปด้วยป่าไม้เพียงชนิดเดียว หรือหลายชนิดปะปนกันไป แต่ปัจจุบันป่าไม้ได้ถูกทำลายเป็นจำนวนมากจึงส่งผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาสภาพความแห้งแล้ง ที่ได้เกิดขึ้นอย่างรุนแรงในปี 2558- 2559 ซึ่งถือว่ารุนแรงที่สุดในรอบหลายปีและส่งผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เชื้อเพลิงต่าง ๆ ใน

ประเทศไทยมีปริมาณน้ำน้อยมากเนื่องจากฝนทิ้งช่วงดังกล่าว ประชาชนรวมถึงหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงผลกระทบดังกล่าว

จากข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ของภาคเหนือตอนบนเมื่อปี 2561 มีจำนวน 56,283 ล้าน ไร่ (Royal Forest Department, 2020) ร้อยละ 52.55 ของพื้นที่ภาคเหนือทั้งหมด ซึ่งลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 3.49 และมีแนวโน้มที่จะลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้หากหน่วยงาน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องไม่สร้างความตระหนักถึงผลกระทบดังกล่าว ในอนาคตความรุนแรงอาจมีมากขึ้นกว่าในปัจจุบันอาจเป็นไปได้ ประกอบกับพื้นที่ภาคเหนือประชากรที่อาศัยอยู่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยเฉพาะชนกลุ่มต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงรวมถึงพื้นที่ที่มีทรัพยากรป่าไม้ ยังมีความต้องการที่จะบุกรุกหรือทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ ในขณะที่บางพื้นที่ยังมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์อยู่ ทั้งนี้เนื่องจากวิถีชีวิตการดำรงอยู่ของกลุ่มคนพื้นเมืองเหล่านี้ก่อให้เกิดจารีตประเพณีธรรมเนียมปฏิบัติอย่างมากมาโดยเฉพาะใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและฐานทรัพยากรธรรมชาติดังนั้นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจึงมีประโยชน์อย่างมากต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอยู่บนพื้นฐานของการให้ความเคารพภูมิปัญญาพื้นบ้านผสมผสานกับแนวคิดเชิงวิชาการสมัยใหม่ สร้างความร่วมมือและจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในกลุ่มของประชาชนให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นความรู้ที่เป็นองค์รวม ที่มีความหมายเช่นเดียวกับ องค์ความรู้พื้นบ้าน Keyes (1989) หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ทักษะที่ได้พัฒนา ก่อนก่อรูปขึ้นมาโดยชาวบ้านเพื่อที่จะสามารถนำเอามาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับความคิดหรือระบบคิดเชิงปฏิบัติ (practical thought) มีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพื่อปรุงอาหาร การสร้างบ้าน การรักษาพยาบาล หรือการจัดสรรบทบาททางสังคม และการจัดความสัมพันธ์ทางสังคม โดยการรวบรวมความรู้ต่าง ๆ ให้มาสัมพันธ์กันจนเกิดมิติรอบด้าน สะท้อน

ความคิด ความเชื่อ ความใฝ่ฝัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว คนในชุมชนท้องถิ่นและจารีตประเพณีต่าง ๆ ซึ่งเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของคนในสังคมนั้น เป็นสรรพวิชาความรู้ทั้งหมดที่ชุมชนท้องถิ่นใช้แก้ปัญหาหรือจรรโลงชีวิต ในการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่นทำให้ชุมชนและชาติผ่านพ้นวิกฤตและดำรงความเป็นชาติหรือชุมชนไว้ได้ Nunart (2017) นอกจากนี้ภูมิปัญญาหมายถึง ผลึกขององค์ความรู้ที่มีเอกลักษณ์ซึ่งมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ คิดค้นขึ้นจากการบูรณาการระหว่างความคิดและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสรรพสิ่งรอบตัว ภูมิปัญญาจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้มาโดยผ่านกระบวนการสังสม สืบทอด ปรับปรุงและประยุกต์ต่อเนื่องกัน เป็นระบบคุณค่าดั้งเดิมที่สะท้อนออกมาให้เห็นในชีวิตประจำวันของบุคคลด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ภูมิปัญญาจึงมีความเชื่อมโยงกับระบบต่าง ๆ ของสังคมทั้งระบบตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความหลากหลาย ไม่หยุดนิ่งและแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม (Sirasoontorn, 2004) ภูมิปัญญายังเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากความคิด ความเข้าใจ ทักษะคติ ที่ได้พัฒนาต่อก่อนก่อรูปขึ้นมาโดยชาวบ้านเพื่อที่จะสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับความคิดหรือระบบคิดเชิงปฏิบัติ (practical thought) มีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพื่อปรุงอาหาร การสร้างบ้าน การรักษาพยาบาลหรือการจัดสรรบทบาททางสังคมและการจัดความสัมพันธ์ทางสังคม ระบบความรู้พื้นบ้านจะคิดหรือจะมีประสิทธิภาพอย่างไร จะต้องวัดกันที่ว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด วิธีการศึกษาระบบคิดพื้นบ้าน (indigenous conceptual system) เป็นวิธีการที่ไม่ได้ศึกษาเพียงการจำแนกประเภทแบบที่เรียกว่า วิทยาศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethnoscience) เพียงเท่านั้น การศึกษาระบบพื้นบ้านเป็นการศึกษาระบบคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของความเข้าใจกับประสบการณ์ของมนุษย์ เช่น แทนที่จะศึกษาแต่เพียงว่าระบบหรือว่าชาวบ้านมีวิธีจำแนกพืชและสัตว์หรือชีววิทยารอบตัวอย่างไร แต่วิธีการศึกษาระบบคิดพื้นบ้านแนวนี้ เป็นการศึกษารื่องระบบคิด ศึกษาแบบเกสรทั้งหมดว่าระบบเกสรของชนกลุ่มนั้น เขามีความเข้าใจระบบทั้งหมดอย่างไร ศึกษาแบบคิด

กระบวนการของระบบและเป็นการศึกษาอย่างมีการเคลื่อนไหว อย่างไรก็ตาม การศึกษาระบบคิดพื้นบ้านนี้ยังให้ความสำคัญกับการศึกษาทัศนคติของชนในระบบ นิเวศหรือคนในชุมชน โดยให้ความสนใจต่อวิธีการที่ชนกลุ่มนั้นหรือกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มหนึ่งในสังคมตีความและความหมายต่อระบบหรือที่เราเรียกว่าประสบการณ์ของมนุษย์ กิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการเกษตร การแพทย์ การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม หรือการจัดความสัมพันธ์ทางสังคมว่าคนในสังคมนั้นให้ความสำคัญและให้ความสำคัญอย่างไร ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นความรู้ ความเข้าใจของชาวบ้านที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์ สัตว์ พืช พลังธรรมชาติ ดวงวิญญาณ ที่ดิน แหล่งน้ำและลักษณะภูมิประเทศ ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง นำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรในระบบนิเวศนั้น อาจจะเป็นลักษณะของความเชื่อ ประเพณีจนเกิดการสั่งสมแนวคิดและวิธีการปฏิบัติ จนถึงปัจจุบัน เช่น การบวชต้นไม้ การทอดผ้าป่าต้นไม้ความเชื่อเรื่องผีสงและ พิธีกรรมทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาป่า เป็นมาตรการ ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชน เช่น ความเชื่อในวัฒนธรรมของคนไทยที่เชื่อว่าผีคอยดูแลรักษาซึ่งเปรียบเสมือนเป็นมาตรการที่กำหนดขอบเขตการใช้ทรัพยากร ป่าไม้ไม่ให้ฟุ่มเฟือยหรือเกินศักยภาพและข้อห้ามอันเกิดจากความเชื่อ เช่น กลุ่มชน อาข่า จะมีความเชื่อว่าต้นไม้ใหญ่มีผีปกปักรักษาอยู่ การตัดต้นไม้ใหญ่จะเป็นการสร้างความโกรธเคืองให้กับผีป่าและทำอันตรายให้กับคนในหมู่บ้านและชาวอาข่าจะเลือกใช้ประโยชน์จากป่าในลักษณะการนำผลผลิตจากป่าไปใช้เพื่อเป็นอาหาร Puthong (2018) กล่าวว่าภูมิปัญญาไทยยังมีส่วนที่ช่วยแก้ไขปัญหามลพิษของสังคมในปัจจุบันอย่างมาก เพราะการนำภูมิปัญญาที่อยู่เข้ามาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ลดค่าใช้จ่ายลงอย่างมากเกิดการประหยัด เช่น การจัดตั้ง กองทุนหมู่บ้าน และมีการส่งเสริมให้กำลังใจ แก่ผู้รู้หรือผู้สืบทอดภูมิปัญญาให้มีความมั่นใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

ความเชื่อ (beliefs) เป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์และถือว่าเป็นวัฒนธรรม ของมนุษย์อย่างหนึ่ง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสมัยโบราณมีความเจริญทางด้าน

วิชาการน้อย ความเชื่อจึงเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มนุษย์เชื่อว่าเป็น การบันดาลให้เกิดขึ้นจากอำนาจของเทวดา พระเจ้า หรือภูตผีปิศาจ ดังนั้นหากเกิด ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ขึ้น เช่น ฝนตก พายุร้อน พายุผ่า แผ่นดินไหว หรือภัยต่าง ๆ ล้วนเป็น สิ่งที่มีอิทธิพลต่อชีวิตหรือความเป็นมนุษย์ ซึ่งยากที่จะป้องกันหรือแก้ไขด้วยตัวเอง บางอย่างเป็นเหตุการณ์ที่อำนาจประโยชน์แต่บางเหตุการณ์ก็เป็นอันตรายต่อชีวิตและ ความเป็นอยู่ของมนุษย์ มนุษย์จึงพยายามที่จะคิดหาวิธีการที่จะก่อให้เกิดผลในทางที่ดี และเกิดความสุขให้กับตนเองเพื่อกระทำต่อสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้น ทำให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นพิธีกรรมหรือศาสนาเกิดขึ้น Santasombat (2004) ได้ แบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ตามระบบนิเวศ โดยถือว่ากะเหรี่ยงจัดอยู่ในระบบนิเวศป่าดงดิบหรือ เขตป่าสนเขาหรือที่ความสูงประมาณ 1,000-1,400 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ชาวกะเหรี่ยงจะตั้งหมู่บ้านในบริเวณป่าเบญจพรรณ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในประเทศไทย จำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มสะกอ หรือปากกะญอ และกลุ่มโปว หรือโพล่ง วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของกะเหรี่ยงจึงมีความแตกต่างหลากหลาย แต่ ยังมีความคล้ายกัน ในวัฒนธรรมการอยู่อาศัยกับธรรมชาติป่าเขา ซึ่งชาวกะเหรี่ยงได้ชื่อ เลื่องลือว่า สามารถอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืน แต่ปัจจุบันระบบทุนนิยมได้ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในพื้นที่สูงจนก่อเกิดการทำลายทรัพยากรป่าไม้สูงมากในหลายพื้นที่ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงหาแนวทางที่จะลดการทำลายทรัพยากรป่าไม้ลง โดยหาแนว ทางการค้นหามิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีผลต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ รวมถึงการสืบสานภูมิปัญญาเหล่านี้มิให้เลือนหายไปจากสังคม ท้องถิ่น ให้คงอยู่เป็นคุณค่าทางจิตวิญญาณที่ดีของสังคม พื้นที่บ้านโป่ง เป็นพื้นที่ ชุมชนใกล้เคียงที่มีพื้นที่ป่าไม้ 3,686 ไร่และเป็นชุมชนพื้นราบ และชุมชนได้ร่วมกัน ดูแลรักษา จนถือได้ว่าเป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์และในปี 2551 ได้รับรางวัลลูกโลก สีเขียว จากบริษัทปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ในขณะที่อีกหลายพื้นที่ ชุมชนได้ละเลยจนป่าถูกทำลายอย่างมกรวมถึงประชาชนในพื้นที่สูงโดยเฉพาะกลุ่ม ชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่มีภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้มานานเป็นเวลามาก

ยาวนาน ส่วนใหญ่อาจจะอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะค้นหาภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของภูมิปัญญาทางชาติพันธุ์ที่ต่างกัน เพื่อนำไปสู่การนำไปใช้เพื่อการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการถ่ายทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มชนชาติพันธุ์ และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขรวมทั้งวิธีการจัดการที่ควรจะเป็น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาจำนวน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกลุ่มคนพื้นเมืองทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบลุ่มและอยู่ในเขตใกล้เมือง และชุมชนลุ่มน้ำแม่ต๋อม ตำบลอมก๋อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่เป็นหมู่บ้านบนพื้นที่สูงเป็นชนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้นำของหมู่บ้าน ตัวแทนคณะกรรมการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้อาวุโส และปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังและภูมิปัญญาของหมู่บ้าน ชุมชนละ 6 คน รวม 14 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น พิธีกรรมบวชป่า การหาของป่า การเคารพสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนในชุมชนจัดขึ้น รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัย เอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) และการตีความจากเนื้อหาหลักความคิด การมองโลกวิธีการปฏิบัติ ความเชื่อกิจกรรม พิธีกรรมหรือวิถีปฏิบัติ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพบริบทพื้นที่ทั้งสองชุมชนมีความแตกต่างกันทั้งประวัติความเป็นมาและสภาพทำเลที่ตั้ง รวมถึงสภาพเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมกล่าวคือ ชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนที่กลุ่มชนเชื้อสายไทยใหญ่หรือเงี้ยวอพยพมาจากประเทศสหภาพเมียนมาเมื่อประมาณ 120 ปี อยู่ที่ยอดเขาสองจากระดับน้ำทะเล 300-500 เมตร เป็นชุมชนใกล้เมือง ห่างจากศูนย์กลางจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 15 กิโลเมตร มีประชากร 1,413 คนหรือ 423 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และร้อยละ 85 มีอาชีพรับจ้าง นอกจากนี้ยังพบว่ามีการทำไร่ทำนาไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของครัวเรือนจึงต้องซื้ออาหารจากภายนอก ในขณะที่ยังคงมีการทำไร่ทำนาอยู่บ้างเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและสร้างรายได้จากการขายผลผลิต นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินในพื้นที่บ้านโป่งมาแล้ว 3 ครั้ง จึงทำให้มีโครงการพระราชดำริต่าง ๆ เกิดขึ้นจำนวนมาก ชุมชนได้ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณดังกล่าวจึงได้ร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์จนได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวเมื่อปี 2551 ในขณะที่ชุมชนลุ่มน้ำแม่ด้อม เป็นชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงหรือปะกาเกอญอ ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เมื่อ 30 กว่าปี โดยได้เริ่มทำไร่ทำนาปลูกพืชไร่และทำการเกษตรเพื่อยังชีพ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000-1,200 เมตร ปัจจุบันมีประชากรทั้งสิ้น 1,924 คน ร้อยละ 90 มีอาชีพทางการเกษตรโดยการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าว มะเขือเทศ พริก กะหล่ำปลี ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แต่ยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับผีและการบวงสรวงดวงวิญญาณ การปกครองมีทั้งผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำทางประเพณี และพบว่าผู้นำทางประเพณีมีบทบาทในการควบคุมทางสังคมและการจัดการความขัดแย้ง แต่ในขณะที่ผู้นำทางการมีบทบาทในการบริหารจัดการชุมชนร่วมกับภาครัฐเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า ในช่วงระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมาความอุดมสมบูรณ์ จนกระทั่งระบบทุนนิยมและกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ระบบการทำ

การเกษตรเปลี่ยนแปลงไปจึงได้มีการบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตรมากขึ้น

ในด้านการถ่ายทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่าชุมชนบ้านโป่งยังคงมีคนรุ่นเก่าที่มีอายุมากกว่า 70 ปี ที่ได้รับการสืบทอดและเรียนรู้มาจากคนรุ่นก่อน ทำให้ซึมซับและเข้าใจในกระบวนการและวิธีการต่าง ๆ และในขณะที่วัยคนรุ่นกลางในวัย 40-50 ปีที่ได้เรียนรู้และเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นมากับบรรพบุรุษ พร้อมทั้งจะสานต่อและมีบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญา ในขณะที่ชุมชนพบกับปัญหาคือ กลุ่มเยาวชนที่ได้ออกจากชุมชนไปศึกษาที่สูงขึ้นและได้ละทิ้งถิ่นฐานไปทำงานในชุมชนเมือง ไม่ได้เรียนรู้และซึมซับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาของชุมชน นอกจากนี้ยังพบปัญหาการแผ่ขยายของความเป็นชุมชนเมือง มีคนต่างถิ่นเข้ามาสร้างที่อยู่อาศัย ชุมชนได้พยายามหาแนวทางในการจัดการเบื้องต้น เช่น การออกกฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของที่ดินในชุมชน รวมถึงการจัดการด้านภูมิปัญญาที่จะรื้อฟื้นประเพณีต่าง ๆ ที่หายไปให้กลับมาและจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเยาวชน สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อภูมิปัญญาและรักสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ชุมชนลุ่มน้ำแม่ด้อม ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสมัยใหม่ คนในชุมชนได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความเชื่อในเรื่องภูมิปัญญาที่เคยมีมาอย่างยาวนานได้เปลี่ยนแปลงและสูญหายไป โดยเฉพาะความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาป่าของชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง คือ สะดือป่า หรือ เผลอหู เนื่องจากการคลอเคลียเปลี่ยนจากการคลอเคลียที่บ้านเป็นการคลอเคลียที่โรงพยาบาล การนำสะดือมาทำพิธีกรรมในต้นไม้อาจไม่มีให้เห็น แต่ยังคงมีส่วนน้อยที่มีความเชื่อในพิธีกรรมดังกล่าว จึงได้มีการประยุกต์ใช้พิธีกรรมโดยการใช้อ่อนหินมาวางไว้หน้าบ้านแทน และยังพบปัญหาขาดการสืบทอดการเรียนรู้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ของชุมชน ซึ่งชุมชนได้วางแนวทางการจัดการที่ควรจะเป็น ได้แก่ การจัดกิจกรรมให้ความรู้โดยปราชญ์ของชุมชนเพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้เข้าใจภูมิปัญญาดั้งเดิม นอกจากนี้จะมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานเพื่อเปิดโลกทัศน์ให้กับคนในชุมชนได้เห็นกิจกรรมจาก

ต่างชุมชน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดและวิธีการเพื่อเป็นแนวทางในการ
ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับของตนเอง

ภาพที่ 1: พิธีกรรมบวชป่าของประชาชนในพื้นที่ป่าบ้านโป่ง

อภิปรายผล

การศึกษาถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสองกลุ่ม
ชาติพันธุ์ โดยพบว่าสภาพบริบทของชุมชนทั้งสองกลุ่มชุมชนมีความแตกต่างกันทั้ง
ด้านกายภาพ เช่น ที่ตั้งของชุมชน ประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจ
ชุมชนบ้านโป่งอาศัยส่วนใหญ่รับจ้าง แต่ในขณะที่ชุมชนลุ่มน้ำแม่ต๋อมมีอาชีพทำ

การเกษตร ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าชุมชนบ้านโป่งที่เป็นชุมชนใกล้เมืองมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรมากกว่า ส่วนชุมชนลุ่มน้ำแม่ต๋อมทรัพยากรป่าไม้ได้ถูกทำลายลงอย่างต่อเนื่อง ด้านสภาพทางเศรษฐกิจการทำอาชีพทางการเกษตรโดยการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การขยายพื้นที่ทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongwatthanaphong (2016) ที่พบว่าระบบการผลิตเกษตรเชิงพาณิชย์ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาติพันธุ์ม้งบ้านทับเบิกเป็นอย่างมาก และวิถีชีวิตของชาวม้งเปลี่ยนไปเริ่มจากชีวิตที่เรียบง่าย ต้องไปทำไร่แต่เช้า และใช้เวลาทั้งวันในไร่ เพื่อหารายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และเพื่อสะสมทุนในการผลิตครั้งต่อไป ดังนั้นรูปแบบการเกษตรแบบพึ่งตนเองจึงเริ่มที่จะหมดสิ้นไปคือการเลิกปลูกพืชเพื่อการยังชีพแล้วหันมาปลูกพืชเงินสดทดแทน ในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าชุมชนบ้านโป่งยังคงมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติกันมาเนื่องจากมีกลุ่มคนอาวุโสหรือผู้เฒ่าผู้แก่ที่ได้ร่วมกันเรียนรู้และรักษาทรัพยากรป่าไม้มาตั้งแต่อดีต และปัจจุบันมีกลุ่มคนวัยกลางคนได้ร่วมเรียนรู้ด้วย จึงได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กลุ่มคนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ต๋อมของชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงชาดคนในวัยสูงอายุที่ทำหน้าที่ควบคุมหรือการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้หรือมีบทบาททางสังคมด้านวัฒนธรรมและความเชื่อได้หายไป และสิ่งที่คล้ายกันทั้งสองชุมชนคือ การขาดการเชื่อมต่อกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาต่าง ๆ ของชุมชนที่มีมาในอดีต ด้วยสาเหตุการละทิ้งถิ่นฐานเพื่อไปศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามระบบการศึกษา และไม่ได้กลับมายังชุมชนมุงที่จะทำอาชีพตามที่แต่ละคนได้ศึกษาเรียนรู้มา สอดคล้องกับ Chumnant et al. (2017) ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่หายไป รวมถึง Intarathep et al. (2017) ที่ได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบปัญหาการถ่ายทอด คือ ปราชญ์ในชุมชนมุงถ่ายทอดให้

เฉพาะคนในครอบครัวและญาติเท่านั้น ทำให้ความรู้ที่สามารถใช้สมุนไพรใน
ชีวิตประจำวันในชุมชนมีน้อย ไม่มีการบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
ขาดผู้นำและหน่วยงานสนับสนุนในการถ่ายทอด ส่วนคนรุ่นใหม่ไม่นิยมสืบทอดภูมิ
ปัญญาการอนุรักษ์และการใช้สมุนไพร วิธีการถ่ายทอดของปราชญ์ใช้การบอกเล่าและ
ฝึกปฏิบัติจากความเป็นระบบ ส่งผลให้พืชสมุนไพรในป่าและในสวนรอบบ้านลดลง
เป็นการเสียสมดุลของทรัพยากรชีวภาพ จากสภาพปัญหาและอุปสรรคของชุมชนทั้ง
สอง ได้มีการหาแนวทางที่จะนำไปสู่การจัดการของตนเองที่ควรจะเป็น ได้แก่ การรื้อ
ฟื้นภูมิปัญญา ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ให้กลับมาได้เรียนรู้ในกลุ่มคนเยาวชนรุ่นใหม่
ผ่านการจัดกิจกรรมของชุมชน รวมถึงการปลูกฝังในระบบการศึกษา และวิธีการอื่น ๆ
ที่เหมาะสม ดังเช่น Tiacharoen (2017) ที่ได้ศึกษาถึงรูปแบบการบริหารจัดการความรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างสรรค์และความยั่งยืน
ของชุมชนนั้น สามารถกระทำได้ เช่น การสร้างความตระหนัก การแสวงหาและ
การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ การเข้าถึงและการแลกเปลี่ยนความรู้
และการนำความรู้ไปใช้ และควรมีการปรับวิธีการให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของกลุ่ม
คนเหล่านั้น รวมถึงการค้นหากลุ่มคนที่มีความสนใจพิเศษพร้อมที่จะเป็นอาสาของ
ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น เช่น กิจกรรมบวชป่า หรือ
กิจกรรมสมมติที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ
Chumpa et al. (2019) ได้ศึกษาการจัดการความรู้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและแนว
ทางการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ พบว่า ในระดับครอบครัวควรมีการปลูกจิตสำนึก
ให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม และผู้นำชุมชนและผู้อาวุโสควรจัด
กิจกรรมการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
รวมถึงการศึกษาดูงานต้นแบบรวมถึงการสร้างศูนย์เรียนรู้ให้บุตรหลานได้ซึมซับ
วัฒนธรรมของตนเอง

ภาพที่ 2: ลักษณะของต้นไม้ที่ใช้ทำพิธีกรรมเดปอตู หรือต้นไม้สะคือป่าของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภูมิปัญญาเริ่มสูญหายไป ดังนั้นหากมีการศึกษาถึงสาเหตุรวมถึงแนวทางในการรื้อฟื้นหรือสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ที่กำลังถูกทำลายลงอย่างต่อเนื่อง
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ไปสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ

โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนในชุมชนนั้นๆ เพื่อให้เด็กหรือเยาวชน ได้มีความรู้ความเข้าใจผ่านระบบการศึกษา หรือสร้างจิตสำนึกตั้งแต่ต้น เพราะเมื่อพ้น วัยศึกษาคนกลุ่มนี้ไม่ได้สัมผัสหรือรับรู้การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งสู่สังคมเมืองหรือภาคแรงงาน

3. ควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยน รวมถึงการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชน เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนนั้น ๆ ร่วมกัน

References

- Chumnan, T., et al. (2017). The changing of economics that effected to social status of community in Chiang Rai province. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 19(1), pp. 105-111. [in Thai]
- Chumpa, N., et al. (2019). Cultural resources knowledge management and development guidelines of Khamu ethnic group in Huay-lan village, Wiang Kaen district, Chiang Rai province. *Journal of Community Development and Life Quality*, 7(1), pp. 12-23. [in Thai]
- Interatep, S., et al. (2017). State of problems and development of local herbs consumption wisdom transfer for green living in the community, Srakaew province. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya alongkorn*, 12(2), pp. 275-285. [in Thai]
- Keyes, Charles F. (1989). Buddhist politics and their revolutionary origins in Thailand. *International Political Science Review*, 10(2), pp. 121-142.
- Nunart, N. (2017). Local wisdom as the value of life and culture for sustainable education. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 12(34), pp. 17-26. [in Thai]

- Royal Forest Department. (2020). *Forestry statistics data 2018*. Retrieved on 20 April 2020 from <http://forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2561>
[in Thai]
- Puthong, D. (2018). The community forest management for sustainability using process of public participation and local tradition in northern Thailand region. *Journal of Administrative and Management*, 6(2), pp. 80-94. [in Thai]
- Sirasontorn, P. (2004). *Social development concept and theory*. Phitsanulok; Naresuan University. [in Thai]
- Santasombat, Y. (2004). *Ecology ethnic biology resources and community rights*. Chiang Mai: Withindesign. [in Thai]
- Tiacharoen, S., et al. (2017). The model of knowledge management for local wisdom in school toward creative economic development and sustainable community. *Veridian E-Journal Silpakorn University Humanities, Social Sciences, and Arts*, 10(3), pp. 1371-1392. [in Thai]
- Wongwatthanaphong, K. (2016). Impacts of commercial agricultural production system on Hmong ethnic groups. *Journal of Southern Technology*, 9(1), pp. 69-74. [in Thai]

Authors

Dr.Ratchanon Somboonchai
Geosocial Based Sustainable Development Program,
Faculty of Agricultural Production, Maejo University
Chiang Mai-Prao Rd., Nongharn Sub District Sansai District
Chiang Mai Province 50290
Tel. 081-0334446 E-Mail: boonchai_26@hotmail.com

Assistant Professor Dr.Phanit Nakayan

Geosocial Based Sustainable Development Program,

Faculty of Agricultural Production, Maejo University

Chiang Mai-Prao Rd., Nongharn Sub District Sansai District

Chiang Mai Province 50290

Tel. 080-6702159 E-Mail: phanit1515@gmail.com

Dr.Porramin Narata

Geosocial Based Sustainable Development Program,

Faculty of Agricultural Production, Maejo University

Chiang Mai-Prao Rd., Nongharn Sub District Sansai District

Chiang Mai Province 50290

Tel. 061-5594928 E-Mail: porramin_narata@hotmail.com

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดบุรีรัมย์

Wisdom Cultural Heritage of Ethnic Groups in Buriram Province

ธนพล ตีรชาติ¹ / ประทวน วันนิจ² /

อโศก ไทยจันทารักษ์³ / ไชยวัฒน์ ไชยชาติกิตติยศ⁴

Thanapon Teerachat / Pratoun Wannit

Asoke Thaichantararak / Chaiyawat Chaiyachartkittiyos

¹สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Music Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

²สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Social Studies Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

³สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Art Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

⁴สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Music Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Received: December 5, 2020

Revised: April 20, 2021

Accepted: August 21, 2021

บทคัดย่อ

การจัดทำข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการลงพื้นที่เพื่อจัดเก็บข้อมูลดำเนินการเลือก ตัวแทนของกลุ่มทางวัฒนธรรมโดยใช้การกำหนดจากกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดบุรีรัมย์ และเลือกจากอำเภอที่ปรากฏกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ ประกอบด้วย 4 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) อำเภอนาโพธิ์ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว 2) อำเภอห้วยราชกลุ่มชาติพันธุ์ไทย

เขมร 3) อำเภอนางรองกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช และ 4) อำเภอสตึกกลุ่มชาติพันธุ์ไทย
กวย หรือ ชาวส่วย ข้อมูลที่ได้สามารถนำมาส่งเสริม อนุรักษ์และสืบทอดให้วัฒนธรรม
และภูมิปัญญาท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คนรุ่น
หลังในสังคมได้รู้จักและเข้าใจ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้วัฒนธรรมคงอยู่และ
ถูกสืบทอดให้ยาวนานมากขึ้น ง่ายต่อความเข้าใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ
จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรวัฒนธรรมของคนใน
จังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

คำสำคัญ: มรดกภูมิปัญญา, ชาติพันธุ์

Abstract

The wisdom cultural heritage information about local communities in Buriram province a purpose to collect information on intangible cultural heritage of ethnic communities in the local community in Buriram Province has been collected and carried out by visiting the target areas and gathering representatives of cultural groups. The representatives of each group were selected by considering their ethnic groups and districts where they have been residing in Buriram province. There are four ethnic groups with their distinctive cultural identity were found in four districts as follows: 1) Thai-Lao ethnic groups were collected in Napho district. 2) Thai-Khmer ethnic groups were gathered in Huairat district. 3) Thai-Korat ethnic groups were selected in Nangrong district. And 4) Thai-Kui or Suai ethnic groups were collected in Satuek district. The data obtained could be utilized to promote, preserve and inherit the local culture and wisdom to remain in society. Dissemination of the local culture and wisdom information to the new generations will help them know and understand their wisdom cultural heritage, and it will be another way to promote

and inherit the local culture. Moreover, this method is easy for them to understand Buriram identity of cultural resources. Awareness of Buriram people to conserve cultural resources will also be cultivated.

Keyword: wisdom cultural heritage, ethnic groups

บทนำ

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยหรือที่เรียกว่าอีสานใต้ ประกอบด้วย 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัด อุบลราชธานี มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 4 กลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่ ไทยลาว ไทยเขมร ไทยโคราช และ ไทยกวย (ส่วย) ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะมีเอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป เช่น ผ้าทอพื้นบ้าน การละเล่นและแสดงพื้นบ้าน ภาษาพูดในท้องถิ่น อาหาร การแต่งกาย ในพิธีกรรมต่าง ๆ ประเพณีท้องถิ่น ความเชื่อ ค่านิยม มีวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกัน ซึ่ง ปัจจุบันบางอย่างก็เลือนหายไป เนื่องมาจากการรับวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาและการขาดความเอาใจใส่ของคนรุ่นใหม่ในชุมชน ที่จะส่งเสริม อนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ในสังคมต่อไปการเผยแพร่ข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คนรุ่น หลังในสังคมได้รู้จักและเข้าใจ เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้วัฒนธรรมได้คงอยู่และถูกสืบทอดให้ยาวนานมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันการเผยแพร่จะอยู่ในรูปของสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ โทรศัพท์ นิตยสาร เป็นต้น โดยเฉพาะสื่อที่ปรากฏอยู่ในสื่อออนไลน์จะสามารถเข้าถึงคนในสังคมได้ค่อนข้างง่ายและสะดวกกว่า เนื่องจากปัจจุบันสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตได้รวดเร็วกว่าแหล่งอื่น ๆ

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาค้นหา รวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชุมชน ท้องถิ่นที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านภูมิปัญญาผ้าทอพื้นบ้าน ด้านภูมิปัญญาเครื่องดนตรีพื้นบ้าน และ ด้านศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์ จาก 4 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทยลาว ไทยเขมร ไทยโคราช และ ไทยกูย(ส่วย) นำมาจัดทำข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ และฐานข้อมูลระบบออนไลน์ เพื่อให้นักศึกษา ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และตอบสนองต่อความต้องการ ทำให้ง่ายต่อความเข้าใจในความเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรวัฒนธรรมของคนในจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ รองรับการพัฒนาฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลด้านภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดบุรีรัมย์
2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการเลือกพื้นที่แบบเจาะจง ตามข้อมูลด้านชาติพันธุ์ที่พบในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ไทยลาว ไทยเขมร ไทยโคราช และไทยกูย
3. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การสำรวจข้อมูลได้ดำเนินการทั้งสิ้น 194 ชุมชน ประกอบไปด้วยพื้นที่อำเภอ นาโพธิ์ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว จำนวน 5 ตำบล 50 หมู่บ้าน อำเภอห้วยราชเก็บข้อมูล กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร จำนวน 7 ตำบล 47 หมู่บ้าน อำเภอนางรองเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช จำนวน 13 ตำบล 47 หมู่บ้าน อำเภอสตึกเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ไทย กูย จำนวน 5 ตำบล 50 หมู่บ้าน

บริบทของพื้นที่ที่ใช้เพื่อศึกษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผลการลง พื้นที่ได้ดำเนินการสำรวจและจัดเก็บข้อมูล ตลอดระยะเวลาของการดำเนินโครงการ โดยได้แยกพื้นที่ตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่ 4 ชาติพันธุ์ ได้แก่

1. กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว โดยได้เลือกอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 5 ตำบล 65 หมู่บ้าน คือ ตำบลนาโพธิ์ 14 หมู่บ้าน ตำบลบ้านคู 15 หมู่บ้าน ตำบลบ้านคู 12 หมู่บ้าน ตำบลคอนกอก 14 หมู่บ้าน ตำบลศรีสว่าง 10 หมู่บ้าน การเลือกพื้นที่เลือกเพียง 5 ตำบล 50 หมู่บ้าน

2. กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร โดยได้เลือกอำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งแบ่งเขตการปกครอง รวม 7 ตำบล เป็น 1 เทศบาล ซึ่งแยกข้อมูล ตำบลห้วยราช 7 หมู่บ้าน ตำบลสามแวง 9 หมู่บ้าน ตำบลโคกเหล็ก 11 หมู่บ้าน ตำบลตาเสา 10 หมู่บ้าน ตำบลตะโก 9 หมู่บ้าน ตำบลเมืองโพธิ์ 9 หมู่บ้าน ตำบลสนวน 12 หมู่บ้าน เทศบาลตำบลห้วยราช 13 ชุมชน รวม 80 หมู่บ้าน การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร ในอำเภอห้วยราชเลือกเพียง 7 ตำบล 47 หมู่บ้าน

3. กลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช โดยได้เลือกอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 15 ตำบล 188 หมู่บ้าน คือ ตำบลนางรอง 14 หมู่บ้าน ตำบลสะเดา 17 หมู่บ้าน ตำบลชุมแสง 14 หมู่บ้าน ตำบลหนองโบสถ์ 14 หมู่บ้าน ตำบลหนองกง 11 หมู่บ้าน ตำบลถนนหัก 13 หมู่บ้าน ตำบลหนองไทร 14 หมู่บ้าน ตำบลก้านเหลือง 10 หมู่บ้านตำบลบ้านสิงห์ 14 หมู่บ้าน ตำบลลำไทรโยง 14 หมู่บ้าน ตำบลทรัพย์พระยา 13 หมู่บ้าน ตำบลหนองยายพิมพ์ 10 หมู่บ้าน ตำบลหัวถนน 11

หมู่บ้าน ตำบลทุ่งแสงทอง 7 หมู่บ้าน และตำบลหนองโสน 12 หมู่บ้าน โดยในการลงพื้นที่อำเภอนางรองเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช จำนวน 13 ตำบล 47 หมู่บ้าน

4. กลุ่มชาติพันธุ์ไทยภูเขา โดยได้เลือกอำเภอสตึก ซึ่งแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 12 ตำบล 179 หมู่บ้าน คือ ตำบลสตึก 15 หมู่บ้าน ตำบลนิคม 24 หมู่บ้าน ตำบลทุ่งวัง 15 หมู่บ้าน ตำบลเมืองเก่า 19 หมู่บ้าน ตำบลหนองใหญ่ 16 หมู่บ้าน ตำบลร้อนทอง 18 หมู่บ้าน ตำบลดอนมนต์ 10 หมู่บ้าน ตำบลชุมแสง 18 หมู่บ้าน ตำบลท่าม่วง 11 หมู่บ้าน ตำบลสะแก 13 หมู่บ้าน ตำบลสนามชัย 12 หมู่บ้าน ตำบลกระสัง 8 หมู่บ้าน โดยการเก็บข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมอำเภอสตึก เก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ไทยภูเขา จำนวน 5 ตำบล 50 หมู่บ้าน

วิธีการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาอีสาน ภูมิปัญญาเป็นเรื่องของการสืบทอดประสบการณ์จากอดีต จนถึงปัจจุบัน สำหรับการถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสาน คือ การถ่ายทอดของความรู้ของชาวอีสานเพื่อสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งมายังอีก คนรุ่นหนึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการและกลุ่มเป้าหมาย อย่างเช่น วิธีการถ่ายทอด ความรู้จากเด็กจะแตกต่างจากผู้ใหญ่ คือ วิธีการถ่ายทอดความรู้แก่เด็ก ต้องง่าย ไม่ซับซ้อน สนุกสนาน ดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน การลองทำ ได้แก่ ปริศนาคำทาย โดยเลือกถ้อยคำที่สร้างภาพคำเปรียบ เทียบทำให้ชวน คล่องจอง ให้เสียงและจังหวะ เพื่อดึงดูดใจและจดจำ ได้ง่าย การเล่านิทานเป็นการถ่ายทอดของความรู้โดยอาศัยความสนุกสนาน จากตัวละครในเรื่อง และวิธีการเล่าที่น่าสนใจ ต้องเป็นเรื่องสั้น ๆ เนื้อหาสร้างเสริมนิสัยและบุคลิกภาพที่สังคมปรารถนา ส่วนใหญ่ มุ่งเน้นจริยธรรม คือ สิ่งที่ดีควรทำและไม่ควรทำ ส่วนวิธีการถ่ายทอด ภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่มีหลายรูปแบบ เช่น วิธีบอกเล่า พิธีสู่ขวัญ พิธีทางพระพุทธศาสนา พิธีกรรมในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต การประกอบ อาชีพ ตลอดจนวิธีการอ่านหนังสือ และแสดงมหรสพ การถ่ายทอด ภูมิปัญญาด้วยวิธีการบอกเล่าในวัยนี้จะมีสารประโยชน์ทั้งทางด้าน การเพิ่มพูนความรู้จากการฟังและเป็นการรวมกลุ่มกันทางสังคม เพื่อทำงานร่วมกันหรือช่วยเหลือกัน ผู้เล่า คือ ผู้อาวุโสหรือผู้มีความรู้ ซึ่งโอกาสในการถ่ายทอดภูมิปัญญา ได้แก่ พิธีงานศพซึ่งชาวบ้านจะไป ชุมชุมที่บ้านคน

ตาย เพื่อช่วยเจ้าภาพทำงานและเป็นเพื่อนงานศพ ตอนกลางคืนจะมีการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การเล่นเสื่อกินหมากการเล่นทาน โดยการอ่านจากหนังสือผูกหรือใบลาน เจ้าภาพจะเลือกหม่ออ่านที่มี นำเสียงดีให้สนุกสนานเพลิดเพลิน ทั้งยังสอดแทรกจริยธรรมคำสอนด้วย โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลพอบอกความรู้จำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์ดังนี้

องค์ความรู้จากชาติพันธุ์ไทยลาว

ฮิตสิบสอง คองสิบสี่ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติพันธุ์ลาว ซึ่งรวมถึงชาวลาวย่านอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นชาติเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมานาน เป็นเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น และมีส่วนช่วยให้ชาติดำรงความเป็นชาติของคนอยู่ตลอดไป ฮิตสิบสอง มาจากคำสองคำ ได้แก่ ฮิต คือคำว่า จริต ซึ่งหมายถึง ความประพฤติ ธรรมเนียม ประเพณี ความประพฤติที่ดี และ สิบสอง หมายถึง สิบสองเดือน ดังนั้นฮิตสิบสองจึงหมายถึงประเพณีที่ชาวลาวย่านภาคอีสาน และประเทศลาว ปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี เป็นการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตร เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา นักปราชญ์โบราณได้วางฮิตสิบสอง เป็นประเพณีประจำแต่ละเดือนคือ เดือนอ้าย บุญเข้ากรรมเดือนยี่ บุญคูณลาน เดือนสาม บุญข้าวจี่ เดือนสี่ บุญพระเวส เดือนห้า บุญสงกรานต์ เดือนหก บุญบั้งไฟเดือนเจ็ด บุญช่าชะ เดือนแปด บุญเข้าพรรษา เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เดือนสิบ บุญข้าวสาก เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา เดือนสิบสอง บุญกฐิน

งานบุญประเพณีที่เกี่ยวข้องกับฮิตสิบสองที่สำคัญของชาวอีสาน ได้แก่ บุญเดือนสี่ จังหวัดร้อยเอ็ด (งานประเพณีบุญพระเวส) บุญเดือนหก จังหวัดยโสธร (งานประเพณีบุญบั้งไฟ) บุญเดือนแปด จังหวัดอุบลราชธานี (งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา) บุญเดือนสิบเอ็ด จังหวัดนครพนม (งานประเพณีออกพรรษาไหลเรือไฟ) และจังหวัดสกลนคร (งานประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง)

กองสิบสี่ เป็นคำและข้อปฏิบัติคู่กับฮิตสิบสอง กอง หมายถึง แนวทาง หรือครรลอง ซึ่งหมายถึง ธรรมเนียมประเพณี หรือแนวทาง และ สิบสี่ หมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางปฏิบัติสิบสี่ข้อ ดังนั้นกองสิบสี่ หมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางที่ประชาชนทุกระดับ นับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง พระสงฆ์ และคนธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติสิบสี่ข้อ อาจสรุปได้หลายมุมมองดังนี้

หลักปฏิบัติของครอบครัวในสังคม ตลอดจนผู้ปกครองบ้านเมือง

หลักปฏิบัติของพระมหากษัตริย์ในการปกครองบ้านเมือง และหลักปฏิบัติของประชาชนต่อพระมหากษัตริย์

หลักปฏิบัติที่พระราชยึดถือปฏิบัติ เน้นให้ประชาชนปฏิบัติตามจารีตประเพณี และคนในครอบครัวที่ปฏิบัติต่อกัน

หลักปฏิบัติในการปกครองบ้านเมืองให้อยู่เป็นสุขตามจารีตประเพณี

แต่ละข้อมีคำนำฮิตนำหน้าด้วย (ทำให้เกิดความสับสนกับฮิตสิบสอง) แต่ละกองจะมีสิบสี่ฮิต ยกเว้น ฮิตปกครองเดือน จะมีเพียงสิบสองฮิต ซึ่งนั่นก็คือฮิตสิบสองที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น กอง 14 เป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ภูมิปัญญาที่โดดเด่น ได้แก่ หมอชาสมุนไพร พบที่บ้านเมืองน้อย ที่ตั้ง หมู่ที่ 4 ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี พ้องอาจ นาโละ เป็นหมอชา เปิดทำการรักษาโรค เร่งน้ำนม ผิดตำแดง ปวดหัว เวียนหัว เป็นหวัด ไอ ต่าง ๆ อื่น ๆ โดยจะรักษาได้ในเวลา 16.00 – 10.00 น. ของอีกวันหนึ่ง เท่านั้น ช่วงเวลา 11.00 – 16.00 น. ให้ยาไม่ได้ ถือว่ามีครู

องค์ความรู้จากชาติพันธุ์ไทยเขมร

ดำเนินชีวิตด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มตนเองไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะ ด้านความเชื่อ เช่น ด้านไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง การเสกเป่า ยาสั่ง และการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งมีการสืบทอดกันมาโดยมีผู้นำสืบทอดสู่ชนรุ่นหลัง อย่างเหนียวแน่น สำหรับประเพณีที่โดดเด่นคือประเพณีวันสารทเดือน 10

หรือ ไงเบนทม เป็นภาษาเขมรแปลว่า วันสารทใหญ่ คนส่วนใหญ่จะเรียกว่า วันแซน โคนตา คำว่า แซน เป็นภาษาเขมรแปลว่า เช่นสรวง โคนตา แปลว่า บรรพบุรุษ เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว คติความเชื่อชาวเขมรมีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษค่อนข้างมาก หากจะกระทำการใดต้องเซ่นผีหรือเซ่นสรวงบรรพบุรุษก่อนเสมอ และหากเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะมีการทำพิธีเล่นมะมั่วด เพื่อเป็นการสื่อสารกับวิญญาณบรรพบุรุษ หาแนวทางในการรักษาโรคภัยหรือสอบถามการกระทำที่อื่นไปหลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือวิญญาณบรรพบุรุษที่เชื่อกันว่าเป็นต้นเหตุของอาการเจ็บไข้ได้ป่วยนั้น ภาษาพูดของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรเป็น ภาษาเขมรพื้นถิ่น มีความคล้ายคลึงกับภาษาเขมรในประเทศกัมพูชา ประชากรที่อาศัยอยู่ใกล้พรมแดนไทยกัมพูชาสามารถสื่อสารระหว่างกันได้ โดยเฉพาะภาษาเขมรที่ใช้ในจังหวัดบุรีรัมย์จะมีความคล้ายคลึงกับภาษาเขมรในจังหวัดเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา

ภูมิปัญญาที่โดดเด่น ได้แก่ งานหัตถกรรมที่บ้าน ใหม่ หมู่ที่ 3 ตำบลสามแวง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีแหล่งเรียนและงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ การทอผ้าไหม การทำโลงโบราณ แบบชาวเขมร และการบุษ้องวง ทำเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

องค์ความรู้จากชาติพันธุ์ไทยโคราช

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช ในอำเภอนางรองซึ่งเป็นเมืองเก่าโดยมีตำนานปรากฏที่วัดขุนก้อง ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ในสมัยก่อนนั้นมีการขุดพบไปปราบเขมร โดยมีทั้งเจ้าขุนมูลนายรวมทั้งกองพลทหารมาพักแรมอยู่ตรงนี้จำนวนมาก หลังจากที่พักอยู่นานจึงได้สร้างอุโบสถขึ้นมาชื่อว่า วัดขุนกองแต่เมื่อกาลเวลาล่วงมานานก็เกิดเพี้ยนเป็นวัดขุนก้อง คนที่เข้ามาจับกลุ่มอยู่อาศัยจึงได้ชื่อชุมชนตามชื่อวัด คือ ชุมชนวัดขุนก้อง วัดขุนก้องสร้างขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถแห่งกรุงศรีอยุธยาโดยขุนก้องนายทหารผู้ควบคุมกองเสบียงที่ตามเสด็จ 2 จอมกษัตริย์เมื่อครั้งไปปราบเขมรพระอุโบสถหลังนี้แต่เดิมมีครุเมืองอยู่ด้านตะวันออกปัจจุบันกลายเป็นเพียงสระน้ำในวัดและเชื่อว่าเป็น

กองบัญชาการฝ่ายทะเบียนของกองทัพในช่วงศึกสงคราม ในวัดขุนก้องนี้พบอนุสรณ์สถานแห่งความรักท้าวปาจิต นางอรพิม ภูมิปัญญาที่โดดเด่น ได้แก่ ขาบาตร พบมีการทำขาบาตร ที่ บ้านหนองตาชี หมู่ 5 บ้านหนองตาชี ต.บ้านสิงห์ อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์ ขาบาตร ทำจากไม้แก่นมะขาม เริ่มต้นเรียนจากวัดป่ารวมใจ “เจริญ รองขาบาตร” นิยมใช้ไม้แก่นกลในการทำ ใช้เวลาประมาณครึ่งเดือน ซึ่งเป็นหัตถกรรมที่มีมูลค่าสูง และทำรายได้ให้แก่ชุมชน

องค์ความรู้จากชาติพันธุ์ไทยกูย

การนุ่งห่มและการแต่งกายของชนชาวส่วยนิยมการ แต่งกายนุ่งห่มเหมือนชาติพันธุ์เขมรแต่พิเศษคือ นิยมทัดดอกไม้ที่หูทั้งสองข้างจะเป็นดอกไม้สีอะไรก็ได้ ชาติพันธุ์ไทยกูยมีอาชีพ ลำสัตว์ หางของป่า และที่สำคัญคือ การจับช้างป่า โดยสามารถจับช้างป่ามาฝึกเพื่อใช้งานได้ ปัจจุบันไม่มีช้างป่าให้จับแต่การนับถือศาลปะกำ ซึ่งเป็นที่รวบรวมอุปกรณ์ในการจับช้าง ยังเป็นวัฒนธรรมที่ชาติพันธุ์กูยปฏิบัติสืบต่อกันมา และจะถือเครื่องในเรื่องการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ เช่นในทุกปีในช่วงสงกรานต์ พวก ลูกหลานจะต้องหาน้ำไปให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย อาบ พร้อมทั้งหาเสื้อผ้าใหม่ ๆ ให้พลัดเปลี่ยนเป็น ประจำทุกปี เชื้อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา ไม่ประพฤติตนอกริดนอกรอย ความเชื่อเกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมประเพณีส่วนมากจะคล้ายกับพวกเขมร เช่น การตายจะไม่นิยมนิยมนเผาแต่จะฝังไว้ก่อน ภาษากูยหรือส่วย เป็นภาษาที่มีความเฉพาะ และมีความแตกต่างจากภาษาลาวและภาษาเขมร คำว่า กูย ในภาษากูย แปลว่า คน ซึ่งนักมานุษยวิทยาจัดพวกกูย ว่าอยู่ในกลุ่มตระกูลมอญเขมร

ภูมิปัญญาที่โดดเด่น ได้แก่ การแกะสลักพระไม้แก่นกลที่บ้านดอนแก้ว หมู่ 9 ตำบลห้วยวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีการสืบทอดภูมิปัญญาการแกะพระจากไม้แก่นกลจากบรรพบุรุษมา 3 รุ่น และจากแกะด้วยมือ ปัจจุบันมีการใช้เครื่องมือในการแกะเพื่อความรวดเร็วและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างดี

อภิปรายผล

โครงการจัดทำข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ในการดำเนินการ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการลงพื้นที่เพื่อจัดเก็บข้อมูล ดำเนินการเลือกตัวแทนของกลุ่มทางวัฒนธรรมโดยใช้การกำหนดจากกลุ่มชาติพันธุ์ใน จังหวัดบุรีรัมย์ และเลือกจากอำเภอที่ปรากฏกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ ประกอบด้วย 4 กลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่ อำเภอนาโพธิ์ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว อำเภอห้วยราชกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยเขมร อำเภอนางรองกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโคราช และอำเภอสตึกกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกูย (ส่วน) ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะมีเอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป โดย กำหนดประเด็นในการสำรวจ ได้แก่ ประเพณีชุมชน ข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีพื้นบ้าน การประดิษฐ์สิ่งของ หรือเครื่องทุ่นแรง การย้อมสี ด้านการเกษตร การปลูกพืช พืชที่มีเอกลักษณ์ หรือ โดดเด่นเป็นพิเศษด้านเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน เครื่องใช้ในบ้าน ในครัว เครื่องทุ่นแรงในการทำงาน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านอาหารที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษ ด้านเครื่องนุ่งห่ม การแต่งกาย เครื่องประดับ เช่น การทอผ้า การแต่งกายด้วยผ้า หรือเครื่องประดับประจำท้องถิ่น ด้านศิลปกรรม เช่น การวาด จิตรกรรมฝาผนัง การปั้น การแกะสลัก ด้านดนตรี เช่น ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน หมอลำ กันตรึม จอเรียง ด้านการแสดงพื้นบ้าน การรำ หรือการแสดงประกอบใน เทศกาล หรือประเพณีของท้องถิ่น ด้านวรรณกรรม ข้อมูลสถานที่สำคัญในชุมชน โบราณวัตถุ เอกสารสำคัญ เช่น จารึก ใบลาน หนังสือเก่า สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น ศาลตาปู่ เทวรูป สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระเก่า แหล่งโบราณสถานภายในชุมชน สถานที่สำคัญ ทางศาสนาภายในชุมชน แหล่งทางธรรมชาติวิทยาภายในชุมชนอนุสาวรีย์หรืออนุสรณ์สถานภายในชุมชน แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน พิพิธภัณฑ์หรือแหล่งเรียนรู้ภายใน ชุมชน พิธีกรรมและความเชื่อ เช่น ไร่ผีฟ้า มะมั่วด พิธีเอาข้าวขึ้นยุ้ง ทำขวัญข้าว การละเล่นพื้นบ้าน ด่านานหรือนิทานพื้นบ้าน ความเชื่อในชุมชน เช่น แขนงเลื้อยแดง ปลัดจิก ไ่ว้จุก ไ่ว้โก๊ะ ไ่ว้เป็ย ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการดำรงชีพ

จากข้อมูลที่ได้พบว่าภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์มีรูปแบบที่มีความเฉพาะตนที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบของการดำรงชีวิตประจำวัน ประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน โดยภูมิปัญญาที่เป็นผลงานหัตถกรรมสามารถนำมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมเป็นการเพิ่มมูลค่า และส่งเสริมคุณค่าให้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญานั้น โดยสามารถส่งเสริม อนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ในสังคมต่อไป การเผยแพร่ข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คนรุ่น หลังในสังคมได้รู้จักและเข้าใจ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้วัฒนธรรมได้คงอยู่และถูกสืบทอดให้ยาวนานมากขึ้น ง่ายต่อความเข้าใจในความเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรวัฒนธรรมของคนในจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยว โดยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของจังหวัด ในด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อย่าง การท่องเที่ยวโบราณสถาน อาหารการกิน การแต่งกาย และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น วัฒนธรรม ธรรมชาติ และวิถีชีวิต เป็นโอกาสดีในการที่จะมีแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้าน สินค้าหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของความต้องการให้การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่หันมาสนใจการท่องเที่ยวในชุมชน และสนใจความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่าง

References

- Buriram Provincial Office. (2020). *Basic information of Buriram Province*. Retrieved on 20 April 2020 from <http://www.buriram.go.th/downloads/buriram-gen.pdf>
- Department of Cultural Promotion. (2016). *Culture, way of life and wisdom*. Bangkok: SilkPrinting 1977. [in Thai]
- _____. (2018). *Northeastern wisdom heritage*. Bangkok: Agricultural Cooperative Association of Thailand Printing. [in Thai]
- _____. (2019). *Northeastern of Thailand history and culture*. Bangkok: Agricultural Cooperative Association of Thailand Printing. [in Thai]
- Leksukhum, S. (2014). *History of Thai art*. Bangkok: Ancient city Printing. [in Thai]
- Wongthes, S. (2010). *Where did Buriram come from*. Bangkok: Mae Kham Phang Printing. [in Thai]

Authors

Mr.Thanapon Teerachat

Music Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Tel. 080 940 9394 E-mail address: tingbru@gmail.com

Mr.Pratoun Wannit

Social Studies Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Tel. 089 221 6628 E-mail address: pratoun_wannit@hotmail.com

Mr.Asoke Thaichantararak

Art Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Tel. 081 967 6989 E-mail address: asokathai@gmail.com

Mr.Chaiyawat Chaiyachartkittiyos

Music Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Tel. 097 994 6561 E-mail address: mormoodoi@gmail.com

**การศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้:
กรณีศึกษา วงมโหรีพื้นบ้าน บ้านสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์**
**A Study of Music Culture of Mahori-phuen-ban Band in the Lower
Northeast of Thailand: A Cast Study of Mahori-phuen-ban Band in
Sadao Village, Phlapphlachai Sub-district, Buriram Province**

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ¹

Panasin Sriviset

¹ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Music Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajaphat University

Received: May 4, 2021
Revised: August 30, 2021
Accepted: August 30, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมา องค์ประกอบ และวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ 2) เพื่อวิเคราะห์บทเพลง พื้นบ้านอีสานใต้ 3) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการลงพื้นที่ภาคสนาม ณ หมู่บ้าน สะเดา ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นศิลปินในชุมชนจำนวน 10 คน ใช้เครื่องมือวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้มีส่วนสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมทางดนตรีเกิดความสมบูรณ์ คือ การก่อตั้งวงดนตรีที่เกิดจากการสืบทอดภูมิปัญญาของศิลปินท้องถิ่น โดยมีเครื่องดนตรีที่มีการจัดรูปแบบของ

วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้อย่างสมบูรณ์ ได้แก่ ปี่สไล ซอด้วง ซอกลาง ซออู้ กระป๋อง จับเปย กลองใหญ่ กลองกันตริ้ม ฉิ่ง ฉาบเล็ก และกรับ บรรเลงบทเพลงที่ได้รับการสืบทอดแบบมุขปาฐะทั้งเพลงบรรเลงและเพลงขับร้อง มีวัฒนธรรมความเชื่อมาก่อน การบรรเลงทุกครั้งจะประกอบพิธีบูชาครูด้วยเครื่องสังเวยตามประเพณี วงดนตรีจะบรรเลงประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมตามประเพณีสำคัญของชุมชน

2. บทเพลงบรรเลงจะเป็นเพลงสั้น ๆ มีโครงสร้างของบทเพลงอย่างชัดเจน มีสำเนียงเพลงบรรเลงที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้าน ใช้ระบบเสียงแบบ Pentatonic มีวรรคเพลงและประโยคเพลงชัดเจน บรรเลงขึ้นหัวเพลงด้วยเครื่องนำและบรรเลงทอดลงจบอย่างสมบูรณ์

3. การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทางดนตรีเกิดขึ้นในหลายมิติ คือ เกิดจากตัวบุคคล รูปแบบกระบวนการสืบทอดของนักดนตรี การรวมวงดนตรี และการบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ ทั้งการบรรเลงเพลงเพื่อประกอบงานทั่วไป เพลงประกอบพิธีกรรมและเพลงประกอบการแสดง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางดนตรี, มโหรีพื้นบ้าน, อีสานใต้

Abstract

The purposes of this qualitative research were to 1) study background, compositions, and musical culture of the Mahori-phuen-ban in the lower northeast of Thailand, 2) to analyze folk song composition in this region, and 3) to investigate the musical dynamics of this band. The fieldwork was carried out at Sadao village, Sadao sub-district, Phlapphlachai district, Buriram province. The population and sample consisted of 10 community artists using the in-depth interviews and group discussions. The data obtained were analyzed by using a descriptive method. The research results revealed that:

1. The compositions and music culture of the Mahori-phuen-ban in the lower northeast of Thailand were the keys part to make the music culture perfect, forming a music band in order to inherited local wisdom of local artists. The musical instruments with a complete arrangement of the styles of the lower northeast's Mahori-phuen-ban are as follows: Pi-sa-lai, So-duang, So-klang, So-u, Kra-pue, Chap-poei, Klong-yai, Klong-kantruem, Ching, Chap-lek, and Krap.

The instrumental music and songs have been orally inherited, both instrumental with cultural beliefs that before every performance, a ceremony to worship teachers with traditional sacrifices would be carried out, and the band would perform rituals and important traditional activities of the community.

2. The songs were short with their clear structures. These songs also reflected local music uniqueness. A pentatonic sound system with clear song paragraphs and song sentences was used. Moreover, the introduced part of songs were sung with with the lead, and completely faded down.

3. The dynamics in music culture have been taken place in many dimensions, namely, individualism, musicians' inheritance patterns, band gathering, and playing various songs for general events, ritual ceremonies, and performances.

Keywords: music culture, Mahori-phuen-ban, lower northeast

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ ถือเป็นรูปแบบการประสมวงดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ที่ท้องถิ่น มีองค์ประกอบทางดนตรีที่ถือว่ามีความสมบูรณ์ ทั้งกระบวนการผลิตเครื่องดนตรี วิธีการบรรเลง เครื่องดนตรี บทเพลง และความเชื่อ และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่ช่วยให้ชาวบ้านและผู้คนในท้องถิ่นอีสานใต้เกิดความสุข

และความบันเทิง คนตรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นคนตรีของที่มีความผูกพันกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นอีสานได้ ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และจังหวัดใกล้เคียง ถือเป็นการละเล่นดนตรีในรูปแบบสำเนียงเขมร อาจมีความแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่หรือขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นนั้น ๆ ดังที่ Rungruang (2003: 8) ได้กล่าวไว้ว่าคนตรีพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันในรายละเอียดแล้วแต่ความนิยม การถ่ายทอด และการแสดงออกของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น คนตรีพื้นเมืองอีสานได้ วงกันตรึมที่บ้านดงมันในจังหวัดสุรินทร์ มีความแตกต่างไปจากที่บ้านโคกตาซังจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น

เพลงพื้นบ้านหรือคนตรีพื้นบ้านอีสานได้ เป็นคนตรีที่มีความแตกต่างจากคนตรีในหลายภูมิภาค สิ่งที่แสดงถึงความแตกต่างที่เด่นชัด คือ คนตรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นคนตรีที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายเขมรและอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ รวมไปถึงจังหวัดอุบลราชธานี คนตรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นสิ่งที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่งหาค้นคว้าความรู้ กล่าวคือ คนตรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นคนตรีที่ลักษณะเด่นในการบรรเลง มีบทเพลงอันหลากหลาย มีท่วงทำนองเพลงและจังหวะบางเพลงคล้ายกับการบรรเลงจากวงมโหรีที่ปรากฏในปัจจุบัน สามารถใช้บรรเลงได้ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล เพลงพื้นบ้านอีสานได้มีอิทธิพลทางจิตใจของชาวบ้านอย่างยิ่ง ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ยังคงหลงเหลือไว้ให้ลูกหลานได้ชม

Ruangdej (1986: 55) ได้จำแนกเพลงพื้นบ้านของอีสานออกเป็น 3 กลุ่ม โดยยึดตามวัฒนธรรมทางภาษาดังนี้ 1) หมวดลำหมู๋ หมอลำเรื่อง หมอลำชิงชู้ เป็นเพลงพื้นบ้านที่นิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มที่ใช้ภาษาลาว เป็นภาษาประจำถิ่น 2) เพลงโคราช เป็นเพลงพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครราชสีมาและนิยมฟังทั่ว ๆ ไปในจังหวัดใกล้เคียง 3) เพลงกันตรึม และเจริญประเภทอื่น ๆ ซึ่งขับร้องด้วยภาษาเขมร ในกลุ่มอีสานตอนใต้ บางพื้นที่ของจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เป็นวงดนตรีประเภทหนึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมกันตรึมหรือกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร ถือเป็นวงดนตรีที่มีความสมบูรณ์แบบจากการรวมวงของเครื่องดนตรี คือ เครื่องดนตรีประเภท เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า การบรรเลงและวัฒนธรรมทางดนตรีก็มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยเชื้อสายเขมร อันเป็นมรดกที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกที่กำลังเกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน

ในปัจจุบันนี้ได้นำรูปแบบการบรรเลง การแสดง พิธีกรรม รวมทั้งภูมิปัญญาด้านต่างๆ ที่ปรากฏในวัฒนธรรมทางดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษามากขึ้น การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาได้นำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา ในด้านต่าง ๆ เช่น เพื่อการประกวดวงดนตรีพื้นบ้าน การประกวดขับร้องเพลงพื้นบ้าน การประกวดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ การส่งเสริมเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมากสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ศิลปะ แขนงดนตรีนาฏศิลป์ ซึ่งปัจจุบันมีการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์เกิดขึ้นมากมาย แต่หลายผลงานสร้างสรรค์ยังคงต้องอาศัยองค์ความรู้เดิมที่เป็นต้นกำเนิดของผลงาน การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน โดยต้องมีการนำศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่จัดหลักสูตรให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งผู้สอนได้สอดแทรกเนื้อหาด้านทักษะการปฏิบัติและวัฒนธรรมทางดนตรีในรายวิชาปฏิบัติรวมวงดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ประจำ

ท้องถิ่นที่นับวันจะเริ่มสูญหายไปจากสังคมและวัฒนธรรมไทย จึงได้ศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและเพื่อประยุกต์ใช้สำหรับการบริการวิชาการด้านการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา องค์ประกอบทางดนตรีและวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้
2. เพื่อวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้านอีสานใต้ ตามรูปแบบของการวิเคราะห์เพลงไทย
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผ่านข้อมูลองค์ความรู้จากคำร่ววิชาการ เอกสาร งานวิจัยและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เน้นรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อไปศึกษาสังเกตจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษา โดยใช้วิธี การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการวิจัยและการเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาจากการสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในชุมชนโดยมีวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบไปด้วยนักดนตรีจำนวน 10 คน กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ในเรื่องของชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องในวัฒนธรรม ที่ได้อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ประกอบไปด้วยแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชน แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูล เครื่องบันทึกภาพ และเสียงสำหรับการถอดเสียงเพลงบันทึกเป็นโน้ตเพลงไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในลักษณะเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถตอบข้อคำถามสำหรับการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลใน 2 ลักษณะดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่มีการบันทึกเอาไว้ในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษารวบรวมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งจากหน่วยงานของทางราชการ สถาบันการศึกษา หนังสือ ตำรา ตำรางานวิจัย ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ต เพื่อทำการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทางดนตรีวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามในเขตหมู่บ้านสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 ถึงเดือน เมษายน 2564 การลงพื้นที่ภาคสนามจะใช้วิธีการรวมรวมที่ได้จากการจัดทำแบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ คือ แบบสำรวจข้อมูล แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการบันทึกข้อมูลลงเครื่องบันทึกเสียงและภาพ

4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีการละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การจัดทำข้อมูล นำข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรา วิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม มาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้

ในการวิจัย โดยจัดเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูลว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่ โดยทำการตรวจสอบในแต่ละด้านคือ ด้านบุคคล ด้านเวลา ด้านสถานที่

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 แบบคือ วิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม

5. การนำเสนอผลการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาองค์ประกอบสำคัญทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานตอนใต้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีภาพประกอบ ตารางและกราฟด้าน การวิเคราะห์เพลง

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. องค์ประกอบทางดนตรีและวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

1.1 ความเป็นมา วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ได้รับการสืบทอดโดยกลุ่มเยาวชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสะเดา สมาชิกหลายคนได้รับการถ่ายทอดวิธีการบรรเลงดนตรีมาจากป้าพลอย ราชประโคน วงดนตรีในปัจจุบันเป็นการรวมตัวของบรรดาลูกศิษย์ที่มีใจรักด้านดนตรีพื้นบ้าน และยังคงสืบทอดทางวัฒนธรรมอย่างเข้มแข็งเพื่อให้รูปแบบวงดนตรีนี้อยู่คู่กับท้องถิ่นด้วยความเป็นเอกลักษณ์ต่อไป โดยมีชื่อวงดนตรีว่า “วงมโหรีหลักหินถิ่นปลับพลายซ์” ปัจจุบันมีการจัดตั้งสำนักงานเพื่อเป็นสถานที่ในการประสานงานด้านการบรรเลงวงดนตรี ที่ได้รับการติดต่อหรือประสานงานจากหน่วยงานภายนอกให้ไปบรรเลงตามงานพิธีต่าง ๆ ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 169 หมู่ 9 บ้านสะเดา ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลายซ์ จังหวัดบุรีรัมย์ (Sudsangsang, 2021:

Interviewer)

1.2 เครื่องดนตรี วงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นวงดนตรีที่มีความสมบูรณ์ ในรูปแบบของการบรรเลงรวมวง เป็นวงดนตรีที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีครบทุกประเภท ได้แก่ ประเภทเครื่องดีด ประเภทเครื่องสี ประเภทเครื่องตี และประเภทเครื่องเป่า ดังนี้

1) ปี่สไล เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทเครื่องเป่า ประเภท Arerophone เป็นเครื่องเป่าที่ใช้ลิ้นคู่ (Double Reed) เทคนิคสำคัญของการบรรเลง คือ การทำให้เสียงของปี่ดังติดต่อกันโดยไม่ขาดช่วง และเทคนิคการหวีดเสียงหรือทำเสียง “แหบ” ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้บรรเลงเองหรือการระบายนม ปี่สไลถือเป็นเครื่องดนตรีบรรเลงเป็นผู้นำวงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้

ภาพที่ 1: ปี่สไล

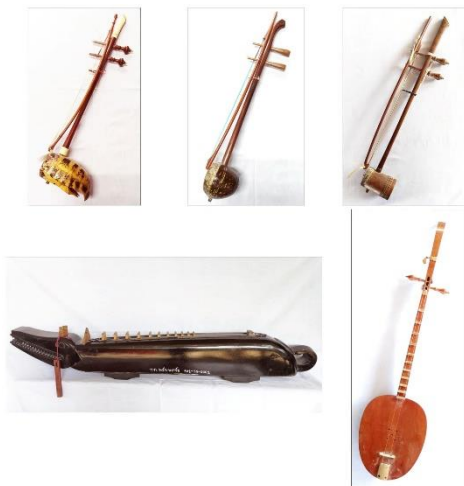
ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกวันที่ 17 มกราคม 2564 : อัดสำเนา)

2) ซอ หรือ ตรัว เป็นเครื่องดนตรีเครื่องหลักประเภทหนึ่ง อยู่ในเครื่องดนตรีกลุ่ม Chordophone หมายถึง เครื่องสายที่ใช้สีด้วยคันชัก ซอในวงมโหรีพื้นบ้านจะมีด้วยกัน 3 ชนิด ได้แก่ ซอขนาดเล็กเรียกว่า ซอด้าง (คนท้องถิ่นเรียกว่าซอ

ແຫ) ສອນາດກລາງ (ສອກຣະດອງເຕ່າຫຼືສອກລາງ) ແລະ ສອນາດໃຫຍ່ (ສອູ້ ມີການປັບຮັດສຽງທີ່ແຕກຕ່າງກັນເພື່ອຮຽງເລງໃຫ້ເກີດສຽງທີ່ມີຄວາມກລ່ອມກລ້ອມເຄົ້າລອກັນ)

3) ກະປື້ວ ເປັນເຄື່ອງດົນຕີປະເພດເຄື່ອງສາຍທີ່ໃຊ້ມື້ອດີດ ຢູ່ໃນກຸ່ມ Chordophone ມີຮູບຮ່າງຄ້າຍກັບຈະເຊື່ອງທາງກາດກລາງ ແຕ່ມີລັກສະນະຮູບຮ່າງທີ່ມີສ່ວນຫົວເໝືອນກັບຈະເຊີ ມີສ່ວນຂອງຄໍາດົງວາງຮາບຂານກັບພື້ນ ຈຶ່ງສາຍດ້ວຍເສັ້ນເອີ້ນຈຳນວນ 2 ສາຍ ການເທິບສຽງຈະເອີ້ນວ່າເທິບສຽງຄູ່ 4

4) ຈັບເປຍ ເປັນເຄື່ອງດົນຕີຢູ່ໃນປະເພດເຄື່ອງດົນຕີ ຈັດຢູ່ໃນກຸ່ມເຄື່ອງສາຍ (Chordophone) ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັບກະຈັບປ້ອງໄທ ການເທິບສຽງ ຫຼືເທິບສາຍຂອງຈັບເປຍຈະເທິບຈາກສຽງຂອງປີ້ສໄລ ເທິບສຽງເປັນຄູ່ 4

ຖານທີ່ 2: ເຄື່ອງດົນຕີປະເພດເຄື່ອງສາຍ

ທີ່ມາ: ພນາສິນຊື່ ສຣິວິເສຍ (ບັນທຶກວັນທີ່ 17 ມກຣາກມ 2564 : ອັດສຳເນາ)

5) กลองใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ขึงหน้าด้วยหนัง จัดอยู่ในกลุ่ม Membranophone ที่ให้กำเนิดเสียงด้วยการสั่นสะเทือนของหนังที่ขึงตึงอยู่บนตัวกลอง เป็นเครื่องประกอบจังหวะถือเป็นสีสันของการบรรเลงและเพื่อความคุมจังหวะให้คงที่ สามารถทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้มือตี และการทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้ไม้ตี

6) กลองก้นตรึม เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ขึงหน้าด้วยหนัง จัดอยู่ในกลุ่ม Membranophone มีหน้าที่บรรเลงเพื่อความคุมจังหวะโดยการตีหน้าทับให้เข้ากับทำนองเพลงและส่วนของความสม่ำเสมอของจังหวะ

ภาพที่ 3: เครื่องดนตรีประเภทขึงหน้าด้วยหนัง

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกวันที่ 17 มกราคม 2564 : อัดสำเนา)

7) ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีทำด้วยทองเหลือง ใช้บรรเลงควบคุมจังหวะของบทเพลง ทำหน้าที่ประกอบจังหวะเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการตีจังหวะเร็ว

8) ฉาบเล็ก เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ทำด้วยโลหะ มีขนาดเล็กแบนเล็ก เรียกว่าฉาบเล็ก สำหรับการตีฉาบเล็กจะตีตามจังหวะของเพลง

ไปเรื่อย ๆ ตามวรรณคดีเพลงและหน้าทับของกลอง การตีฉาบจะรู้สึกสนุกสนานขึ้นเมื่อตีในบทเพลงที่มีจังหวะเร็ว

9) กรับ หรือกรับไม้ ในวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้เป็นกรับชนิดเดียวกันกับกรับเสภาของวงดนตรีไทย จัดอยู่ในกลุ่ม Idiophone เป็นเครื่องเคาะที่เกิดจากการสั่นสะเทือนด้วยการกระทบกัน มีหน้าที่ควบคุมจังหวะในบทเพลง

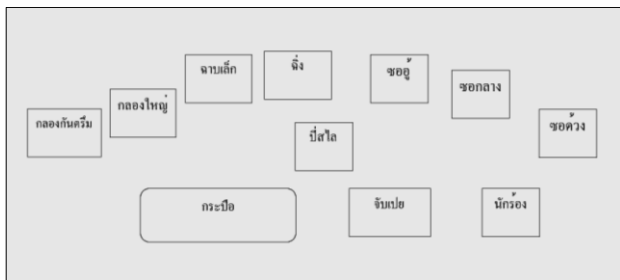
10) กรับไม้ ซึ่งเป็นกรับไม้ขนาดเล็ก บางและแบนเรียบ กรับไม้นี้ นิยมนำมาใช้ประกอบการแสดงเพื่อให้เกิดความ โดยใช้กรับไม้จำนวน 2 อัน ประกอบกันตีตามจังหวะของบทเพลง

ภาพที่ 4: เครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบ

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกวันที่ 17 มกราคม 2564 : อัดสำเนา)

1.3 การประสมวงดนตรี มีการจัดวางเครื่องดนตรีให้เกิดภาพที่สวยงามจากขนาดของเครื่องดนตรี รูปแบบของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ที่เป็นลักษณะเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีเครื่องดนตรีที่มีความสมบูรณ์ครบทุกประเภท มีการจัดวางเครื่องดนตรีตามความสำคัญที่เป็นเครื่องดนตรีหลัก ประกอบด้วยเครื่องดนตรีดำเนินทำนองและเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องประกอบจังหวะ วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้นี้จะมีเครื่องดนตรีที่เป็นหลักในการบอกระดับเสียงที่ชัดเจน เป็นต้นเสียงให้กับเครื่องดนตรีอื่น คือ ปี่สไล

ภาพที่ 5: แผนผังการจัดรวมวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ

1.4 บทเพลง การบรรเลงบทเพลงได้รับการถ่ายทอดจากศิลปินท้องถิ่นแบบมุขปาฐะ แบบท่องจำที่มีกระบวนการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น บทเพลงแต่ละเพลงเป็นบทเพลงที่มีคุณค่าและมีท่วงทำนองที่มีความไพเราะ นุ่มนวลและมีความเป็นเอกลักษณ์ตามแบบฉบับของวงมโหรีพื้นบ้าน การบรรเลงบทเพลงแรกจะนำเพลงบรรเลงที่เป็นทำนองเพลงไหว้ครูเสียก่อน จากนั้นจะบรรเลงเพลงทั่วไป หรือเพลงจังหวะปานกลาง และจังหวะสนุกสนาน นอกจากนี้จะมีการบรรเลงบทเพลงสำหรับประกอบการแสดง ประกอบด้วยทำนองเพลงบรรเลงสำหรับขับร้อง และทำนองเพลงสำหรับการรำ (Wicharachok, 2021: Interviewer)

1.5 บทขับร้อง ผู้ขับร้องเพลงหรือนักร้องในวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้จะใช้บทขับร้องเพลงที่มีลักษณะเป็นทำนองลำนำ มีการขับร้องประกอบการบรรเลงดนตรีตามเสียง ทำนอง และจังหวะ ใช้ลักษณะของการร้องคลอกับการบรรเลงดนตรี ทำนองเพลงขับร้องมีลักษณะที่เป็นแบบชาวอีสานใต้ ภาษาที่ใช้ขับร้องคือภาษาเขมร โดยมีบางคำ บางวรรคเพลงจะมีภาษาไทยกลางแทรกอยู่เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายขึ้น การขับร้องจะร้องทำนองเดียวกับทำนองดนตรีแต่เป็นทางขับร้อง ผู้ขับร้องจะต้องอาศัยความจำและปฏิภาณไหวพริบในการร้องเพื่อให้การขับร้องเกิดความสมบูรณ์และเป็นที่น่าสนใจภายในวงดนตรี (Ninsuk, 2021: Interviewer)

1.6 วัฒนธรรมความเชื่อและประเพณีทางดนตรี จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่ได้รับคำสั่งและถ่ายทอดมาเป็นเวลาช้านานถือเป็นสิ่งที่ดีงาม วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางดนตรีมีหลากหลายประเภทตามความเชื่อและประเพณีทางดนตรี ได้แก่ วัฒนธรรมภาษา วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการประกอบอาชีพ วัฒนธรรมประเพณีชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมความเชื่อและประเพณีทางดนตรี

2. การวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้านอีสานใต้ ตามรูปแบบของการวิเคราะห์เพลงไทย วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เป็นวงดนตรีที่มีการบรรเลงบทเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ทางดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม การวิเคราะห์บทเพลงตามหลักการวิเคราะห์เพลงไทย จะปรากฏบทเพลงที่สำคัญ 3 ประเภท ได้แก่ บทเพลงไหว้ครู บทเพลงบรรเลงทั่วไป และบทเพลงบรรเลงประกอบการแสดง ดังนี้

2.1 บทเพลงไหว้ครู ทำนองเพลงไหว้ครูใช้ทำนอง “เพลงกล่อม” ที่มีความยาวจำนวน 4 บรรทัด โดยมีบรรทัดบรรเลงขึ้นนำ 1 บรรทัด การบรรเลงมีโครงสร้างของบทเพลงที่บรรเลงเข้าไปมา และทอดลงจบโดยมีวรรคเพลงสำหรับทำนองจบเพลง เพลงบรรเลงมีทำนองของลูกตกเสียงที่ 1 ของกลุ่มเสียงซอล มีจำนวนมากกว่าลูกตกเสียงอื่น ๆ ในบทเพลง เพลงบรรเลงมีกระสวนจังหวะใน 7 รูปแบบ มีกระสวนทำนองที่เคลื่อนที่ขึ้นลงสลับกัน โดยแต่ละวรรคจะมีการขึ้นลงสลับกันแบบถี่ ๆ มีระดับเสียงไม่ห่างกันจนเกินไป การเคลื่อนที่ท้ายแต่ละวรรคจะลงด้วยโน้ตเสียงสูงเคลื่อนที่มาหาเสียงที่ต่ำกว่า

2.2 บทเพลงบรรเลง เพลงบรรเลงทำนองเพลง “แกวนอ” เป็นบทเพลงที่มีความยาวเมื่อบันทึกเป็นโน้ตเพลงไทยมีจำนวน 4 บรรทัด โดยมีบรรเลงเข้าบรรทัด 1 บรรทัด การบรรเลงมีโครงสร้างของบทเพลงที่บรรเลงเข้าไปมา และทอดลงจบโดยวรรคสุดท้ายของเพลง เสียงโด คือเสียงของลูกตกเสียงที่ 5 ของกลุ่มเสียงฟา มีจำนวนมากกว่าลูกตกเสียงอื่น ๆ ในบทเพลง และตอนท้ายเพลงจะมีการซ้ำเสียงลูกตกของวรรคหน้าไปยังวรรคหลัง เพลงแกวนอ มีกระสวนจังหวะใน 7 รูปแบบ มีกระสวน

ทำนองที่เคลื่อนที่ขึ้นลงสลับกัน โดยแต่ละวรรคจะมีการขึ้นลงสลับกันแบบดี ๆ มีระดับเสียงไม่ห่างกันจนเกินไป มีการเคลื่อนที่ก่อนโน้ตตัวสุดท้ายแต่ละวรรคจะลงด้วยโน้ตเสียงต่ำเคลื่อนที่ขึ้นไปหาเสียงที่สูงกว่า จำนวนมากถึง 7 วรรคเพลง

2.3 บทเพลงบรรเลงประกอบการแสดง เพลงประกอบการแสดงใช้ทำนองเพลง “อาโยลำแบ” เป็นบทเพลงที่มีความยาวเมื่อบันทึกเป็นโน้ตเพลงไทยมีจำนวน 4 บรรทัด 1 วรรค โดยมีบรรเลงซ้ำบรรทัด ในกลุ่มแรกและกลุ่มสุดท้าย โดยมีวรรคเชื่อม 1 วรรคเพลง การบรรเลงมีโครงสร้างของบทเพลงที่บรรเลงเข้าไปมา และทอดลงจบ โดยวรรคสุดท้ายของเพลง เป็นเพลงในกลุ่มเสียงซอล โดยมีการนำเสียงรองคือเสียงฟา มาบรรเลงแทรกระหว่างวรรคตอนท้ายเพลง มีการนำเสียงของลูกตกเสียงที่ 2 คือเสียงลา ของกลุ่มเสียงซอล มาบรรเลงจำนวนมากกว่าลูกตกเสียงอื่น ๆ ในบทเพลง และจบลงด้วยลูกตกเสียงที่ 5 เพลงอาโยลำแบ มีกระสวนจังหวะใน 5 รูปแบบ มีกระสวนทำนองที่เคลื่อนที่ขึ้นลงสลับกัน โดยแต่ละวรรคจะมีการขึ้นลงสลับกันแบบดี ๆ มีระดับเสียงไม่ห่างกันจนเกินไป มีการเคลื่อนที่ก่อนโน้ตตัวสุดท้ายแต่ละวรรคจะลงด้วยโน้ตเสียงต่ำเคลื่อนที่ขึ้นไปหาเสียงที่สูงกว่า จำนวน 4 วรรคเพลง และมีการเคลื่อนที่ของทำนองจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำในตอนท้ายเพลง

3. การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ วัฒนธรรมทางด้านดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ได้รับการสืบทอดและสั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและความเจริญทางด้านศิลปวัตถุหรือสถาปัตยกรรมในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทางดนตรีย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน ส่งผลให้วงดนตรีวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ดังนี้

3.1 การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีที่เกิดจากบุคคล นักดนตรี นักร้องและนักแสดง เป็นกลุ่มคนที่ใกล้ชิดสัมผัสกับดนตรีโดยตรง ในทุก ๆ ครั้งที่ได้รับการถ่ายทอดจะไม่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด มีเพียงอาศัย

การจดจำเท่านั้น จึงทำให้วัฒนธรรมทางดนตรีเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเกิดขึ้นจากการลืมนักดนตรีและการเสริมแต่งทำนองเพลง

3.2 การเปลี่ยนแปลงด้านการรวมวงดนตรี การเปลี่ยนแปลงทางการรวมวงดนตรีจะมีการเปลี่ยนแปลงในการรวมวงดนตรีมาจากอดีตที่มีจำนวนเครื่องดนตรีไม่มากนัก ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการรวมวงดนตรีในปัจจุบัน คือ การบรรเลงรวมวงขนาดใหญ่ เพื่อให้เกิดภาพสวยงามและการอนุรักษ์สืบสานเครื่องดนตรีให้ยังคงมีการบรรเลงอยู่ได้ และการเปลี่ยนแปลงจากการประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีการใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่เพื่อความสะดวกในการซ่อมและสร้างเครื่องดนตรี

3.3 การเปลี่ยนแปลงด้านบทเพลง เกิดจากการบรรเลงบทเพลงที่ไม่ได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้บรรเลงจะมีการแต่งเติมเสริมทำนองจากความเคยชิน และเป็นเทคนิคด้านการบรรเลงของนักดนตรี และยังมีการบรรเลงบทเพลงสมัยนิยมหรือบรรเลงบทเพลงจากทำนองของเพลงวงดนตรีชนิดอื่น

3.4 การเปลี่ยนแปลงด้านประเพณีพิธีกรรมและการรับใช้สังคม วงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้จะมีส่วนร่วมบรรเลงดนตรีในกิจกรรมประเพณีอย่างต่อเนื่อง อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างโดยการนำวงดนตรีไปบรรเลงเพื่อช่วยเหลือสังคมหรือเพื่อประกอบโครงการตามองค์กรต่าง ๆ ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง เนื่องจากอุปสรรคและปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ทำให้วัฒนธรรมทางดนตรีเริ่มลดบทบาทด้นน้อยลงไปจากชุมชนท้องถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้: กรณีศึกษาวงมโหรีพื้นบ้านบ้านสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา องค์ประกอบทางดนตรีและวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ เพื่อวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้านอีสานใต้ตามรูปแบบของการวิเคราะห์เพลงไทย และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้าน

อีสานใต้ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการลงพื้นที่ภาคสนาม ณ หมู่บ้าน สะเดา ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ได้กล่าวถึงเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีที่สำคัญ ๆ ได้แก่ จะเข้ (กระป้อ) กระจับปี่ (จับเปย) ซอกันตรึม (ตรวกลาง) ซอกันตรึม (ตรวจี) กลอง กันตรึม ปี่สไล หรือ ปี่โฉน กรับคู่ Nawikkamun and Pidokrajt (2007: 116-137) ซึ่ง บูรณาการกับการศึกษาวงมโหรีอีสานใต้จังหวัดบุรีรัมย์ ของ Binson and Pornprasit (2015: 28) ที่ได้กล่าวถึงการรวมวงดนตรี ระบียบวิธีการบรรเลงและบทเพลงของวงมโหรีอีสานใต้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางการบรรเลงดนตรีได้อย่างชัดเจน งานวิจัยครั้งนี้จึงเกิดองค์ความรู้ที่สามารถต่อยอดงานด้านวัฒนธรรมทางดนตรีได้อย่างต่อเนื่อง การศึกษาวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ได้ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงของ Visutpat (1990: 43-87) เพื่อศึกษาด้านบทเพลงของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ ดังนั้น การวิจัยเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีของวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้: กรณีศึกษา วงมโหรีพื้นบ้าน บ้านสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จึงให้ความสำคัญในการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ผลของการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. วงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ของหมู่บ้านสะเดา ตำบลสะเดา อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นวงดนตรีที่เกิดจากการรวมตัวของเยาวชนและได้รับการสืบทอดมาจากศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรที่ในอดีตเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงด้านความสามารถทางการบรรเลงดนตรี ในปัจจุบันวงมโหรีพื้นบ้านอีสานใต้ได้รับความนิยมด้านการบรรเลงประกอบพิธีและการบรรเลงในประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน มีการรวมวงดนตรีด้วยเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอีสานใต้ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า มีการเตรียมเครื่องสังเวยไหว้ครูบูชาครูก่อนการบรรเลงทุกครั้งและมีการบรรเลงบทเพลงสำหรับการไหว้ครูตามประเพณีที่ได้รับการสืบทอดอย่างยาวนาน มีการบรรเลงบทเพลงทั่วไปเพื่อความสนุกสนานตามพิธีการต่าง ๆ ทั้ง

ประกอบพิธีกรรมและการบรรเลงเพื่อการประกอบพิธีกรรม สอดคล้องกับ Binson and Pornprasit (2015:28) ที่ได้กล่าวถึงระเบียบและวิธีการบรรเลงจะเริ่มต้นด้วยเพลงไหว้ครู ตามด้วยทำนองต่าง ๆ โดยใช้ปี่สไลบรรเลงขึ้นต้นเป็นผู้นำวง

2. บทเพลงบรรเลงจะเป็นเพลงสั้น ๆ ทำนองซ้ำไปมา มีโครงสร้างของบทเพลงอย่างชัดเจนไม่สลับซับซ้อน มีสำเนียงการบรรเลงที่ไพเราะน่าฟัง แสดงออกถึงจิตตคติทางดนตรีพื้นบ้านที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านสำเนียงเพลง ใช้ระบบเสียงบรรเลงแบบ Pentatonic มีวรรณเพลง ประโยคเพลงชัดเจน มีการบรรเลงขึ้นหัวเพลงด้วยเครื่องนำและบรรเลงทอดลงจบอย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับ Visutpat (1990: 43-87) ที่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ดนตรีเบื้องต้น มีวิธีการบรรเลงตามรูปแบบขนบธรรมเนียมประเพณีของวงมโหรีพื้นบ้าน ชี้ตามความสามารถและความถนัดของผู้บรรเลงที่จะแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวอีสานได้

3. การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและความเจริญทางด้านศิลปวัตถุหรือสถาปัตยกรรม ในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทางดนตรี ส่งผลให้วงดนตรีวงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ คือ เกิดจากตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องทางดนตรีโดยตรง การเปลี่ยนแปลงและรูปแบบกระบวนการสืบทอดของนักดนตรี ทำให้รูปแบบการรวมวงดนตรี การบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ ทั้งการบรรเลงเพลงเพื่อประกอบงาน ประกอบพิธีกรรมและประกอบการแสดงเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Pikilsri (2017: 4) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีหมายถึง การแปรสภาพขององค์ประกอบด้านจังหวะ ทำนอง กลุ่มเสียง การประสานเสียง และจิตนิพนธ์ ซึ่งได้กล่าวถึงองค์รวมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดนตรี ดังนั้นวงมโหรีพื้นบ้านอีสานได้จึงมีการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีตามหลักการและทฤษฎีดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านจากการถ่ายทอดโดยศิลปินท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน ศึกษากระบวนการผลิต การสร้างเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนท้องถิ่น ศึกษารูปแบบของวงดนตรีประเภทต่าง ๆ ที่ยังคงมีการสืบทอดในปัจจุบัน พร้อมกับการเปรียบเทียบด้านวัฒนธรรมทางดนตรีในท้องถิ่นเขตอีสานตอนใต้ของไทยและประเทศเพื่อนบ้านของไทย

References

- Binson, B. & Pornprasit, K. (2015). *Mahori southern Isan*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Nawikkamun, A. & Pidokrajt, N. (2007). *Folk songs*. Bangkok: Sarakadee Lite On behalf of Viriyah Business Co., Ltd [in Thai]
- Ninsuk, P. (24 April 2021). *Lyrics*. (Panasin Sriviset, Interviewer). [in Thai]
- Pikilsri, C. (2017). *Musical changes*. Khon Kaen: Anna Offset Printing House. [in Thai]
- Ruangdej, P. (1986). *Kantreum southern Isan folk*. Buriram: Cultural center United College of North Isan-Buri Ram. [in Thai]
- Rungruang, P. (2003). *History of Thai music*. Bangkok: Thai Wattana Panit Co., Ltd [in Thai]
- Sudsangsang, P. (17 January 2021). *Mahori folk song band*. (Panasin Sriviset, Interviewer). [in Thai]
- Visutpat, M. (1990). *Analysis of Thai music*. Bangkok: Chwn Pim Printing House. [in Thai]
- Wicharachok, K. (17 January 2021). *Mahori folk song*. (Panasin Sriviset, Interviewer). [in Thai]

Author

Mr. Panasin Sriviset

Music Education Program, Faculty of Education,

Buriram Rajaphat University

439 Jira Rd., Nai-Muang, Muang District, Buriram 31000, Thailand

Tel.: 091-016-8016 E-mail : panasinsriviset@gmail.com

ตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

Indicators for the Cultural Awareness of School Administrators

ฤชุตา เทพยากุล¹

Ruechuta Tepayakul

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Lecturer at Department of Public Administration, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University

Received: June 20, 2021

Revised: August 30, 2021

Accepted: August 31, 2021

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และทดสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดสงขลา 250 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถามวัดความตระหนักทางวัฒนธรรม 11 ข้อ วิเคราะห์สถิติทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ความตระหนักในวัฒนธรรมของตนเอง ความตระหนักในวัฒนธรรมของผู้อื่น และความตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสถิติผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ($\chi^2/df = 3.91$, TLI = .89, CFI = .92, SRMR = .07, RMSEA = 10) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้มีค่า .520 ถึง .771 ถือว่ามีนัยสำคัญทางปฏิบัติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกตัวมีค่าเป็นบวก ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละองค์ประกอบ

เท่ากับ .90 ถือเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ดี และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ยเท่ากับ .46 ถือเป็นค่าที่มีความเที่ยงตรงเชิงเหมือนเพียงพอ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปจัดทำคู่มือสมรรถนะทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้

คำสำคัญ: ความตระหนักทางวัฒนธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม, สมรรถนะทางวัฒนธรรม

Abstract

This research aimed to develop indicators of cultural awareness of school administrators and test the consistency of indicators developed together with empirical data. The sample of this study were 250 school administrators in Songkhla. Simple random sampling was used in this study. The research instrument was a 11-question questionnaire. The statistical analysis for hypothesis testing was performed using confirmatory factor analysis.

The findings revealed that indicators for cultural awareness of school administrators consisted of cultural self-awareness, awareness of others' cultural, and awareness of cultural diversity, was developed in accordance with empirical data significantly at .001. All statistics values passed criteria of consistent to the empirical data ($\chi^2/df = 3.91$, TLI = .89, CFI = .92, SRMR = .07, RMSEA = 10), so that it accepts the research hypothesis. Factor loadings were .520 to .771 which were significantly in practice. Coefficient of correlation was all positive. Construct reliability was equal to .90 considered as good reliability, and average variance extracted was at .46 considered as sufficient convergent validity. Therefore, related sections can use this findings to issue the manual of cultural competency of school administrators.

Keywords: cultural awareness, school administrator, cultural diversity,
cultural competency

บทนำ

สมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural Competency) เป็นสมรรถนะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา (Malazonia et al., 2017) ผู้บริหารที่มีสมรรถนะนี้จะสามารถปรับกลยุทธ์และกระบวนการทำงานต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ถือเป็นความสามารถเชิงปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้การบริหารงานและการแก้ปัญหาบรรลุความสำเร็จได้ โดยมีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural Awareness) เป็นองค์ประกอบหลักของสมรรถนะทางวัฒนธรรม (Bakhov & Motsar, 2015) ทั้งนี้ ในภูมิภาคเอเชียมีการเคลื่อนย้ายของนักเรียน (Student Mobility) ที่เป็นพลังขับเคลื่อนให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมภายใต้แนวคิดที่ว่า ในโลกของการแข่งขันนั้นต้องมีการเชื่อมโยงการคำนึงถึงความเป็นภูมิภาคไปสู่การคำนึงถึงความเป็นสากล ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา (Hou et al., 2017) ให้มีผลการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น และส่งเสริมบรรยากาศการทำงานในเชิงบวก อันมีผลลัพธ์ท้ายสุดก็คือสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน (Milner, 2018)

ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความรู้ลึกเชิงบวกที่ผู้บริหารสถานศึกษามีต่อวัฒนธรรมของตนเอง วัฒนธรรมของผู้อื่น และความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และสามารถบริหารงานบนพื้นฐานความเข้าใจในบริบทของสังคมที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นนิยามที่สัมพันธ์กับความรู้สึก (Affective Dimension) (Rew et al., 2003) ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมไม่ใช่จิตสำนึกที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่บุคคลต้องสร้างขึ้นมา โดยสะท้อนออกมาจากทัศนคติของบุคคล เป็นคุณค่าและความเชื่ออย่างลึกซึ้งภายในตัวบุคคล

แม้ว่าจะมีการศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรม แต่การศึกษาลงไปถึงการวัดความตระหนักทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะทางวัฒนธรรมนั้นยังไม่เพียงพอ (Jirwe et al., 2006) จนมาถึงปัจจุบันที่ ความตระหนักทางวัฒนธรรมถือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารองค์กรใด ๆ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมแล้วนั้น (Galhanone et al., 2019) แต่จากการทบทวนวรรณกรรมพบช่องว่างการวิจัยที่ยังต้องถูกเติมเต็ม โดยขาดช่องว่างทางความรู้ ที่ไม่มีการค้นหาตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมที่ชัดเจน เพื่อสร้างแบบวัดความตระหนักทางวัฒนธรรม อันจะช่วยสนับสนุนผลการปฏิบัติงานของบุคคลและทีมอันประกอบด้วยสมาชิกที่มีความหลากหลาย (Jones, 2020; Clayton & Goodwin, 2015) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการที่ผู้บริหารองค์กรจะแปลงนโยบายการบริหารลงสู่การปฏิบัติงาน กิจกรรม โครงการ แผนงาน และบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงถือเป็นการขาดช่องว่างในการปฏิบัติด้วย (Amaratunga et al., 2018) ที่ยังขาดช่องว่างทางการประเมินด้วยข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น คำถามวิจัยจึงถูกพัฒนาขึ้นว่า ตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีอะไรบ้าง และตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่เก็บมาจริงหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผู้บริหารของภาครัฐต่อไป ภายใต้อาณัติฐานการวิจัยที่ว่า ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และทดสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัดสงขลามีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรม และมีประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม ดังนั้น ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดสงขลา จำนวน 711 คน (Songkhla Provincial Education Office, 2019) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดสงขลา 250 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Weiers (2005) ซึ่งเป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่สามารถใช้ได้กับแบบสอบถามที่ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต 5 ระดับ และเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมตามที่ Myers et al. (2011) ระบุไว้ว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน ควรมีมากกว่าหรือเท่ากับ 200 ตัวอย่าง สำหรับโมเดลตัวบ่งชี้ใด ๆ ที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) โดยทำการจับสลากจากบัญชีรายชื่อที่ถูกเตรียมไว้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชากรทุกหน่วยมีสิทธิ์ได้รับการเลือกเท่าเทียมกัน

2. เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือวิจัยขึ้นมาจากวรรณกรรมที่ทบทวนจนได้แบบสอบถามวัดความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 ข้อ จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความตระหนักในวัฒนธรรมของตนเอง จำนวน 4 ข้อ พัฒนามาจากงานของ Roysircar (2004); Bennett (2018); Centers for Disease Control and Prevention (2014) ด้านความตระหนักในวัฒนธรรมของผู้อื่น จำนวน 3 ข้อ พัฒนามาจากงานของ Roysircar (2004); Brancu et al. (2016); Dangmei (2016) และด้านความตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม จำนวน 4 ข้อ พัฒนามาจากงานของ Soutphommasane et al. (2018); Houser (2020) โดยเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (5 มากที่สุด ถึง 1 น้อยที่สุด) ตามที่ Vakili and Jahangiri (2018) ให้ข้อเสนอไว้

ว่า เป็นแบบวัดที่ควรใช้สำหรับงานวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์ทางการบริหารงานในการวิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถามวัดความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) โดยอาศัยวิจารณ์จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารและมีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา เป็นผู้ประเมินความชัดเจนและสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้แต่ละข้อ และความครอบคลุมองค์ประกอบนั้น ผลปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้ข้อคำถามทุกข้อมีความสอดคล้องมาก มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาได้เท่ากับ 1 โดยค่า CVI ควรอยู่ระหว่าง .80 ถึง 1 จากนั้นผู้วิจัยคำนวณค่าดัชนีความเที่ยงตรงรายข้อ (Item-Level Content Validity Index: I-CVI) ได้เท่ากับ 1 ถือว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม และค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับ (Content Validity for Scale: S-CVI) ด้วยวิธี S-CVI/Ave (Scale-Level Content Validity Index Based on the Average Method) ได้เท่ากับ 1 โดยค่า S-CVI ควรอยู่ระหว่าง .90 ถึง 1 (Polit & Beck, 2006)

จากนั้นจึงตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการวัดความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Coefficient of Alpha: α) ซึ่งเป็นวิธีที่นักวิจัยยอมรับว่า เหมาะกับแบบสอบถามแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (Tavakol & Dennick, 2011) โดยเมื่อแปลความระดับความสอดคล้องภายในตามเกณฑ์ของ Taber (2018) พบว่า มีค่าดังกล่าวเท่ากับ .90 ถือว่า เป็นค่าที่เชื่อถือได้ (Reliable) จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปให้กลุ่มตัวอย่าง โดยแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ใบแจ้งผลการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยใน

มนุษย์ และของเอกสารส่งกลับ เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้ว ให้ส่งแบบสอบถามดังกล่าวกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถิติทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) มีการวิเคราะห์การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้อง (Convergent Validity) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เพื่อการตรวจสอบความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (Construct Reliability/ Composite Reliability: CR) และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย (Average Variance Extracted: AVE) สหสัมพันธ์ (Correlation) และการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Goodness-of-Fit)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบในรูป คะแนนมาตรฐาน	ค่าความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน
ความตระหนักรู้ในวัฒนธรรมของตนเอง		
a1 รู้สึกว่าวัฒนธรรมของตนเองมี เอกลักษณ์และคุณค่าเพียงพอ	.591***	.046
a2 เห็นคุณค่าของการแสดงออกทาง วัฒนธรรมที่ดีของตนเองต่อผู้อื่น	.743***	.033
a3 ปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่ดีของตนเองได้ ถูกต้องเหมาะสม	.699***	.040
a4 รับรู้ข้อจำกัดในการแสดงออกตาม วัฒนธรรมของตนเอง	.755***	.033
ความตระหนักรู้ในวัฒนธรรมของผู้อื่น		
a5 คำนึงถึงบรรทัดฐานทางสังคมตาม วัฒนธรรมของผู้อื่น	.771***	.032
a6 แสดงออกต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสมโดย คำนึงข้อจำกัดทางวัฒนธรรมของผู้อื่น	.717***	.036
a7 รู้สึกสบายใจเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กับผู้ ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตนเอง	.694***	.038

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบในรูป คะแนนมาตรฐาน	ค่าความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน
ความตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม		
a8 นำเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาเป็นนโยบายหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา	520***	.051
a9 ส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ปฏิบัติงานร่วมกัน	646***	.042
a10 เห็นความสำคัญว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีคุณค่าและมีประโยชน์	665***	.041
a11 กำหนดให้มีการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถานศึกษารวมถึงจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	598***	.046

หมายเหตุ: ***p < .001

จากตาราง 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของการวัดตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีค่าตั้งแต่ .520 ถึง .771 ผ่านเกณฑ์ที่ Hair et al. (2010) ให้ไว้ว่า ข้อที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่าหรือเท่ากับ .5 ถูกพิจารณาเป็นข้อที่มีนัยสำคัญทางปฏิบัติ และเหมาะสมกับกรณีศึกษากลุ่มตัวอย่างมากกว่าหรือเท่ากับ 100 กลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

ตัวแปร	a1	a2	a3	a4	a5	a6	a7	a8	a9	a10	a11
a1	1										
a2	.58	1									
a3	.49	.61	1								
a4	.47	.61	.65	1							
a5	.42	.53	.42	.59	1						
a6	.43	.52	.47	.49	.63	1					
a7	.46	.50	.46	.53	.59	.62	1				
a8	.31	.37	.32	.37	.33	.32	.35	1			
a9	.30	.49	.43	.46	.46	.45	.38	.61	1		
a10	.32	.42	.43	.52	.50	.49	.42	.59	.74	1	
a11	.33	.42	.36	.42	.43	.40	.39	.58	.62	.62	1

จากตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมทุกตัวมีค่าเป็นบวก คือ มีค่าตั้งแต่ .30 ถึง .74 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก สำหรับการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแต่ละองค์ประกอบ (Construct Reliability: CR) มีค่าเท่ากับ .90 ซึ่งเป็นค่าที่สูงมาก สรุปได้ว่า เป็นค่าความเชื่อมั่นที่ดี เนื่องจากค่า CR ตั้งแต่ .70 ขึ้นไปถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ดี (Hair et al., 2010) ส่วนการตรวจสอบค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย (Average Variance Extracted: AVE) มีค่าเท่ากับ .46 ซึ่ง Fornell and Larcker (1981) ให้เกณฑ์ไว้ว่า กรณีที่ค่า AVE น้อยกว่า .50 นั้น ค่า CR ต้องสูงกว่า .60 ขึ้นไป ซึ่งความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมมีค่า CR สูงถึง .90 และ Lam (2012) ย้ำด้วยว่า การ

ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแต่ละองค์ประกอบด้วยค่า CR เพียงลำพังก็เป็นที่ยอมรับว่าสามารถทำได้ เพราะมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) เพียงพอสรุปว่า ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละองค์ประกอบ และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ยของตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 3

ค่าดัชนีความสอดคล้องและเกณฑ์วัดระดับความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าดัชนี	เกณฑ์วัดความสอดคล้อง	ค่าสถิติจากการวิเคราะห์	การวิเคราะห์ผลผ่านเกณฑ์
ความสอดคล้อง			
χ^2/df	< 5 (Wang et al., 2016)	148.797/38= 3.91	ผ่าน
TLI	> .80 (Wang et al., 2016)	.89	ผ่าน
CFI	$\geq$.90 (Hair et al., 2010)	.92	ผ่าน
SRMR	$\leq$.08 (Hair et al., 2010)	.07	ผ่าน
RMSEA	$\leq$.10 (El-Sheikh et al., 2017)	.10	ผ่าน

ตารางที่ 3 จากการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์วัดระดับความสอดคล้อง พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพิจารณาจากค่า χ^2/df 232.596/82 เท่ากับ 3.91 ค่า TLI เท่ากับ .89 ค่า CFI เท่ากับ .92 ค่า SRMR เท่ากับ .07 และค่า RMSEA เท่ากับ 10 ถือได้ว่า ค่าสถิติทุกค่าผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

จากผลวิจัยข้างต้นนำไปสู่การยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับที่ Bakhov and Motsar (2015) ระบุว่า สมรรถนะทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถของบุคคลที่ตระหนักในเรื่องความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล นำไปสู่การแสวงหาความรู้ทางวัฒนธรรม และทักษะทางวัฒนธรรมที่สนับสนุนประสิทธิภาพของการบริหาร จึงเป็นเรื่องของความเชื่อ การให้คุณค่าและบรรทัดฐานทางสังคมของแต่ละคนด้วย และ Milner (2018) ระบุว่า เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับการพัฒนาทางอาชีพงานของตัวบุคคล และเป็นเรื่องของกลยุทธ์ทางการบริหาร ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นเป้าประสงค์ เช่นเดียวกับที่ Rahman (2019) สรุปแนวคิดในงานวิจัยไว้ว่า พื้นฐานของการปิดช่องว่างของการจัดการความหลากหลาย เพื่อให้การปฏิบัติงานใด ๆ ในองค์กรประสบความสำเร็จนั้น ต้องเริ่มจากการฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารองค์กรให้มีความตระหนักทางวัฒนธรรม

การสร้างความตระหนักทางวัฒนธรรมมีการศึกษาภายใต้ทฤษฎีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Competence Theory) โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่มีมาจากกลุ่มที่มีความหลากหลายกัน ซึ่งความตระหนักทางวัฒนธรรมนั้นถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมด้วย และมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะและทัศนคติของคนเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน ซึ่งถือเป็นทักษะที่เรียนรู้ได้ผ่านการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (Baltes et al., 2015) ซึ่งทฤษฎีนี้ถูกนำไปใช้รองรับการศึกษาความตระหนักทางวัฒนธรรมครอบคลุมทั้งในบริบทของการบริหารงาน

ภาครัฐและการบริหารสถานศึกษาด้วย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นองค์กรที่เต็มไปด้วยผู้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาปฏิบัติงานร่วมกัน (Vallejo-Garcia, 2012)

ด้านความตระหนักในวัฒนธรรมของตนเองนั้น เป็นองค์ประกอบหลักของความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุที่ เป็นการรับรู้ว่า วัฒนธรรมของเรามีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อตนเองอย่างไร มีการนับถือตนเองอันเนื่องมาจากการยอมรับบริบททางวัฒนธรรม แสดงออกทางวัฒนธรรมของตัวเองอย่างเหมาะสม และยอมรับได้ว่าอาจแตกต่างจากผู้อื่นได้ มีความเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ เกี่ยวข้องกับการที่บุคคลสำรวจภูมิหลังทางวัฒนธรรมของตนเอง จะมีผลกระทบต่อผู้อื่นเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง สะท้อนภูมิหลังของตนเอง และประสบการณ์ชีวิตของตนเองอย่างปราศจากอคติหรือความลำเอียง เพื่อที่จะทำให้พื้นฐานทางความคิดและพฤติกรรมของตนได้แสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น (Roysircar (2004); Bennett (2018); Centers for Disease Control and Prevention (2014))

ด้านความตระหนักในวัฒนธรรมของผู้อื่นเป็นองค์ประกอบหลักอีกประการหนึ่งของความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจาก ผู้บริหารจำเป็นต้องรับรู้วัฒนธรรมของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากเรา เพื่อปิดช่องว่างความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างบุคคลเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นเรื่องของการพัฒนาความเป็นมืออาชีพเช่นกัน ประกอบกับเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาของบุคคลที่มีความตระหนักทางวัฒนธรรมเป็นการที่บุคคลมีกระบวนการคิดของตนเอง รู้ว่าอะไรที่เหมาะสม ไม่เหมาะสม เป็นความเข้าใจทางวัฒนธรรม (Roysircar (2004); Brancu et al. (2016); Dangmei (2016))

ด้านความตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เป็นองค์ประกอบหลักของความตระหนักทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้วย เนื่องจากเป็นความสามารถในการใส่ใจผู้อื่นของบุคคล การเปิดใจกว้าง ไม่ตัดสินใครตั้งแต่แรกพบ เป็นความศรัทธาในวัฒนธรรมของตนเองเป็นลำดับแรก ตามมาด้วยการใส่ใจ ให้คุณค่า

เคารพในวัฒนธรรมของผู้อื่นซึ่งแตกต่างไปจากเรา จนเกิดเป็นความร่วมมืออันดีระหว่างกัน ถือเป็นการพัฒนาผู้บริหารอย่างมืออาชีพเกี่ยวกับความตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Soutphommasane et al. (2018); Houser (2020))

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรมีการจัดทำคู่มือสมรรถนะทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีรายละเอียดของความตระหนักทางวัฒนธรรม เพื่ออธิบายรายละเอียดตัวบ่งชี้ความตระหนักทางวัฒนธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนด ประเมิน ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องความตระหนักทางวัฒนธรรมต่อไป หรือประยุกต์ใช้กับผู้บริหารภาครัฐในองค์กรอื่นได้ ทั้งนี้ต้องการคำนึงถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ประกอบด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษารองประกอบของสมรรถนะทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากความตระหนักทางวัฒนธรรม เพื่อให้ได้โมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ครบถ้วนขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยสำหรับบุคลากร จากกองทุนวิจัยคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2563 สัญญาเลขที่ 3/2563

References

- Amaratunga, D., Malalgoda, C. I. & Keraminiyage, K. (2018). Contextualising mainstreaming of disaster resilience concepts in the construction process. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment*, 9(4/5), 348–367. <https://doi.org/10.1108/IJDRBE-10-2017-0057>
- Bakhov, I. S. & Motsar, M. N. (2015). The use of media educational technologies in formation of multicultural competence of future translators: Ukrainian experience. *International Review of Management and Marketing*, 5, 170–174.
- Baltes, B., Hernandez, D. & Collins, C. (2015). Increasing cultural awareness through a cultural awareness program. *Journal of Educational Research and Practice*, 5(1), 1–20. <https://doi.org/10.5590/JERAP.2015.05.1.01>
- Bennett, H. (2018). *Review of the NZ college of public health medicine cultural competency and safety framework*. Retrieved on 25 October 2020 from https://www.nzcpmh.org.nz/media/131696/nzcphm_cultural_competency_pr oj_final.pdf
- Brancu, L., Munteanua, V. & Golet, I. (2016). Understanding cultural intelligence factors among business students in Romania. *Procedia–Social and Behavioral Sciences*, 221(2016) 336–341. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.05.123>
- Centers for Disease Control and Prevention. (2014). *Practical strategies for culturally competent evaluation*. Atlanta, GA, USA: US Dept of Health and Human Services.
- Clayton, J. K. & Goodwin, M. (2015). Culturally competent leadership through empowering relationships: a case study of two assistant principals. *NCPEA Education Leadership Review*, 16(2), 131–144.

- Dangmei, J. (2016). Cultural intelligence: Bridging the cultural differences in the emerging markets. *Paripex-Indian Journal of Research*, 5(9), 284–287. <https://doi.org/10.15373/22501991/September2016/72>
- El-Sheikh, A. A., Abonazel, M. R. & Gamil, N. (2017). A review of software packages for structural equation modeling: A comparative study. *Applied Mathematics and Physics*, 5(3), 85–94. <https://doi.org/10.12691/amp-5-3-2>
- Fornell, C. & Larcker, D. F., 1981. Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Galhanone, R. F., Rocha, T., Spers, E. E. & Rodrigues, F. (2019). The influence of corporate global mindset on international franchising, a study about Brazilian franchisors. *RAUSP Management Journal*, 1–16. <https://doi.org/10.1108/RAUSP-08-2018-0069>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. (7th ed.). New Jersey, USA: Pearson.
- Hou, A. Y. C., Hill, C., Chen, K, H, J., Tsai, S. & Chen, V. (2017). A comparative study of student mobility programs in SEAMEORIHED, UMAP, and Campus Asia. *Higher Education Evaluation and Development*, 11(1), 12–24. <https://doi.org/10.1108/HEED-08-2017-003>
- Houser, M. C. (2020). *Looking through a culturally proficient lens: Georgia Elementary ESOL teachers' perceptions of school leaders*. Doctoral dissertation, Georgic Southern University, USA. Retrieved on 20 October 2020 from <https://digitalcommons.georgiasouthern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3313&context=etd>

- Jirwe, W., Gerrish, K. & Emami, A. (2006). The theoretical framework of cultural competence. *The Journal of Multicultural Nursing & Health*, 12(3), 6–16.
- Jones, G., Chace, B. C., & Wright, J. (2020). Cultural diversity drives innovation: empowering teams for success. *International Journal of Innovation Science*, 12(3), 323–343. <https://doi.org/10.1108/IJIS-04-2020-0042>
- Lam, L. W. (2012). Impact of competitiveness on salespeople's commitment and performance. *Journal of Business Research*, 65(9), 1328–1334.
- Malazonia, D., Maglakelidze, S., Chiabrishvili, N. & Gakheladze, G. (2017). Factors of students' intercultural competence development in the context of Georgia. *Cogent Education*, 4(1), 1–17. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2017.1302867>
- Milner, H. R. (2018). *The principal's guide to building culturally responsive schools*. Retrieved on 21 October 2020 from https://www.naesp.org/sites/default/files/NAESP_Culturally_Responsive_Schools_Guide.pdf
- Myers, N. D., Ahn, S. & Jin, Y. (2011). Sample size and power estimates for a confirmatory factor analytic model in exercise and sport: A Monte Carlo approach. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 82(3), 412–423.
- Polit, D. F. & Beck, C. T. (2006). The content validity index: Are you sure you know what's being reported? Critique and recommendations. *Research in Nursing & Health*, 29(5), 489–497.
- Rahman, U. H. F. B. (2019). Diversity management and the role of leader. *Open Economics*, 2(1), 30–39. <https://doi.org/10.1515/openec-2019-0003>

- Rew, L., Becker, H., Cookston, J., Khosropour, S. & Martinez, S. (2003). Measuring cultural awareness in nursing students. *Journal of Nursing Education*, 42(6), 249–257. <https://doi.org/10.3928/0148-4834-20030601-07>
- Roysircar, G. (2004). Cultural self-awareness assessment: practice examples from psychology training. *Professional Psychology: Research and Practice*, 35(6), 658–666. <https://doi.org/10.1037/0735-7028.35.6.658>
- Songkhla Provincial Education Office. (2019). *Educational Information, Songkhla Provincial Academic Year 2019*. Retrieved on 30 June 2020 from <https://www.spe.go.th/news2/detail/11>. [in Thai]
- Soutphommasane, T., Whitwell, G., Jordan, K. & Ivanov, P. (2018). Leading for change: A blueprint for cultural diversity and inclusive leadership revisited. Australian Human Rights Commission. Retrieved on 17 October 2020 from https://humanrights.gov.au/sites/default/files/document/publication/Leading%20for%20Change_Blueprint2018_FINAL_Web.pdf
- Taber, K. S. (2018). The use of Cronbach's Alpha when developing and reporting research instruments in science education. *Research in Science Education*, 48, 1273–1296. <https://doi.org/10.1007/s11165-016-9602-2>
- Tavakol, M. & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53–55. <https://doi.org/10.5116/ijme.4dfb.8dfd>
- Vakili, M. M. & Jahangiri, N. (2018). Content validity and reliability of the measurement tools in educational, behavioral, and health sciences research. *Journal of Medical Education Development*, 10(28), 106–119. <https://doi.org/10.29252/EDCJ.10.28.106>

- Vallejo-Garcia, J. L. (2012). *Intercultural competence as a conductive factor of managers' readiness for organizational change*. (Doctoral dissertation, Université de Strasbourg, Strasbourg, French). Retrieved on 25 October 2020 from <https://www.theses.fr/2012STRAB010.pdf>
- Wang, M., Shaowei, X. & Wang, Q. (2016). Discovery model of growing potential opportunity in e-commerce platform based on social network and entrepreneur trait. Proceedings of 2016 5th International Conference on Social Science, Education and Humanities Research (SSEHR 2016), 1079–1086.
<https://doi.org/10.2991/ssehr-16.2016.231>
- Weiers, R. M. (2005). *Introduction to business statistics: International Student Edition*. (5th ed.). Pennsylvania, USA: Duxbury Press, Thomson–Brooks/cole.

Author

Dr. Ruechuta Tepayakul

Department of Public Administration, Faculty of Management Sciences,
Prince of Songkla University

15 Kanjanavanich Rd., Hat Yai, Songkhla 90112

Fax: 074-287900 Tel: 083-5347919

E-mail: jane8461@gmail.com

**ผลการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียน
สะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**

**The Effects of Learning Skill Exercises and CIPPA Learning
Management Process to Develop Reading and Writing
Achievement of Prathomsuksa 1 Students**

พรพิไล จันทินมาธร¹ / สุรชัย ปิยานุกูล² / วันทนี นามสวัสดิ์³

Pornpilai Janthinmathorn / Surachai Piyanukool / Wantanee Namsawat

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Curriculum and Learning Management Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Asst. Prof. Dr., Major Advisor, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Asst. Prof. Dr., Co-Advisor, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Received: December 14, 2020

Revised: August 6, 2021

Accepted: August 21, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของ การเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ และกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะและการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา และ 4) ศึกษาความคงทนทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้แบบฝึกทักษะและการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขวาสีภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 17 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบฝึกทักษะ แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (%) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test dependent ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.91/84.12 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ และกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับ 0.7112 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.7112 หรือคิดเป็นร้อยละ 71.12 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแล้ว 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน แสดงว่านักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะ และกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา มีความคงทนทางการเรียนรู้

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะ, กระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา, การอ่านและเขียนสะกดคำ

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop reading and writing skill exercises of Prathomsuksa 1 students with the efficiency criteria of 80/80; 2) study the effectiveness index of learning skill exercises and CIPPA learning management process of Prathomsuksa 1 students; 3) compare the learning achievement of reading and writing of Prathomsuksa 1 students before and after using the learning skill

exercises and CIPPA learning management process; and 4) study learning retention in reading and writing of Prathomsuksa 1 students by using the learning skill exercises and CIPPA learning management process. The samples consisted of 17 Prathomsuksa 1 students of Kawaosuksa school, Educational Service Area Office 2, selected by Cluster Random Sampling. The research tools were skill exercises of reading and writing; lesson plans of CIPPA learning management, and learning achievement tests. The statistics were mean, percentage, standard deviation, and t-test dependent sample. The results of study revealed that: 1) The efficiency of the learning skill exercises was at 87.91/84.12. 2) The effectiveness index was 0.7112, revealing the students' knowledge was increased 0.7112, or 71.12 %. 3) The student' posttest mean score was higher than the pretest mean score with the significant difference at .05 level. And 4) the learning achievement after two weeks of the study was not different from the achievement after the study indicating that the students had learning durability.

Keywords: learning skill exercises, CIPPA learning management, reading and writing

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้เปรียบ ของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ ภายใต้งานรุดหน้าภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้คนไทย

มีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม (Office of the Education Council Secretariat, 2017: 1)

ภาษาไทยซึ่งเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ ดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (Ministry of Education, 2017: 1)

ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และวิทยาการต่างๆ ด้วยเหตุนี้การเรียนการสอนภาษาไทยจึงควรสอนทักษะการสื่อสารที่ถูกต้องอันประกอบไปด้วยการฟัง การอ่าน การพูด การเขียนและที่สำคัญคือการอ่านออกและเขียนได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วในระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งครูผู้สอนควรส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการอ่าน และเขียนสามารถอ่านออกเขียนได้ เพราะการศึกษาในวิชาต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จได้ต้องมีพื้นฐานของเครื่องมือที่จะใช้แสวงหาความรู้ที่ดี นั่นคือการที่นักเรียนสามารถอ่านออก และเขียนได้

แต่ปัจจุบันกลับพบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนตกต่ำ จากผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.53 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรมย์เขต 2 ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.60 และต่ำกว่าระดับประเทศ ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68.96 จากผลการประเมินจะเห็นได้ว่าระดับโรงเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่และระดับประเทศอย่างเห็นได้ชัด จึง

ควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วน (Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education, 2019)

แบบฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ เป็นชุดการเรียนรู้ที่ครูจัดทำขึ้นให้ผู้เรียนได้ทบทวนเนื้อหาที่เรียนรูมาแล้วเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจจะช่วยเพิ่มทักษะความชำนาญ และช่วยฝึกทักษะการคิดให้มากขึ้น ทั้งยังมีประโยชน์ในการลดภาระให้กับครู อีกทั้งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมองเห็นความก้าวหน้าจากผลการเรียนรู้ของตนเอง ได้ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างและพัฒนาทักษะของตนได้ (Moondee, 2003: 48) จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะในการจัดการเรียนรู้ของ Pakiraka (2015: 110) Kunpipak (2018: 178 - 179) Namtong (2018: 95) ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนที่อยู่ในรูปแบบของแบบฝึกทักษะสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

การจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) มีจุดเน้นที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การมีส่วนร่วมทางกายการเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ การถ่ายโอนการเรียนรู้ หรือการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ทำให้ความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดเป็นทักษะและมีประสิทธิภาพ (Khammanee, 2010: 282-284) จากการศึกษางานวิจัยของ Porata (2015: 74) และ Seehawong (2017: 93) พบว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบ ชิปปา มีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ ซึ่งแบบฝึกทักษะและการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปาล้วนมีการจัดกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน เรียงเนื้อหาจากง่ายไปยากเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา เพื่อพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค้นคว้าประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะและการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา
4. เพื่อศึกษาความคงทนทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้แบบฝึกทักษะและการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน ในเขตตำบลโคกขมิ้น อำเภอพลับพลาชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 6 ห้อง รวม 109 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน เขว้าศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องจำนวน 17 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4 สัปดาห์ จำนวน 16 ชั่วโมง (ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา ในการทดลองแบบสนามแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ (E1 / E2) คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 87.30 / 82.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80 / 80 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

2. แผนการจัดการเรียนรู้เรียนรู้ เรื่องการอ่านและเขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า มีค่าเฉลี่ยในภาพรวม เท่ากับ 4.85

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านและเขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งฉบับพบว่าแบบวัดผลสัมฤทธิ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

4. แบบทดสอบสอบวัดความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา ใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนแบบในแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design

สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
T_1	X	T_2

T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

X หมายถึง การใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา

T_2 หมายถึง การทดสอบหลังเรียน (Posttest)

2. ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ก่อนทำการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา

2.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวัดความรู้พื้นฐานโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ และเก็บรวบรวมคะแนนเพื่อคิดคำนวณค่าทางสถิติ

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ใช้เวลา 16 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.4 เมื่อจบบทเรียนให้นักเรียนทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อน

เรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าของการเรียน และเก็บรวบรวมคะแนน เพื่อคิดคำนวณค่าทางสถิติ

2.5 ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ Shapiro-Wilk Test เนื่องจากมีนักเรียนจำนวน 17 คน

2.6 เมื่อเวลาผ่านไป 14 วัน ดำเนินการทดสอบหลังเรียนครั้งที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ ฉบับเดียวกับที่ทดสอบหลังเรียน และเก็บรวบรวมคะแนนเพื่อศึกษาความคงทนในการเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E_1/E_2) 80/80 โดยคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) จากคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ และคำนวณหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ดังนี้

ตารางที่ 1

ค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E_1/E_2) 80/80 ของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

คน ที่	คะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้จากการใช้แบบฝึกทักษะ								รวม (624)	ทดสอบ หลังเรียน (20)
	1	2	3	4	5	6	7	8		
	(75)	(74)	(83)	(58)	(47)	(62)	(80)	(145)		
1	65	65	69	46	40	51	64	121	521	19
2	69	69	72	50	41	54	70	130	555	16
3	70	69	75	53	43	56	73	135	574	15
4	66	65	70	48	40	51	68	123	531	17
5	65	66	70	49	40	51	69	125	535	15
6	64	65	69	49	40	50	65	121	523	16
7	68	69	73	51	42	53	72	131	559	18
8	70	71	74	51	43	54	75	135	573	19
9	68	70	75	50	42	52	72	130	559	17
10	70	70	75	52	43	55	74	136	575	17
11	66	65	71	50	40	50	67	125	534	17
12	64	65	69	49	40	50	63	122	522	15
13	65	66	70	50	41	51	68	124	535	17
14	65	65	70	49	41	50	69	125	534	17
15	70	68	74	50	42	53	73	130	560	17
16	72	71	75	53	43	55	75	135	579	16
17	69	69	73	51	40	52	72	130	556	18
รวม	1146	1148	1224	851	701	888	1189	2178	9325	286
	เฉลี่ย								548.53	16.82
	%								87.91	84.12

จากตารางที่ 1 ในการทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 548.53 และค่าเฉลี่ยของคะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 16.82 ดังนั้นจากการทดลองแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E_1 / E_2) เท่ากับ $87.91 / 84.12$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80

2. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2

ตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา

จำนวนผู้เรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน	
		ก่อนเรียน	หลังเรียน
17	20	153	286

ดัชนีประสิทธิผล ($E.I$) ของแบบฝึกทักษะ 0.71

จากตารางที่ 2 พบว่า การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ และกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7112 แสดงว่าแบบฝึกทักษะทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.12

3. ผลการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน โดยใช้ Shapiro-Wilk Test

ตารางที่ 3

ตารางผลการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน โดยใช้ Shapiro-Wilk Test

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{X}$	S.D.	sig	p
หลังเรียน	20	17	16.82	1.23	0.100*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การแจกแจงแบบปกติของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน โดยใช้ Shapiro-Wilk Test พบว่ามีค่าสถิติ 0.100 ซึ่งมากกว่า .05 แสดงว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ

4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนกับหลังการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา ดังนี้

ตารางที่ 4

ตารางเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนกับหลังการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	20	17	16.82	1.23	44.33*	.000
ก่อนเรียน	20	17	9.00	1.11		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5. ผลการศึกษาความคงทนทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา โดยการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้แล้ว 14 วัน ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ชุดเดิม

ตารางที่ 5

ความคงทนทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	20	17	16.82	1.23		
หลังเรียน 2 สัปดาห์	20	17	17.18	1.51	2.400	.000

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ หลังเรียนเฉลี่ย 16.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.23 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแล้ว 14 วัน เฉลี่ย 17.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.51 ซึ่งพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนแล้ว 14 วัน ($\bar{X} = 17.29$) ไม่แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 16.82$) แสดงว่านักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา มีความคงทนทางการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E_1/E_2) เท่ากับ 87.91/84.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80

1.1 การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะอาชีพหลักจิตวิทยาทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ ซึ่งให้ความสำคัญกับแรงจูงใจ ครูจะต้องทำให้เด็กเกิดความปรารถนาที่จะรู้โดยการทำให้เด็กมีแรงจูงใจมากขึ้น โครงสร้างของความรู้ ควรมีการเสนอเนื้อหาให้กับเด็กในรูปแบบที่ง่ายเพียงพอที่ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจได้ เสนอเนื้อหาตามขั้นตอนในรูปแบบของการกระทำมากที่สุด จึงค่อยเสนอเป็นแผนภูมิหรือรูปภาพต่าง ๆ สุดท้ายจึงค่อยนำเสนอเป็นสัญลักษณ์หรือคำพูด และมีการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Moonkam & Moonkam, 2003:127 - 129) ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคค์ ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเพราะบุคคลกระทำซ้ำ และยิ่งทำมากจะเกิดความชำนาญ ทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดี และทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขที่ให้อัตราการเรียนรู้และวางระบบการเรียนรู้ โดยอาศัยความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อม และแรงจูงใจ กระบวนการทางปัญญา และเงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน (Khammanee, 2009 : 90 - 96)

1.2 การใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ทำให้ครูทราบความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนจึงช่วยให้ครูพัฒนาผู้เรียนให้เรียนได้ดีตามศักยภาพ และผู้เรียนพัฒนาความรู้ และทักษะของตนเองให้ชำนาญ ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาและความกดดันอื่น ฝึกความรับผิดชอบและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Pakiraka (2015: 110) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.83 / 84.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้ และ Siripayak (2016 : 128) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะ

การแจกลูกและสะกดคำ ตรงตามมาตราตัวสะกดโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 พบว่า แบบฝึกทักษะการแจกลูกและสะกดคำตรงตามมาตราตัวสะกด โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.53 / 83.56 และ Amnongpo (2014: 126 -127) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ เรื่องมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ เรื่องมาตราตัวสะกดโดยใช้แผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำเรื่องมาตราตัวสะกดมีค่าเท่ากับ 93.32 / 93.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 90 / 90 Choenjai (2018 : 86 - 87) ที่ได้วิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับวิธีการสอน แบบ BBL (Brain Based Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรังษีวิทยา อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.10 / 83.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80 / 80 Namtong (2018 : 95) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานประกอบแบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 95.93 / 82.78 ตามลำดับซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ และกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปาเท่ากับ 0.7112 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.12 ทั้งนี้เนื่องจาก

2.1 แบบฝึกเสริมทักษะ ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจ ทำให้เด็กเกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้ โดยการทำให้นักมีแรงจูงใจมากขึ้น มีการเสนอเนื้อหาให้กับเด็กในรูปแบบที่ง่ายเพียงพอที่ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจได้ เสนอเนื้อหาตาม

ขั้นตอน และมีการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเมื่อนักเรียนได้กระทำซ้ำ ๆ จะเกิดความชำนาญ ทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดีตามศักยภาพโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาและความกดดันอื่น

2.2 การจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) มีจุดเน้นที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การมีส่วนร่วมทางกาย การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ การถ่ายโอนการเรียนรู้ หรือการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ทำให้ความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดเป็นทักษะและมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับ Namtong (2018: 95) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานประกอบแบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานประกอบแบบฝึกทักษะเรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระภาษาไทย เท่ากับ 0.7296 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.69

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปาสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะและการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก

3.1 แบบฝึกเสริมทักษะ ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจ ทำให้เด็กเกิดความปรารถนาที่จะรู้ โดยการทำให้เด็กมีแรงจูงใจมากขึ้น มีการเสนอเนื้อหาให้กับเด็กในรูปแบบที่ง่ายเพียงพอที่ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจได้ เสนอเนื้อหาตามขั้นตอน และมีการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเมื่อนักเรียนได้กระทำซ้ำ ๆ จะเกิดความชำนาญ ทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดีตามศักยภาพโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาและความกดดันอื่น

3.2 การจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) มีจุดเน้นที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การมีส่วนร่วมทางกาย การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ การถ่ายโอนการเรียนรู้ หรือการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้รูปแบบชิปปา เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ทำให้ความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดเป็นทักษะและมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Pakiraka (2013: 110) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 Kumpipak (2018: 178 - 179) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ความพึงพอใจต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 Seehawong (2017: 93) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงมาตรา โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับวิธีการสอนแบบชิปปา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการเขียนคำที่สะกดไม่ตรงมาตรา ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับวิธีการสอนแบบชิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนแล้ว 2 สัปดาห์ ($\bar{X}$ = 17.18) ไม่แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 16.82) แสดงว่านักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา มีความคงทนทางการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก แบบฝึกเสริมทักษะทำให้เกิดความปรารถนาที่จะรู้ ทำให้เด็กมีแรงจูงใจมากขึ้น เพราะมีการเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่ง่าย ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ เสนอเนื้อหาตามขั้นตอน เมื่อนักเรียนได้กระทำซ้ำ ๆ จะเกิดความชำนาญทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดีตามศักยภาพโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาและความกดดันอื่น และเมื่อใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) มีจุดเน้นที่การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การมีส่วนร่วมทางกาย หรือการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ทำให้ความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดเป็นทักษะ มีประสิทธิภาพ และมีความคงทนในการเรียนรู้ เช่นเดียวกับกับการวิจัยของ Porata (2015 : 74) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปิ่นสร้อยไขลาลัย โดยใช้รูปแบบซิปปา จากการวิจัยพบว่าความคงทนของความสามารถในการเขียน โดยใช้รูปแบบซิปปา พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบซิปปามีความคงทนในการเขียนไม่ลดลง คือ คะแนนความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องระหว่างสอบหลังเรียนทันทีกับสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากแบบฝึกทักษะชุดที่ 3 นักเรียนได้คะแนนมากที่สุดอาจเป็นเพราะว่าแบบฝึกทักษะชุดที่ 3 มีความง่ายมากกว่าชุดที่ 1 และ 2 ฉะนั้นจึงควรเรียงเรื่องจากง่ายไปหายาก

1.2 ครูควรเตรียมแบบฝึกให้พร้อมและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน แนะนำให้นักเรียนทำกิจกรรมทีละขั้นตอนตามลำดับ โดยไม่ข้ามขั้นตอน หากนักเรียนไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติมและในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมครูควรเดินดูรอบ ๆ เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้ของนักเรียนและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาในเรื่องอื่นๆ ที่มีปัญหาทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับเทคนิคอื่นๆ ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การใช้ Mind Mapping การใช้เกม เป็นต้น

References

- Amnongpo, W. (2014). *The development of spelling form exercises by using Mind Mapping for grade 1 students*. Master of Education Thesis (Curriculum and Supervising). Nakhon Pathom: Graduate School of Sillapakorn University. [in Thai]
- Choenjai, T. (2018). *Effects of skill exercises and Brain Based Learning (BBL) teaching method for developing writing skill of grade 1 students studying in Rangseewitthaya School, Fang district, Chiang Mai province*. Master of Education Thesis (Thai Language Teaching) Chiang Rai: Graduate School of Chiang Rai Rajabhat University. [in Thai]
- Khammanee, T. (2010). *Pedagogy: Knowledge for organizing effective learning process* (13th ed.). Bangkok: Publisher of Chulalongkorn University. [in Thai]
- Kunpipak, T. (2018). *Development of reading and spelling exercises by employing a Collaborative Learning and Mind Mapping technique affecting reading and writing skills, satisfaction, and learning achievement of grade 2 students*. Master of Education Thesis (Research and Education Development). Sakon Nakhon: Graduate School of Sakon Nakhon Rajabhat University. [in Thai]
- Ministry of Education. (2017). *Education development plan of the Ministry of Education No. 12 (2017-2021)*. Bangkok: Office of Policy and Strategy. Office of the Permanent Secretary for Education Ministry of Education. [in Thai]
- Moondee, P. (2003). *Developing learning plans and spelling exercises that the spelling is irregular, Thai language course of grade 2 students*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Mahasarakham: Graduate School of Mahasarakham University. [in Thai]

- Moonkam, S. & Moonkam, O. (2003). *21 Methods of organizing learning to develop thinking process*. Bangkok: Parbpim.[in Thai]
- Namtong, P. (2018). *Development of reading and spelling ability by brain-based learning activities and skill exercises of grade 1 students*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Mahasarakham: Graduate School of Mahasarakham University. [in Thai]
- Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (2019). *Report of results of grade 1 students' literacy assessment (Reading Test: RT) in , academic year 2018*. Retrieved on October28, 2019 from URL(File:///C:/Users/MZ_SstepUp3g/Downloads/RT01_P11031260194.pdf) [in Thai]
- Office of the Education Council Secretariat. (2017). *National education plan 2017-2036*. Bangkok: Prik Wan Graphic Co., Ltd. [in Thai]
- Pakiraka, P. (2015). *Effects of using reading and spelling exercises with multi intelligence learning model for grade 1 students*. Master of Education Thesis (Curriculum and Learning Management). Buriram: Graduate School of Buriram Rajabhat University. [in Thai]
- Porata, S. (2015). *Developing the ability to write for telling stories of grade 2 students studying at Prince Royal's College by CIPPA Model*. Master of Education (Thai Language Teaching). Chiang Mai: Graduate School of Chiang Mai University. [in Thai]
- Seehawong, W. (2017). *The development of irregular spelling by employing a skill training exercises and CIPPA teaching method for grade 2 students*. Master of Education Thesis (Curriculum and Instruction). Chiang Rai: Graduate School of Chiang Rai Rajabhat University. [in Thai]

Siripayak, N. (2016). *Effects of regular spelling exercises through STAD Learning Method for grade 1 students*. Master of Education Thesis (Curriculum and Learning Management). Buriram: Graduate School of Buriram Rajabhat University. [in Thai]

Author

Miss Pornpilai Janthinmathorn

Curriculum and Learning Management Program, Faculty of Education

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Tel.: 0863567504 E-mail : mayponpilai@gmail.com

**ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้
5 ขั้นร่วมกับแผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**
**Effects of Learning Management on Organisms and Nonorganisms by
Using 5e Learning Cycle together with Mind Mapping toward
Learning Achievement and Science Process Skills
of Prathomsuksa 5 Students**

กุลวิษณุ ศรีวิเศษ¹ / สุธิยาภ ละอองทอง² / เบญจพร วรณุปัตม์ภัก³

Koonlawit Sriwiset / Suthiap La-Onghthong / Benchaporn Wannupatam

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Curriculum and Learning Management Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Asst. Prof. Dr., Main Advisor, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Asst. Prof. Dr., Co-Advisor, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Received: December 12, 2020

Revised: August 29, 2021

Accepted: August 31, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโดนออง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้อยู่ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดย การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples ผลการวิจัย สรุปได้ว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักร การเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น, แผนผังความคิด, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the learning achievement the science process skills, and 2) to study satisfaction of students before and after learning through learning management on organisms and nonorganisms by using 5e learning cycle together with mind mapping for Prathomsuksa 5 students. The sample consisted of 30 Prathomsuksa 5 students of Ban Don Aong School in Mueangsurin district, Surin province. The research instruments included 1) lesson plan, 2) achievement test, 3) science process skills test, and 4) students satisfaction

questionnaire. The statistics used for data analysis included percentage, mean and standard deviation.

The results of study revealed that 1) the learning achievement of students after learning was higher than before with significant difference at the level of .05., 2) The science process skills of students after learning was higher than before with significant difference at the level of .05. And 3) the students' satisfaction towards learning through learning management on organisms and nonorganisms by using 5e learning cycle together with mind mapping was at a high level.

Keywords: 5e learning cycle, mind mapping, learning achievement, science process skills, satisfaction

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม (Office of the Education Council, 2017: 1)

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในส่วนของ การดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัยค้น มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge - base Society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (Ministry of Education, 2008: 92)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จึงควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งผลผลิตทางวิทยาศาสตร์ คือ ตัวเนื้อหาความรู้และควรปลูกฝังกระบวนการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนไปด้วยในเวลาเดียวกัน และเนื่องจากการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนวิทยาศาสตร์ ดังที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2003: 5) ได้กำหนด จุดมุ่งหมายของการศึกษาว่าควรเน้นการสอนผู้เรียนให้รู้จักและใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ การได้มาซึ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่นอกเหนือไปจากการได้ข้อเท็จจริงทางเนื้อหาวิชานั้น ถือว่าเป็นคุณค่าสูงสุดของการเรียนวิทยาศาสตร์เพราะไม่เพียงแต่ผู้เรียนจะใช้ทักษะเหล่านี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจทางเนื้อหาวิชาที่เรียนเท่านั้น ผู้เรียนยังใช้ทักษะดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกห้องเรียนอีกด้วย ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นกระบวนการ

จัดหาสื่อการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์การศึกษาอย่างเพียงพอ รวมทั้งให้โอกาสผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ ทั้งกระบวนการและความรู้จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการแนวคิดและองค์ความรู้ มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ และทักษะทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาที่หลากหลายด้วยตนเอง โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกกระบวนการ มีการทำกิจกรรม ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย (Ministry of Education, 2017: 2-3) มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ มีทักษะสำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ (Ministry of Education, 2009: 1)

ในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินนักเรียนนานาชาติ หรือ Program for International Student Assessment (PISA) ในปี 2015 (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2016: 1) พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ 421 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ที่ 493 คะแนนจัดอยู่ในลำดับที่ 47 - 49 จาก 65 ประเทศทั่วโลก (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2016: 8) ซึ่งจากผลการประเมินจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ยังขาดประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับนานาชาติ และจากรายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนในกลุ่มตำบลนาดี อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาสุรินทร์เขต 1 พบว่า ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้คะแนนเฉลี่ย 40.97 ซึ่งเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 2.12 คะแนน (National Institute of Educational Testing Service, 2017: 15)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีเทคนิคการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจในรูปแบบการจัดกิจกรรมวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es Inquiry Cycle) มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากกลุ่มที่ร่วมกันทำงาน สามารถสร้างองค์ความรู้ และช่วยให้มีกระบวนการการคิดที่หลากหลาย และทำให้ผู้เรียนไม่เพียงรู้และเข้าใจในหลักการในทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังสามารถฝึกทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการต่อยอดในงานด้านวิทยาศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้นได้ (Moonsadang, 2011: 112-116) จากการศึกษา งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น เช่น Lertlop (2000: 121), Chuewungkham (2014: 100) และ Panthom (2007: 74) ผลการวิจัยพบว่า วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น เป็นการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นผู้คิดและลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นจึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ และงานวิจัยของ Boonprakom (2014: 155-156), Afif and Jayosi (2015: 13) และ Mason (1990: 71-84) พบว่าการใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ช่วยให้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

แผนผังความคิด เป็นการฝึกให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของตนเพื่อให้เห็นภาพรวมของความคิดเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอด (Ministry of Education, 2002: 14) โดยใช้คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจัดเข้าเป็นกลุ่มเดียวกันซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น (Moolkum, 2004: 10)

นอกจากนั้นการนำแผนผังความคิดไปใช้ในการเรียนรู้จะช่วยประหยัดเวลาในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหาการปรับปรุงการระลึกการสร้างความคิดสร้างสรรค์ (Sinturavej, 2001: 48) แผนผังความคิดจึงเป็นเทคนิควิธีการ ที่ทำให้เกิดวิธีการคิดในรูปแบบของตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เข้ากันได้ จากการวิจัย

ของ Kongsen (2015: 86) และ Kamuang (2007: 70) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และงานวิจัยของ Surapan (2011: 58), Tanboon (2014: 115-116) และ Sukprasert (2014: 96) ที่พบว่า การใช้แผนผังความคิด ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถปรับประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การสร้างประสบการณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องเรื่องสิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนขนาดกลางตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน อีกทั้งคณะครูผู้สอนได้มีการฝึกอบรมร่วมกันมีการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน ได้แก่ โรงเรียนบ้านโคกทอง โรงเรียนบ้านประตูปะนาออล และ โรงเรียนบ้านสำโรงนาดี จำนวน 3 หอง รวม 84 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกทอง ตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 หอง รวม 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนซึ่งมีนักเรียนแต่ละความสามารถเป็นหน่วยในการสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ 2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 2.3) ความพึงพอใจต่อการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5

ชั้น ร่วมกับแผนผังความคิด จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมงรวม 10 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมเท่ากับ 4.57 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.42-0.63 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.74-0.95 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 3) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20-0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-0.70 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 และ 4) แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้นร่วมกับ แผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 0.67-1.00

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน การดำเนินการ ดังนี้

1. ก่อนทำการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดเรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ และแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จำนวน 30 ข้อ และเก็บรวบรวมคะแนนเพื่อคิดคำนวณค่าทางสถิติ

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ใช้เวลา 10 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. เมื่อจบบทเรียนให้นักเรียนทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความก้าวหน้าของการเรียน และเก็บรวบรวมคะแนน เพื่อคิดคำนวณหาค่าทางสถิติ
5. เมื่อจบบทเรียนให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อเก็บคะแนนนำไปคิดคำนวณหาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้สถิติ t-test Dependent Samples โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งการนำเสนอออกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	30	14.00	1.98	77.276*
หลังเรียน	30	30	25.17	1.78	

จากตาราง 1 พบว่า พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ สิ่งมีชีวิตและชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด ($\bar{X} = 25.17$, $SD = 1.78$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 14.00$, $S.D. = 1.78$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2

การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	30	12.90	1.75	41.364*
หลังเรียน	30	30	24.70	1.29	

จากตาราง 2 พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด ($\bar{X} = 24.70$, $SD = 1.29$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 12.90$, $S.D. = 1.75$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.73	0.27	มากที่สุด
2. ข้าพเจ้าได้รับการกระตุ้นความสนใจ	4.29	0.64	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
3. ข้าพเจ้ามีโอกาสได้วัด สังเกต ด้วยตนเอง	4.56	0.57	มากที่สุด
4. ข้าพเจ้ามีโอกาสสำรวจข้อมูลและลงมือปฏิบัติ	4.27	0.45	มาก
5. ข้าพเจ้ามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	4.39	0.72	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้			
6. ข้าพเจ้าคิดว่าสื่อมีความน่าสนใจ สวยงาม	4.15	0.57	มาก
7. ข้าพเจ้าคิดว่าแหล่งเรียนรู้ น่าค้นหาค้น	4.42	0.51	มาก
8. ข้าพเจ้ามีโอกาสสำรวจข้อมูลและลง มือปฏิบัติ	4.56	0.57	มากที่สุด
ด้านคุณค่าของงาน			
9. ข้าพเจ้าพึงพอใจต่อผลงานของกลุ่ม ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด	4.73	0.27	มากที่สุด
10. ข้าพเจ้าสามารถนำเอาความรู้และ ทักษะต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.10	0.57	มาก
เฉลี่ย	4.42	0.51	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) เป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้นเสาะหาสำรวจตรวจสอบและค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายด้วยตนเอง จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย และเมื่อใช้ร่วมกับแผนผังความคิด ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของตนเพื่อให้เห็นภาพรวมของความคิดเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอด จึงทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามแนวคิดของ Dachakupt (2001: 18) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง หรือสร้างความรู้ด้วยตนเองกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tanboon (2014: 115-116) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดรวบยอด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการใช้ผังมโนมิติ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการใช้ผังมโนมิติหลังเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 Boonmawongsa (2015: 122) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)

ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เนื่องมาจากวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากกลุ่มที่ร่วมกันทำงาน สามารถสร้างองค์ความรู้ และช่วยให้มีกระบวนการการคิดที่หลากหลาย และทำให้ผู้เรียนไม่เพียงรู้และเข้าใจในหลักการในทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังสามารถฝึกทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการต่อยอดในงาน ด้านวิทยาศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้นได้เป็นไปตามแนวคิดของ Loahapaibul (1999: 14) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติและฝึกฝนความคิดอย่างเป็นระบบในการแสวงหาความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ เช่น ฝึกการสังเกต การบันทึกข้อมูล การตั้งสมมติฐาน และการทำการทดลองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phunsombat (2014: 95-96) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้าง องค์ความรู้ร่วมกับแผนผังความคิดที่มีต่อความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ แรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี การสร้างองค์ความรู้ร่วมกับแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 Afif and Jayosi (2015: 13) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปละสไต้นกับเจตคติต่อวิทยาศาสตร์และผลกระทบของเพศและถิ่นที่อยู่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตทุณคานที่ปละสไต้น ผลการศึกษาพบว่าทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักเรียนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 เนื่องจากแผนการเรียนรู้เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม อีกทั้งยังมีแผนผังความคิดทำให้สามารถเชื่อมโยงและประมวลผลความรู้รวบยอดได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของ Pattiyathanee (2010: 36-42) ที่กล่าวว่า ความรู้สึกรักหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าต่าง ๆ เป็นผลมาจากที่บุคคลประเมินสิ่งเร้านั้นแล้วพอใจ ต้องการหรือดีอย่างไรสอดคล้องกับงานวิจัยของ Worawirunwong (2015: 123) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับผังกราฟิก เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความมีเหตุผล เรื่อง สารละลายกรด - เบส กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 4.61 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด มีการกำหนดกิจกรรมเป็นขั้นตอนเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ซึ่งเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมทีละขั้นตอนตามลำดับจะช่วยให้แก่นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ที่พึงลึกสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้ ดังนั้นครูจึงควรแนะนำให้นักเรียนทำกิจกรรมทีละขั้นตอนให้เข้าใจ ไม่ควรข้ามกิจกรรม เนื่องจากนักเรียนที่เรียนเก่งมักจะไม่นำให้ความสนใจกับกิจกรรมขั้นต้น ๆ และมักจะข้ามไปทำใบงานเลย

1.2 ถึงแม้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดที่นักเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ แต่ครูก็มีบทบาทที่สำคัญไม่แพ้กันในการที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนให้เป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จได้ ซึ่งจะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิดที่มีต่อความสามารถด้านอื่นๆ เช่น การคิดวิเคราะห์

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับแผนผังความคิด ในรายวิชาอื่น หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นซึ่งอาจจะเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

References

- Afif, H. Z. & Jayosi M.R. (2015). *World journal of education*. 5(1), 13.
- Boonmawongsa, P. (2015). *The development of learning achaeemenes and attitudes towards science using the manual of inquiry learning cycle (5e) with co-operative learning of Matayomsuksa 2*. Master of Education thesis (Research and Education Development). Sakon Nakhon: Graduate School of Sakon Nakhon Rajabhat University. [in Thai]

- Boonprakhom, P. (2013). *Scientific knowledge management by the application of local wisdom in accordance to inquiry method (5es) for elementary 4 on the topic of local soil*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Mahasarakham: Graduate School of Mahasarakham University. [in Thai]
- Chuewungkham, S. (2014). *The development of instructional activity packages of the learning unit entitled the maintenance of plant life in science substance group based on inquiry teaching method to focus on analytical thinking and learning achievement of Prathomsuksa 4*. Master of Education thesis (Research and Education Development). Sakon Nakhon: Graduate School of Sakon Nakhon Rajabhat University. [in Thai]
- Dachakupt, P. (2001). *Child center learning: Methods and teaching techniques 1*. Bangkok: The Master Group Management. [in Thai]
- Kamuang, C. (2010). *Results of Thai language learning activities, reading and writing skills spell words using a mind map of prathomsuksa 1*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Mahasarakham: Graduate School of Mahasarakham University. [in Thai]
- Kongsen, V. (2015). *A study of learning achievement, retention and attitude towards biology on kingdom of life by inquiry cycle learning (7e) with mind mapping organizers activities for 12th grade students*. Master of Science Thesis (Education Biology). Chonburi: Graduate School of Burapha University. [in Thai]

- Lertlop, V. (2000). *A Comparison of learning outcomes among teaching learning approaches based on learning cycle model, ipst model and learning cycle - ipst model*. Master of Education Thesis (Science Teaching). Bangkok: Graduate School of Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Loahapaibul, P. (1999). *Teaching science* (3rd ed.). Bangkok: Thai Wattana Panit. [in Thai]
- Mason, T. H. (1990). *New product entries and product class demand*. 9(1), 58 - 73.
- Ministry of Education. (2002). *The synthesis of a model for developing potential of Thai children in thinking*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai]
- _____. (2008). *Basic education core curriculum b.e. 2551*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand. [in Thai]
- Ministry of Education. (2009). *Basic education core curriculum b.e. 2551*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand. [in Thai]
- _____. (2010). *Indicators and learning areas core science (Revised version*. _____). (2017). *Basic education core curriculum b.e. 2551*. Bangkok: The Agricultural Co - operative Federation of Thailand. [in Thai]
- Moolkum, S. (2003). *Synthetic teaching strategies* (2nd ed.). Bangkok: Parbpim. [in Thai]
- Moolsadang, S. (2011). *Seminar of science teaching*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. [in Thai]
- Office of the Education Council, (2017). *Education plan 2017 - 2036*. Bangkok: Prigwhan graphics. [in Thai]

- Parnthom, A. (2007). *An achievement comparison of the mathematics learning substance group of Prathomsuksa 2 students tiled miscellaneous mathematical problems using the 5e learning cycle and a conventional approach*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Lop Buri: Graduate School of Thepsatri Rajabhat University. [in Thai]
- Pattiyathanee, S. (2010). *Educational measurement*. (7th ed). Kalasin: Prasan Printing. [in Thai]
- Phunsombat, K. (2014). *The study of results of knowledge constructivism and mind mapping management towards scientific knowledge, scientific process and motivation in learning sciences of Prathomsuksa 6 students*. Master of Education Thesis (Learning management). Phra Nakhon Si Ayutthaya: Graduate School of Phra Nakhon Si Ayutthaya University. [in Thai]
- Sinturavej, S. (2001). *Primary school student development activities*. Bangkok: Watana Panit. [in Thai]
- Sukprasert, A. (2014). *A study of learning achievement on elements and compounds in the industry unit analytical thinking and science process skills of Matthayomsuksa 5 by inquiry learning (7e) With Mind Mapping*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Nakhon Ratchasima: Graduate School of Nakhon Ratchasima Rajabhat University. [in Thai]

- Surapun, A. (2011). *Science academic achievement study on maintaining balance in living cells of Mathayomsuksa 4 students by teaching a tracing approach together with a thinking map*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Nakhon Ratchasima: Graduate School of Nakhon Ratchasima Rajabhat University. [in Thai]
- Tanboon, S. (2014). *5e Inquiry learn management and mind mapping for development of achievement and attitude towards biology on the chemical basis of life topic for Matthayomsuksa 4 Students*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Songkhla: Graduate School of Thaksin Rajabhat University. [in Thai]
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2003). *The learning content of the science group curriculum fundamental education*. Bangkok: The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. [in Thai]
- _____. (2003). *Teacher's manual science education group of Prathomsuksa 5*. Bangkok: Council. [in Thai]
- _____. (2016). *Evaluation results PISA 2015 science reading and mathematics*. Bangkok: The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. [in Thai]
- _____. (2017). *Report of results of grade 6 students' ordinary national education test (O-NET)*. Retrieved on May 20, 2018 from URL <http://www.niets.or.th>. [in Thai]

Worawirunwong, W. (2015). *The development of instructional activity package of science learning substance group entitled acid-base solution based on inquiry method and graphic organizers for improving scientific Process Skills and Rationality for MathayomSuksa 1*. Master of Education Thesis (Curriculum and Teaching). Sakon Nakhon: Graduate School of Sakon Nakhon Rajabhat University. [in Thai]

Author

Mr. Koonlawit Sriwiset

Curriculum and Learning Management Program, Faculty of Education

Buriram Rajabhat University

439 Jira Rd., Muang District, Buriram Province 31000

Tel.: 087-720-4125 E-mail: koonlawitsriwiset@gmail.com

**กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่
ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
Academic Management Strategies of Small-Sized Schools
Base on the New Concept of Inclusive Education under
Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office**

จักรกฤษณ์ ภู่วงษ์พัฒน์¹ / สุภาพ ผู้รุ่งเรือง² / ประหยัด ภูมิโคกรักษ์³

Jukgrit Phoopongpat / Suparp Phoorungruang / Prayad Bhoomkhokrak

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Doctoral Student in Education Administration Program, Faculty of Education,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Assistant Professor Dr., Main Advisor, Educational Administration Program, Faculty of Education,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Assistant Professor Dr., Co-Advisor, Educational Administration Program, Faculty of Education,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Received: April 27, 2021
Revised: August 15, 2021
Accepted: August 21, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อสร้างและประเมินกลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 งานวิจัยนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทน จำนวน 250 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน จากค่าดัชนีความต้องการจำเป็น วิเคราะห์โอกาสและภาวะคุกคาม และกำหนดกลยุทธ์รูปแบบของ TOWS Maxtrix และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล 2) กลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม มี 3 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 24 วิธีดำเนินการ และ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.57 และความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ย 4.75

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก, แนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

Abstract

The purposes of research were to analyze the strengths, weaknesses, opportunities and threats of the small-sized school academic administration, to create and evaluate the academic management strategies of small-sized schools Based on

the new concept of inclusive education under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office. This research is a mixed method. The 250 informants were school directors. Statistics used were mean, standard deviation for analyzing strengths and weaknesses of the PNI of Needs assessment. Opportunities, threats and created strategies by TOWS matrix techniques were analyzed and the strategy was evaluated by qualified experts. The research results were found that: 1) The realistic state of small-sized schools of academic administration Based on the new concept of inclusive education under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, consisted of three aspects; curriculum development, learning management, measurement and evaluation. 2) Academic management strategies of small-sized schools based on on the new concept of inclusive education under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office consisted of three main strategies, 7 secondary strategies, 24 procedure, and 3 evaluation of appropriateness, feasibility. All aspects were at a high level with the averages at 4.57 and 4.75.

Keywords: academic management strategies, small-sized schools, new concept of inclusive education

บทนำ

จังหวัดนครราชสีมา มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1-7 ในปีการศึกษา 2559 มีโรงเรียนทั้งหมด 1,320 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 696 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET ปีการศึกษา 2559 - 2562 ผลสัมฤทธิ์ทั้ง 3 ปีต่ำกว่าระดับประเทศทั้ง 3 ปีการศึกษา (Nakhon Ratchasima Provincial Education Office, 2015) โรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวมีจำนวนมากเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ประกอบกับ โรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครราชสีมาเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมในการจัดการศึกษาชั้น

พื้นฐานทุกโรงเรียน ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้เพียงพอ ใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า ครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาแบบปกติและการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม งบประมาณหรือเงินอุดหนุนที่ทางหน่วยเหนือจัดให้นั้นไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบปกติและการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูขาดความรู้ด้านการจัดการเรียนแบบเรียนรวม ทำให้การจัดการเรียนการสอนรูปแบบปกติและแบบเรียนรวมนั้นเกิดความไม่เท่าเทียมกันและไม่ทั่วถึงในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Education, 2015)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เพื่อให้ผู้อำนวยการโรงเรียนนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการ (Best Practice) จากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ได้รับการยกย่องว่ามีแนวทางการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 คน สร้างแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้อำนวยการ โรงเรียน จำนวน 250 คน วิเคราะห์ข้อมูลหาค่า PNI วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา

2. สร้างกลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ผู้วิจัยนำข้อมูลจากข้อ 1 มากำหนดเป็นกรอบร่างกลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ขอร่างกลยุทธ์โดยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน เพื่อสร้างกลยุทธ์และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์

3. ประเมินกลยุทธ์ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ใช้กลยุทธ์ จำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินมาปรับแก้ไข จนเป็นกลยุทธ์ฉบับที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

1.1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ในภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการ $PNI_{modified} = 0.243$ คิดเป็นร้อยละ 24.30 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่างานที่จำเป็นต้องพัฒนาลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.252$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.243$) และด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.234$) ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ด้านที่เป็นโอกาสมากที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.175$) และการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.205$) และด้านที่เป็นภาวะคุกคามมากที่สุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.263$)

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างกลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 24 วิธีดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรให้เท่าเทียมและเสมอภาค

กลยุทธ์รองที่ 1.1 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสำหรับเด็กพิเศษและเด็กปกติได้เรียนรู้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

วิธีดำเนินการ

1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชน การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร กำหนดเนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมและสื่อต่างๆ กำหนดวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน

3) ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

4) ทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ให้ครอบคลุมด้านคุณภาพทางปัญญา (Intellectual quality) ด้านความเชื่อมโยง (Connectedness) ด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (Supportive classroom environment) และด้านการรับรู้ความแตกต่าง (Recognition of differences)

กลยุทธ์เรื่องที่ 1.2 ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา

วิธีดำเนินการ

1) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิ มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

2) ทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ให้ครอบคลุมด้านคุณภาพทางปัญญา (Intellectual quality) ด้านความเชื่อมโยง (Connectedness) ด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (Recognition of differences) และด้านการรับรู้ความแตกต่าง (Supportive classroom environment) โดยมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

3) กำหนดเนื้อหา ทักษะกระบวนการ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ

ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำผลมากำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

4) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของมาตรฐานการเรียนรู้ โดยสอบถามจากชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และองค์ประกอบอื่นของหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

5) ประเมินหลักสูตรเพื่อหาปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และปรับปรุงส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

กลยุทธ์หลักที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์รองที่ 2.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning)

วิธีดำเนินการ

แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาสาระ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

กลยุทธ์รองที่ 2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการ

1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning), สะเต็มศึกษา (STEM Education), การจัดการเรียนการสอน Coding, การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL)

2) ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3) จัดส่งอำนวยความสะดวกให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ให้มีประสิทธิภาพ และเพียงพอ

กลยุทธ์รองที่ 2.3 สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

- 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- 2) ถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันภายในองค์กร ควบคู่กับการรับความรู้จากภายนอก
- 3) เอื้อให้เกิดโอกาส หาแนวทางปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศ (Best practice)
- 4) นำไปสู่ฐานความรู้ที่เข้มแข็ง ยั่งยืน

กลยุทธ์หลักที่ 3 วัดและประเมินผล 360 องศา

กลยุทธ์รองที่ 3.1 ใช้เครื่องมือในการวัดอย่างหลากหลาย ตรงตามสภาพจริง และมีส่วนร่วมในการประเมินผล

วิธีดำเนินการ

- 1) วิเคราะห์ตัวชี้วัดเพื่อกำหนดการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน/สถานศึกษาตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
- 2) จัดทำคู่มือวัดและประเมินผลตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
- 3) ส่งเสริมให้มีการจัดทำเครื่องมือการวัดประเมินผลอย่างหลากหลาย

กลยุทธ์รองที่ 3.2 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล

วิธีดำเนินการ

- 1) ประชุมชี้แจงเพื่อสื่อสารให้ครูเข้าใจตรงกันถึงแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลตัวบุคคลของผู้เรียน
- 2) นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับเครื่องมือวัดผลและประเมินผลตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
- 3) จัดทำแนวปฏิบัติการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลในแผนการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 4) นำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบ

คุณภาพเครื่องมือวัดผลประเมินผลก่อนนำไปใช้

กลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 24 วิธีดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: กลยุทธ์การบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษา แบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา พบว่าในภาพรวมความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$) กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กลยุทธ์ที่ 1 ($\bar{x} = 4.58$) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 2 ($\bar{x} = 4.57$) และกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์ที่ 3 ($\bar{x} = 4.54$)

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา พบว่าในภาพรวมความเป็นไปได้นี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\bar{x} = 4.75$) กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กลยุทธ์ที่ 2 ($\bar{x} = 4.77$) รองลงมาคือกลยุทธ์ที่ 1 ($\bar{x} = 4.75$) และกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์ที่ 3 ($\bar{x} = 4.74$)

อภิปรายผล

1. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จากการวิจัยที่ค้นพบประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน จากการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็น และประเด็นโอกาส ภาวะคุกคาม จากการสังเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

1.2 สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของการบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

1.2.1 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ในภาพรวมมีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า การจัดการเรียนการสอนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนาทักษะเพิ่มเติมและจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพและทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่ สอดคล้องกับ Buathong (2017) กล่าวว่า การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียนเป็นพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญและสัมพันธ์กับการเรียนการสอนเน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นผู้เกี่ยวข้องในการประเมินมีหลายฝ่ายและเกิดขึ้นในทุกบริบททั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือสถานที่อื่นๆ นอกโรงเรียนโดยครูไม่ได้จัดสถานการณ์ ต้องบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างละเอียดและเหมาะสม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน

1.2.2 ความคาดหวังของการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก

ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ในภาพรวมมีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากว่าหลักสูตรเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนการศึกษาแห่งชาติดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษา ควรพัฒนาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการ สอดคล้องกับ Office of the Education Council (2017) กล่าวว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based curriculum) ที่หลักสูตรที่มุ่งพัฒนาในด้านความรู้ทักษะ ความสามารถ เจตคติ และค่านิยมเพื่อให้เกิดสมรรถนะในการปฏิบัติงานอาชีพได้ตรงกับความต้องการมี

ประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคตของผู้เรียนในอนาคตซึ่งหลักสูตรมีโครงสร้างแสดงให้เห็นถึงเกณฑ์สมรรถนะในด้านต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับ คุณวุฒิการศึกษา จะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยพัฒนาเพิ่มสูงขึ้นตามระดับ คุณวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น

1.2.3 สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่าด้านเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีผลต่อการกำหนดคุณสมบัติและคุณภาพของแรงงาน ในอนาคต การจัดการศึกษาต้องมีการเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ในหลักสูตรการเรียนการสอน และปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี สอดคล้องกับ Im-wong (2512) พบว่า ควรจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างพอเพียง

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า งานที่จำเป็นต้องพัฒนาลำดับแรก คือ การพัฒนาหลักสูตรที่มีความสำคัญ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรการจัดการเรียนสอนในศตวรรษที่ 21 นั้นควรเป็นหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะเชิงวิพากษ์ (Critical attributes) เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ขีดโครงการเป็นฐาน (project-based) และขับเคลื่อนด้วยการวิจัย (research-driven) เชื่อมโยงท้องถิ่นชุมชนเข้ากับภาค ประเทศ และ โลก สอดคล้องกับ Office of the Education Council (2017) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่น คือ การจัดการหลักสูตรที่เน้นการใช้หลักสูตรเดียวเพื่อนำเอาความเสมอภาคเข้าสู่ประสบการณ์ชั้นเรียน ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตลอดเวลา

หลักสูตรการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นสามารถยืดหยุ่นได้มาก
ทำได้ง่ายขึ้นและซับซ้อนน้อยลง

2. กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

จากการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรวมทั้งความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ทำให้ได้กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 24 วิธีดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรให้เท่าเทียมและทั่วถึง แสดงให้เห็นว่า การปฏิรูปหลักสูตรเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่หรือสร้างขึ้นใหม่โดยสำรวจจากความต้องการของสังคมโดยการเปลี่ยนแปลงต่อระบบโครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วย การกำหนดเนื้อหาวิชา โครงสร้างเวลาเรียน วิธีการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับความต้องการของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติในแต่ละยุคสมัย หลักสูตรสามารถบูรณาารร่วมกันได้ระหว่างเด็กพิเศษและเด็กปกติที่มีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างกันเรียนรวมกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาทักษะการเรียนรู้และแนวคิดที่ดีขึ้น พัฒนาหลักสูตรให้มี ความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนรวมทั้งส่งเสริมการใช้แหล่ง การเรียนรู้ของชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสนในการเรียนรู้มากขึ้น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองผู้เรียนตลอดช่วงชีวิต ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันผู้เรียนจะต้องอ่าน ศึกษา ค้นคว้า ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตัวเองมากขึ้น ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนจากผู้บรรยายตลอดเวลามาเป็นโค้ช เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องฝึก การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็นฝึกภาคปฏิบัติ วิจัย ทำโครงการแก้ปัญหา การฝึกทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน สอดคล้องกับ Office of the Education Council (2017) ที่กล่าวว่า พัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยพัฒนาหลักสูตร สื่อ และกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ

ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เน้นปลูกฝังคุณธรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Satmak (2009) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้รูปแบบการเรียนรวมช่วงชั้นของโรงเรียนบ้านทุ่งฮ้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 กล่าวไว้ว่า

การเรียนรวมสามารถบูรณาการหลักสูตรได้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข

กลยุทธ์หลักที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความจริงจัง และจริงจังต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ควรจัดทำยุทธศาสตร์เรื่องการจัดการศึกษาเรียนรวม จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการจัดการศึกษาเรียนรวมที่มีระเบียบและกฎหมายรองรับ เพื่อให้เกิดโครงสร้างการจัดการศึกษาเรียนรวมระดับชาติที่ชัดเจนและเป็นระบบ กำหนดให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดต้องจัดการศึกษาเรียนรวม เพื่อให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการศึกษาเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ไม่ได้อยู่ท่ามกลางความขาดแคลน ใดคนเดียว หรือพึ่งพาตนเองเพียงลำพัง และกำหนดผังการทำงานที่ชัดเจนที่มีความเชื่อมต่อกันตั้งแต่ต้น โขยาขระระดับชาติ สู่ระดับสถานศึกษา สู่ระดับห้องเรียน และสู่ระดับผู้เรียน สอดคล้องกับ Office of the Education Council (2017) ที่กล่าวว่า แนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาเรียนรวมของต่างประเทศ ในระยะเริ่มต้นแต่ละประเทศมีปัญหาคู่ขนานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการศึกษา แต่สามารถแก้ไขได้ด้วยแนวทางแก้ไขที่สรุปได้ดังนี้ 1) ให้นักเรียนทุกคนรวมทั้ง

นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เรียนรวมกับเพื่อนในห้องเรียนปกติตลอดทั้งวัน

2) ใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนในห้องทั้งหมด เช่น การเรียนรู้ที่เป็นสากล การสอนแบบมุ่งเน้นเฉพาะทักษะที่บกพร่อง การเรียนรู้แบบร่วมมือ 3) สร้างแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ หลักสูตรเพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและครูผู้ช่วย คู่มือปฏิบัติงานการจัดการศึกษาเรียนรวม เพื่อช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาเรียนรวม 4) ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้นำหลักในการกำหนดนโยบายสนับสนุนการเรียนรวมสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนสนับสนุนการเรียนรวมทุกด้าน 5) จัดทำหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการเรียนรวมและการศึกษาพิเศษ เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาวิชาชีพครู มีความรู้ภาคทฤษฎีควบคู่การฝึกปฏิบัติ 6) เพิ่มจำนวนผู้เชี่ยวชาญสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม 7) ปรับทัศนคติทางบวกกับต่อเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษด้วยการประชาสัมพันธ์ข้อมูล 8) พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ด้วยการฝึกอบรมและ 9) จัดโปรแกรมให้ความช่วยเหลือผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ช่วยของครูการศึกษาพิเศษได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีทัศนคติเชิงบวกและความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ มีทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ สร้างทีมงานจัดการศึกษาเรียนรวมที่เป็นการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริงระหว่างผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนทุกคน จัดประชุมครูเพื่อกำกับ ติดตาม และวางแผนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษรายบุคคลร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เอื้ออำนวยเวลาให้ครูผู้สอนทำงานกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างเต็มที่ และจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรวมของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับ Stripong (2017) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พบว่า การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี โดยทางโรงเรียนได้มีการจัดหา วัสดุ/สื่อสารสนเทศ/วัสดุดิบ/เครื่องมือ การจัดหา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้กับนักเรียนไว้อย่างเพียงพอและครบถ้วน การจัดครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สอนตรงตามหลักสูตร และเนื้อหาโดยมีการบริหารจัดการหลักสูตร ปรับหลักสูตรที่เข้ากับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีการจัดทำหลักสูตร เฉพาะจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจง สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อน เพื่อให้เด็กทุกคนเรียนรวมกัน และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล มีการคัดกรอง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จึงทำให้ครูสามารถใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายพัฒนาเทคนิคการสอน โดยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายรูปแบบ คือ การวิเคราะห์งาน การสอนโดยใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน และให้บริการสอนเสริมในด้าน พัฒนาการด้านอื่น ๆ ได้

กลยุทธ์หลักที่ 3 วัดและประเมินผล 360 องศา แสดงให้เห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการเร่งปรับปรุงการวัดและประเมินผลที่เน้นสมรรถนะของผู้เรียน อย่างรอบด้านตามพหุปัญญาสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ไม่ใช่ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเป็นหลักเพียงอย่างเดียว รวมถึงการปรับกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษและเด็กปกติที่มีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างกันเรียนรวมกัน เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา เพื่อเป็นหนทางสู่จุดหมาย โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ทั้งการประเมินตามสภาพจริง การสังเกต การพูดคุยจากชิ้นงาน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการใช้แบบทดสอบทางวิชาการ การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้อื่น และมีการเปรียบเทียบพัฒนาการกับระยะเวลาที่ผ่านมาด้วยการสังเกต ภาพนิ่ง รวมถึงภาพเคลื่อนไหวจากวิดีโอที่บันทึกไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tampoonpisai (2013) ที่ได้ศึกษาวิจัย สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส พบว่า ครูจะต้องปรับวิธีการวัด การประเมินผล การเรียน และมีการปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่แตกต่างจากเด็กทั่วไปให้มีความสอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคล และต้องทำการวัดและประเมินในสิ่งที่กำหนดการพัฒนาไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงอย่างแท้จริง และทางโรงเรียนจะต้องจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษขึ้นมาใช้เสมือนอย่างที่กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของเด็กทั่วไป ดังนั้น การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการ ปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบเพิ่ม สะสมงานของ ผู้เรียนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมา ปรับปรุงแก้ไขงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

โรงเรียนขนาดเล็กควรวางแผนในเรื่องของหลักสูตร แผนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนการสอน และแนวทางการวัดและประเมินผลเพื่อให้เด็กพิเศษและเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรวมกันได้ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการนำกลยุทธ์การบริหาร วิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ตามแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสู่การปฏิบัติงานจริง

References

- Buathong, S. (2017). *Measurement and assessment of learning skills in the 21st*. Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai]
- Educational Queensland. (2000). *A guide to productive pedagogies*. The University Of Melbourne.
- Im-wong, J. (2012). *Guidelines for academic affairs management of small schools under the office of nakhon sawan primary educational service area 2*. Master of Education Program in Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University. [in Thai]
- Ministry of Education. (2015). *Small school development strategy 2015-2018*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. Limited. [in Thai]
- Nakhon Ratchasima Provincial Education Office. (2018). *Annual performance report for the fiscal year 2018*. Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima Provincial Education Office. [in Thai]
- Office of the Education Council. (2017). *Budget allocation for education*. Bangkok. [in Thai]
- Pinyakorn, Ch. (2014). *Social service management in education for special needs children*. Master of Arts Program in Social service Management, Burapha University. [in Thai]
- Sinlarat, P. (2016). *Creative and productive learning*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]

- Tsuram, W. (2017). *Educational institute has to follow for free educational policy 15 year*. Doctor of Public Administration Program in Public Administration, Mahasarakham University. [in Thai]
- Vesakul, B. (2012). *Thai higher education crisis*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Satmak, P. (2009). *The learning style included the class range of Ban Thung Hang School under Lampang Primary Educational Service Area Office 3*. Master of Education Program in Educational Administration, Lampang Rajabhat University. [in Thai]
- Sripong, S. (2017). *Inclusive educational management model of students with learning defects in schools under the office of the basic education commission*. Doctor of Education Degree in Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University. [in Thai]
- Tamponpisai, R. (2013). *Problem situation and provision management in leading integration schools in Narathiwat Prathomsuksa Education Service Area Office*. Master of Education Program in Special Education, Songkhla: Songkhla Rajabhat University. [in Thai]

Authors

Mr. Jukgrit Phoopongpat

Doctoral Student in Educational Administration Program,
Faculty of Education, Nakhonratchasima Rajabhat University
601 Moo 11, Bannongkhon, Khokkruad Sub-district,
Muang Nakhonratchasima, Nakhonratchasima 30280
Tel.: 087-960-6256 E-mail: aekcom18@gmail.com

Asst. Prof. Dr. Suphap Phoorngrueng

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Muang District, Nakhon Ratchasima Province 30000
Tel.: 082-847-4298

Asst. Prof. Dr. Prayad Bhoomkhokrak

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Muang District, Nakhon Ratchasima Province 30000
Tel.: 081-966-7596

คุณลักษณะผู้นำกับการจัดการความขัดแย้ง

Leadership Characteristics and Conflict Management

สัญญา บริสุทธิ์¹

Sanya Borisut

¹อาจารย์ ดร. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Lecturer Ph.D., Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala

University of Technology Tawan-Ok

Received: May 18, 2020

Revised: August 19, 2021

Accepted: August 21, 2021

บทคัดย่อ

องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือผู้นำ ในองค์กรย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้เสมอ ซึ่งความขัดแย้งด้านต่าง ๆ จำเป็นต้องได้รับการจัดการ เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำกับการจัดการความขัดแย้ง และเพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความขัดแย้ง ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำองค์กรธุรกิจ จำนวน 400 คน ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความขัดแย้ง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้างด้านอิทธิพลเส้นทาง อิทธิพลทางตรง พบว่า รูปแบบการจัดการความขัดแย้ง ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในทางตรง อิทธิพลทางอ้อม พบว่า คุณลักษณะผู้นำ และรูปแบบการยอมให้ ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในทางอ้อม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม พบว่า รูปแบบการยอมให้ ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในทางตรงและทางอ้อม

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เส้นทาง, คุณลักษณะผู้นำ, การจัดการความขัดแย้ง

Abstract

The organization will succeed or fail in operation, it depends on the leader that is the most important factor. There are always conflicts in an organization which needs to be coped with in order to effectively operate. This research aims to study: leadership characteristics and conflict management, and leadership characteristics factors influencing on conflict management. The research was conducted quantitatively by using a questionnaire as a tool to collect data from 400 business leaders. The analysis method used the relationship of factors influencing conflict management. The data were analyzed by means of content and using descriptive statistics methods, including frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and structural equation modeling. There are three types of influence that was considered from the analysis of the structural equation model. For direct influence; conflict management style directly affects conflict management. For indirect influence; leadership characteristics and tolerance pattern indirectly affect conflict management. And for directed and indirect influence; the tolerance pattern has an effect on conflict management for both direct and indirect influences.

Keywords: path analysis, leadership characteristics, conflict management

บทนำ

การดำเนินงานภายในองค์กรไม่ว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติงานหรือผู้นำก็สามารถเกิดปัญหากระทบกระทั่งกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ขึ้นอยู่กับว่าผู้นำและผู้ปฏิบัติงานจะ

ดำเนินการอย่างไรให้ปัญหาเหล่านั้นลดลง หรือไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้นำ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วผู้ที่จะกระทบกระทั่งกับผู้ปฏิบัติงานมากที่สุดคงจะเป็นใครไปไม่ได้หากไม่ใช่ผู้นำ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานกับผู้นำจะต้องประสานงาน และมอบหมายงาน ซึ่งเป็นภาระงานที่ต้องปฏิบัติทุกวัน แต่หากผู้นำมีผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานเข้ากันไม่ได้ ก็จะทำให้เกิดปัญหาในด้านการทำงานโดยตรง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์กร ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครปรารถนาแต่ก็เป็นสิ่งที่ยากจะหลีกเลี่ยงพ้น เมื่อไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้จึงควรจะต้องรู้จักและเข้าใจความขัดแย้งแปลงสภาพความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์ ดังนั้น ผู้นำและผู้ปฏิบัติงานจะต้องปรับตัวให้เข้ากันให้ได้เพื่อจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือผู้นำ หากองค์กรใดมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ก็จะสามารถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใดมีผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะไม่สามารถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้ ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในองค์กรประสบความสำเร็จ (Wonguparaj, 2012)

ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตในองค์กร อีกทั้งไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้เสมอ และความขัดแย้งด้านต่าง ๆ จำเป็นต้องได้รับการจัดการเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Monataraphadung, 2016) เมื่อกล่าวถึงความขัดแย้ง คนส่วนใหญ่มักมองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่ดี ในความเป็นจริงนั้น ความขัดแย้งสามารถสร้างทั้งผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบ ความขัดแย้งมีประโยชน์อย่างมาก เมื่อเกิดความขัดแย้งสามารถเพิ่มความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นเหตุผลในการหาหนทางที่ดีกว่าเพื่อแก้ไขปัญหา หรือสร้างวิธีการทำสิ่งที่ดีกว่า ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่

นอกจากนี้ยังช่วยให้ทีมงานตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้เข้ากันมากขึ้น ส่วนความขัดแย้งที่มากเกินไปก็อาจส่งผลด้านลบต่อองค์กรได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการทำให้เกิดการแตกความสามัคคี องค์กรไร้เสถียรภาพ เสียโอกาสในการแข่งขันหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพไปจากองค์กร (Wongwanich & Laohavichien, 2019) การจัดการความขัดแย้งนั้นต้องเข้าใจสาเหตุและระดับของความขัดแย้ง ซึ่งถือว่าเป็นความท้าทายของผู้นำขององค์กร เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ผู้นำจะต้องไม่ปล่อยให้ความขัดแย้งเป็นปัญหาเรื้อรังแต่ต้องรีบจัดการกับปัญหา เพื่อยุติข้อขัดแย้ง หาสาเหตุของความขัดแย้งที่แท้จริงเกิดจากอะไร จากนั้นพิจารณาหาวิธีที่เหมาะสมในการบริหารจัดการความขัดแย้งในองค์กร เพื่อไม่ให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อปัจจัยที่สร้างความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยเฉพาะพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรที่ผู้นำทุกคนอยากให้เกิดขึ้นในองค์กรของตน

(Chienwattanasook, 2010)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง ทั้งนี้ การศึกษาคุณลักษณะผู้นำกับการจัดการความขัดแย้ง เพื่อเป็นข้อมูลให้ทั้งผู้นำองค์กร รวมทั้งผู้ที่สนใจใช้เป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง เนื่องจากความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียที่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ดีต่องานและองค์กร ดังนั้นความขัดแย้งใดที่เป็นไปเพื่อการทำลายก็ควรได้รับการแก้ไข แต่ความขัดแย้งใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาสร้างสรรค์ก็ควรได้รับการกระตุ้นให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำกับการจัดการความขัดแย้ง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความขัดแย้ง

บททวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดคุณลักษณะผู้นำ

Kimencu (2011) กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำ คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มอย่างสร้างสรรค์เกิดจากความอิสระทางความคิด ความคิดที่สร้างสรรค์เกิดจากกระบวนการทางความคิดของผู้ที่มีความคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่ง Bear et al. (2014) กล่าวถึงปัจจัยคุณสมบัติของผู้นำ คือ ความทะเยอทะยาน ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ความมุ่งมั่นอดทน การเตรียมพร้อมรับมือต่อความผิดพลาดหรือความผิดหวังในอนาคต และความอดทนอดกลั้นที่จะก้าวต่อไปข้างหน้า ความสำเร็จเกิดจากการที่ผู้นำอดทนและต่อสู้มากกว่าใคร ทั้งนี้ Daskal (2014) ได้ระบุถึงคุณลักษณะผู้นำ ผู้นำส่วนใหญ่ที่ประสบความสำเร็จเกิดจากความรับผิดชอบ การยอมรับผิดและรู้จักรับผิดชอบกับข้อผิดพลาด ความรอบรู้ในงาน ความชอบ และความสนใจในสิ่งนั้น เมื่อชอบก็จะทุ่มเทเวลาเพื่อศึกษาหาข้อมูลในสิ่งที่ตนเองชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ Hoonakker et al. (2003) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความฝันและความคิดของตนเอง คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมักพร้อมเริ่มต้นใหม่ และพร้อมรับโอกาสใหม่เข้ามาในชีวิตเสมอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์สำหรับผู้นำ จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะผู้นำ (Characteristics Leadership) หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้นำที่มาจากคุณสมบัติส่วนตัว และประสบการณ์ที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่

1) ความทะเยอทะยาน (Energy and ambition) หมายถึง ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ความอดทนต่อแรงกดดันและความเครียด มีความมุ่งมั่นในการไปสู่จุดหมาย เชื่อว่าตนสามารถหาทางแก้ไขปัญหาให้สำเร็จได้

2) ความรอบรู้ในงาน (Job-relevant Knowledge) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในงานอย่างถ่องแท้ มีความชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะต่างๆ ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ความรับผิดชอบ (Be responsible) หมายถึง ความใส่ใจเพื่อให้งานสำเร็จ และมุ่งความสำเร็จทั้งต่อตนเองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งใส่ใจสถานการณ์และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

4) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Thinking) หมายถึง ความคิดเชิงบวกในพัฒนาธุรกิจ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ การมองหาลู่ทางใหม่ ตลอดจนการมองหาโอกาสทางธุรกิจและความเป็นไปได้ใหม่อยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับธุรกิจ

5) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-confidence) หมายถึง ความมั่นใจในความสามารถและยึดมั่นในแนวทางของตน เชื่อมั่นในการตัดสินใจโดยไม่ลังเล และพร้อมรับความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจ

แนวคิดการจัดการความขัดแย้ง

Thomas and Killmann (1987) ได้เสนอวิธีการจัดการความขัดแย้งที่ประกอบไปด้วย 5 วิธี ดังนี้ 1) การยอมให้ (Accommodation) หมายถึง การแก้ปัญหาแบบไม่ยืนยันทักษะผลประโยชน์ แต่ให้ความร่วมมือ การแก้ปัญหาแบบให้ความร่วมมือนี้อาจแสดงออกมาในรูปของความใจกว้าง อาจออกมาในรูปของการเคารพนบนอบ เชื่อฟังคำสั่งของคนอื่นทั้ง ๆ ที่ตัวเองไม่อยากจะเคารพนบนอบ หรือในรูปของการยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น 2) การหลีกเลี่ยง (Avoiding) หมายถึง การแก้ปัญหาแบบไม่ยืนยันทักษะผลประโยชน์และไม่ให้ความร่วมมือ กล่าวคือ บุคคลไม่ยึดมั่นในเรื่องที่ตนเองและคนอื่นสนใจอยู่ เขาเองจะไม่พูดถึงความขัดแย้ง การแก้ปัญหาแบบหลีกเลี่ยงนี้อาจแสดงออกมาในรูปการเลื่อนเวลาแก้ปัญหาออกไปจนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสม หรือการถอยหนีออกไปจากสถานการณ์ที่คุกคามตนเองได้ 3) การเอาชนะ (Competition) หมายถึง การแก้ปัญหาแบบยืนยันทักษะผลประโยชน์ ไม่ให้ความร่วมมือ กล่าวคือ การที่บุคคลยืนยันทักษะผลประโยชน์ของตนบนความสูญเสียของคนอื่น การยืนยันทักษะเพื่อสิทธิของตนเอง การป้องกัน จุดยืน ซึ่งตนเชื่อว่าถูกต้องหรือเพียงเพื่อเอาชนะให้ได้เท่านั้น เป็นวิธีการแก้ปัญหาแบบมุ่งใช้อำนาจ ซึ่งบุคคลจะใช้อำนาจใด ๆ เพื่อที่จะ

รักษาสถานภาพของตนไว้ให้ได้ 4) การประนีประนอม (Compromising) หมายถึง การยื่นยักรักษาผลประโยชน์และการให้ความร่วมมือ เป็นการแก้ปัญหาที่ทั้งสองฝ่าย ต่างก็ยอมรับได้เป็นบางส่วน การประนีประนอมนั้นอาจหมายถึง การแลกเอา ความแตกต่างกันออกไปเสีย แล้วมาแลกเปลี่ยนประเด็นที่ยอมรับกันได้ หรือเป็น การแสวงหาจุดยืนที่เป็นกลาง 5) การร่วมมือ (Collaboration) หมายถึง การแก้ปัญหา แบบที่ยื่นยักรักษาผลประโยชน์ และให้ความร่วมมือ อาจแสดงออกมาในรูปของ การสรุปความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ และการพยายามที่จะหาวิธี แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัด การความขัดแย้ง (Conflict Management) หมายถึง ความสามารถของผู้นำองค์กรใน การลดปริมาณของความขัดแย้ง แก้ไขปัญหาความขัดแย้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่องค์กร ประกอบไปด้วย 5 วิธี ได้แก่

1) การยอมให้ (Accommodation) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมมุ่งเอาชนะใน ระดับต่ำและแสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับสูง เป็นพฤติกรรมที่เน้นการเอาใจผู้อื่น เป็นผู้เสียสละ ปล่อยให้ผู้อื่นดำเนินการไปตามที่เขาชอบ แม้เราจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

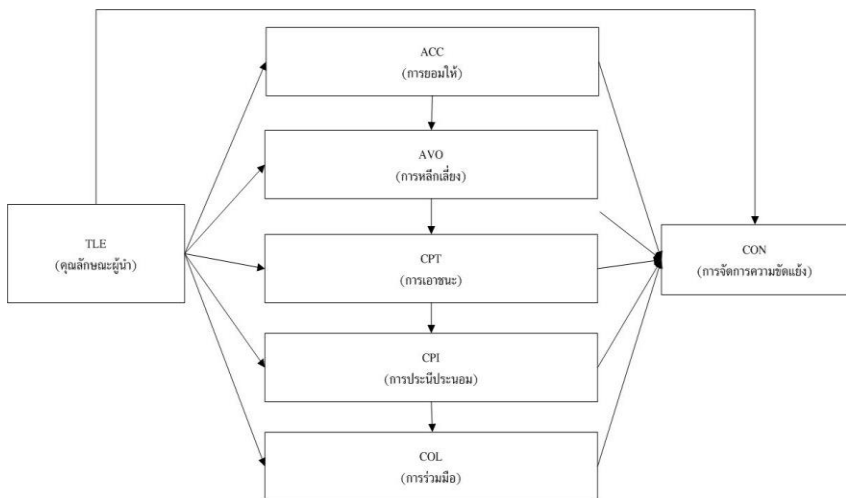
2) การหลีกเลี่ยง (Avoiding) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมมุ่งเอาชนะและ แสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับต่ำ เป็นการไม่สู้ปัญหาและไม่ร่วมมือในการแก้ปัญหา ไม่สนใจความขัดแย้งของตนเองและความสนใจของผู้อื่น แสดงอาการหลีกเลี่ยงปัญหา เลี่ยง ไม่สนใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

3) การเอาชนะ (Competition) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมมุ่งเอาชนะใน ระดับสูงและ พฤติกรรมร่วมมือในระดับต่ำ เป็นพฤติกรรมที่เน้นการเอาแต่ใจตนเอง

4) การประนีประนอม (Compromising) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมมุ่ง เอาชนะและแสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับปานกลาง เป็นจุดยืนระหว่างมิติการเอาใจ ตนเองและมิติการเอาใจผู้อื่น เป็นรูปแบบของการเจรจาต่อรองที่มุ่งจะให้ทั้งสองฝ่าย เกิดความพึงพอใจ

5) การร่วมมือ (Collaboration) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมมุ่งเอาชนะในระดับสูงและ พฤติกรรมร่วมมือในระดับสูง เป็นการมุ่งจะเอาชนะและขณะเดียวกันก็ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นพฤติกรรมที่มุ่งจะให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้นำองค์กรธุรกิจ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่

แน่นอน ดังนั้น ขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่า ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (Vanichbuncha, 2011) ใช้ขนาดตัวอย่าง อย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่ เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง

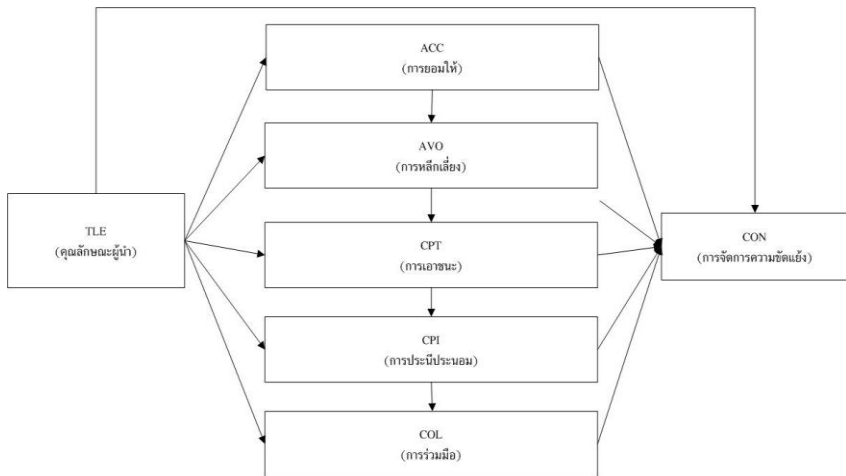
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบการสอบถามโดยการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะผู้นำ และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลการจัดการความขัดแย้ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถามผ่านการทำการทดสอบข้อคำถามก่อน วิจัย (Pre-Test) จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายในแบบ Cronbach's Alpha ข้อคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง (Prasitratthasin, 2003) จากการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.855 ซึ่งถือว่าเชื่อถือได้จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ในส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทธุรกิจ ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ และส่วนที่ 2 คือ ระดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะผู้นำ ซึ่งสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขณะที่ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลการจัดการความขัดแย้ง เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบไลเคิร์ต (Likert scale) แล้วนำผลรวมและหาค่าเฉลี่ย เมื่อได้

ข้อมูลจากทั้ง 3 ส่วนแล้วนั้น ขั้นตอนต่อไปจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความขัดแย้ง โดยใช้สมการการวิเคราะห์ถดถอย การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเส้นทางสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Prasitratthasin, 2003) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ทางสถิติ AMOS ซึ่งมีรูปแบบของสมการ ลักษณะของเส้นทาง ตัวข้อและความหมายดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2: แบบจำลองการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความขัดแย้ง

แบบจำลองภาพที่ 2 สามารถเขียนรูปแบบสมการความสัมพันธ์ที่ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Regression analysis) ในรูปสมการ ดังนี้

$$CON = a + b_1 TLE + b_2 ACC + b_3 AVO + b_4 CPT + b_5 CPI + b_6 COL$$

ทั้งนี้ ตัวแปรการจัดการความขัดแย้ง (CON) ได้จากวิเคราะห์ข้อมูลค่าตามที่สังเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ Kimencu (2011),

Hoonakker et al. (2003), Bear et al. (2014), Daskal (2014) และแนวทางการจัดการความขัดแย้งของ Thomas and Kilmann (1987) โดยใช้ข้อคำถามภาพรวมที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบไลเคิร์ต แล้วนำผลรวมและหาค่าเฉลี่ยเพื่อเป็นตัวแทนตัวแปรการบริหารจัดการความขัดแย้งในท้ายที่สุด

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน มีข้อมูลทั่วไป ดังนี้

1) เป็นเพศชาย จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25 และเป็นเพศหญิง 203 คนคิดเป็นร้อยละ 50.75

2) เมื่อทำการสำรวจถึงอายุพบว่า คนกลุ่มช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 กลุ่มช่วงอายุ 30 ถึง 40 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 กลุ่มช่วงอายุ 41 ถึง 50 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 กลุ่มช่วงอายุ 51 ถึง 60 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.75 และกลุ่มช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50

3) เมื่อทำการสำรวจถึงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจะพบว่า ได้รับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ระดับปริญญาตรี 302 คน คิดเป็นร้อยละ 75.50 ระดับปริญญาโท 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ระดับปริญญาเอก 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00

4) เมื่อทำการสำรวจถึงประเภทธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างประกอบธุรกิจการผลิต จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 ธุรกิจการค้า จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 และธุรกิจบริการ จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50

5) เมื่อทำการสอบถามถึงประสบการณ์ในการทำธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เป็น มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 มีประสบการณ์ 1-

5 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 มีประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 67.25

ผลการวิจัยคุณลักษณะผู้นำ การจัดการความขัดแย้ง และการวิจารณ์ผล

เมื่อทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ และการจัดการความขัดแย้ง ในบริบทต่าง ๆ สามารถรายงานผลวิจัย ดังนี้

คุณลักษณะผู้นำ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างถึงคุณลักษณะผู้นำ สามารถอภิปรายผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

คุณลักษณะผู้นำ

n=400

คุณลักษณะ	คะแนน	การแปลผล
ความทะเยอทะยาน	4.06	ความทะเยอทะยานส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมาก
ความรู้รอบรู้ในงาน	3.63	ความรู้รอบรู้ในงานส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับปานกลาง
ความรับผิดชอบ	4.53	ความรับผิดชอบส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมากที่สุด
ความคิดสร้างสรรค์	4.19	ความคิดสร้างสรรค์ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมาก
ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.43	ความเชื่อมั่นในตนเองส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.17	คุณลักษณะผู้นำส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมาก

จากตารางที่ 1 ความรับผิดชอบที่มีค่าคะแนนเท่ากับ 4.53 เป็นปัจจัย คุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งที่มีค่ามากที่สุด ขณะที่ความรอบรู้ในงานที่มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.63 เป็นคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งที่มีค่าน้อยที่สุด แต่โดยภาพรวมแล้วปัจจัยคุณลักษณะผู้นำมีค่าคะแนนเท่ากับ 4.17 อาจจะกล่าวได้ว่าโดยภาพรวมคุณลักษณะผู้นำส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมาก สอดคล้องกับ Daskal (2014) ที่พบว่า คุณลักษณะผู้นำด้านความคิดริเริ่มอย่างสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถของตน ความมุ่งมั่นอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความชอบความสนใจในสิ่งนั้น มีความรับผิดชอบ ใส่ใจและทุ่มเทในสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ มีความรอบรู้ในงาน ความใฝ่รู้ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มีความขยัน ความทะเยอทะยาน ความมุ่งมั่นพยายาม ตลอดจนมีความสามารถในการนำประสบการณ์ในอดีตมาพัฒนาและปรับใช้อย่างสร้างสรรค์ มีความสำคัญเชิงบวกที่นำไปสู่ความสำเร็จ

การจัดการความขัดแย้ง

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างถึงการจัดการความขัดแย้ง สามารถอภิปรายผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

การจัดการความขัดแย้ง

n=400

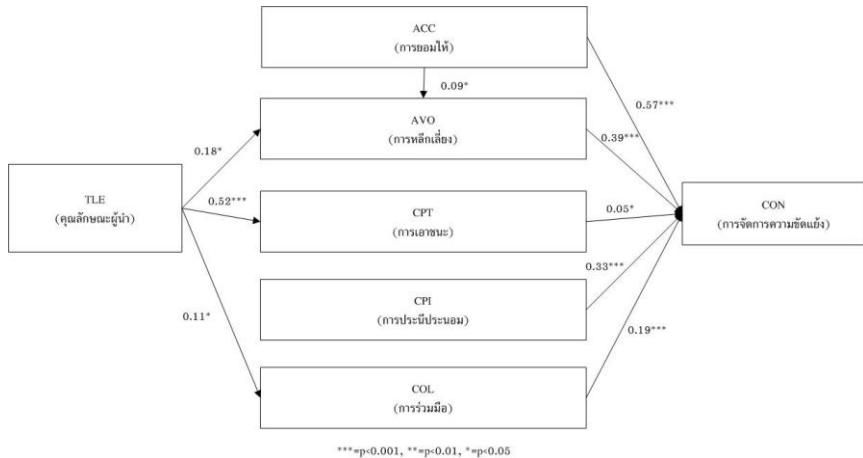
รูปแบบ	คะแนน	การแปลผล
การหลีกเลี่ยง	4.51	การหลีกเลี่ยงส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมากที่สุด
การยอมให้	3.97	การยอมให้ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมาก
การเอาชนะ	3.13	การเอาชนะส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับปานกลาง
การประนีประนอม	4.77	การประนีประนอมส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมากที่สุด
การร่วมมือ	4.92	การร่วมมือส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.17	รูปแบบการจัดการความขัดแย้งส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมาก

จากตารางที่ 2 การร่วมมือที่มีค่าคะแนนเท่ากับ 4.92 เป็นรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง ที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งที่มีค่ามากที่สุด ขณะที่การเอาชนะที่มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.13 เป็นรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง ที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งที่มีค่าปานกลาง แต่โดยภาพรวมแล้วรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 4.17 อาจจะกล่าวได้ว่าโดยภาพรวมแล้วรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง จะส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้งในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ

Wonguparaj (2012) ที่พบว่า เมื่อเกิดความขัดแย้งในองค์กร ผู้นำองค์กรจะต้องจัดการกับความขัดแย้งให้เป็นไปในลักษณะของการสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ทั้งนี้การเลือกวิธีหนึ่งวิธีใด เพื่อแก้ความขัดแย้งนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่าย อาจเปลี่ยนแปลงวิธีใหม่ได้เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเกิดมองปัญหาในมุมมองใหม่ หรือต้องเผชิญกับปฏิกิริยาโต้ตอบทางอารมณ์อย่างรุนแรงจากอีกฝ่ายหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความขัดแย้ง

จากการกำหนดโมเดลเพื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารการจัดการความขัดแย้ง ดังภาพที่ 2 ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ทำการทดสอบโมเดล ปรากฏว่าโมเดลดังกล่าวมีความเหมาะสมเพราะค่าทดสอบทางสถิติที่ผ่านเกณฑ์และเหมาะสมจากการตรวจสอบความถูกต้องของโมเดล โดยแสดงปรากฏผลว่า มีค่า Chi-square Probability เท่ากับ 0.738 ค่า Chi-square Relative เท่ากับ 0.716 ค่า GFI (Goodness of Fit Index) เท่ากับ 0.994 และ RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) เท่ากับ 0.004 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องและความถูกต้องซึ่งจะต้องผ่านเกณฑ์การพิจารณาที่เป็นที่ยอมรับ (Suksawang, 2014) โดยสามารถแสดงการหาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3: แสดงโมเดลรูปแบบเส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ภาพที่ 3 อธิบายถึงการหาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรโดยที่ผ่านการตกแต่งแล้ว ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มี 5 เส้นทาง และมีเส้นทางที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 เส้นทาง ซึ่งเส้นทางทั้ง 9 สามารถนำค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของแต่ละสมการ โครงสร้างมาเขียนเส้นทางของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่ออภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพร้อมทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและผลรวมอิทธิพลได้ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

สรุปผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมอิทธิพล

ประเภทความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม CON					
	ACC	TLE	COL	CPI	CPT	AVO
ผลทางตรง : DE	0.571	-	0.192	0.327	0.047	0.392
ผลทางอ้อม : IE	0.037	0.136	-	-	-	-
ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล : TE	0.608	0.136	0.192	0.327	0.047	0.392

จากตารางที่ 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีผลต่อการจัดการความขัดแย้งในทางตรง ยกเว้นตัวแปรคุณลักษณะผู้นำที่ไม่มีผลทางตรงต่อการจัดการความขัดแย้ง โดยตัวแปรการยอมให้ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.571 เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงที่มากที่สุด ขณะที่ตัวแปรการหลีกเลี่ยง มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.392 เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงรองลงมา ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม : ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีทั้งอิทธิพลทางอ้อมต่อการจัดการความขัดแย้ง คือ ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.136 และปัจจัยการยอมให้ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.037 ตัวแปรปัจจัยที่มีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อการจัดการความขัดแย้ง: ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการยอมให้ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.608

อภิปรายผล

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง : เมื่อพิจารณาจากภาพที่ 3 และตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีผลต่อการจัดการความขัดแย้งในทางตรง ยกเว้นตัวแปร คุณลักษณะผู้นำที่ไม่มีผลทางตรงต่อการจัดการความขัดแย้ง โดยตัวแปรการยอมให้ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.571 เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงที่มากที่สุด ขณะที่ตัวแปรการหลีกเลี่ยง มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.392 เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prietula and Weingart (2011) พบว่าการจัดการความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การยอมให้ รองลงมาคือการหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การร่วมมือ และการเอาชนะ ตามลำดับ ในการนำมาวิเคราะห์วิธีการจัดการความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความพึงพอใจในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Krackhardt et al. (2012) ที่ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การแข่งขัน การประนีประนอม การร่วมมือ การหลีกเลี่ยง และการยอมให้ โดยจะต้องนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ อย่างไรก็ตามการจัดการความขัดแย้งในองค์กรอย่างสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้นำเข้าใจธรรมชาติของความขัดแย้ง มองความขัดแย้งเป็นเรื่องของการกระตุ้นความคิดก่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในการทำงาน แก้ไขปัญหาด้วยการเปิดใจกว้าง สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถสร้างสรรค์ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม : ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีทั้งอิทธิพลทางอ้อมต่อการจัดการความขัดแย้ง คือ ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.136 และปัจจัยการยอมให้ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.037 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bear et al. (2014) ที่ระบุว่า คุณลักษณะผู้นำไม่ได้ส่งผลทางตรงต่อการจัดการความขัดแย้งแต่จะแสดงออกผ่าน รูปแบบการจัดการความขัดแย้งการหลีกเลี่ยง การเอาชนะ และการให้ความร่วมมือ เช่นเดียวกับการยอมให้ที่จะแสดงออกผ่านกระบวนการการหลีกเลี่ยง สอดคล้องกับ Todorova and Weingart (2014) ที่กล่าวว่า เนื่องจากกระบวนการหรือวิธีการจัดการความขัดแย้ง

อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กร และกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน ดังนั้นผู้นำควรมีคุณลักษณะและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อลดความตึงเครียดและอำนวยความสะดวกในการจัดการกับความขัดแย้ง จึงจะสามารถนำพาการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับ Hoonakker et al. (2003) ที่กล่าวว่า ทักษะผู้นำด้าน ความคิดสร้างสรรค์ ความรอบรู้ในงาน ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถในการสื่อสารและการรับฟัง เข้าใจถึงความความคิดเห็นที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ให้การยอมรับความคิดใหม่ๆ ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด และสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี จะช่วยทำให้บุคลากรในองค์กรที่ต้องเผชิญกับความขัดแย้งคลายความเครียดลงได้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม : ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อการจัดการความขัดแย้ง คือ การยอมให้ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.608 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongwanich and Laohavichien (2019) ที่กล่าวว่า การยอมให้ เป็นวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในลักษณะที่ต้องการเอาใจผู้อื่น ทำตัวเป็นผู้เสียสละ ปล่อยให้ผู้อื่นดำเนินการไปตามความพอใจ แม้แท้จริงแล้วไม่เห็นด้วยก็ตาม เป็นการพยายามรักษามิตรภาพอันดีงามต่อกัน โดยฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เสียสละเป้าหมายของตนเพื่อให้อีกฝ่ายบรรลุเป้าหมาย ผลที่ได้คือ แพ้-ชนะ

ข้อสังเกตอื่น ๆ จากผลการวิจัย: ตัวแปรการหลีกเลี่ยงเป็นตัวแปรคั่นกลางที่มีความสำคัญ: เนื่องจากทั้งตัวแปรคุณลักษณะผู้นำ และตัวแปรการยอมให้ ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่ผ่านตัวแปรการหลีกเลี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prietula and Weingart (2011) ที่ระบุว่า รูปแบบการหลีกเลี่ยงเป็นการบริหารความขัดแย้งที่แสดงทั้งพฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์และพฤติกรรมมุ่งงานอยู่ในระดับต่ำ เป็นการทำตัวได้อยู่เหนือความขัดแย้ง ไม่มีการปะทะซึ่งหน้า ประเด็นปัญหาอาจไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริงการจัดการความขัดแย้งในรูปแบบการหลีกเลี่ยงอาจต้องใช้ปัจจัยอื่นที่สำคัญร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการใช้ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำและรูปแบบการยอมให้มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งจะทำให้ได้ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการ

ความขัดแย้งที่ตึงเครียด ตัวแปรคุณลักษณะผู้นำต้องดำเนินการผ่านกระบวนการอื่น ๆ ในการจัดการความขัดแย้ง: จากภาพที่ 3 จะเห็นได้ว่า ตัวแปรคุณลักษณะผู้นำ ซึ่งเป็นตัวแปรต้น ไม่มีอิทธิพลทางตรงกับการจัดการความขัดแย้ง แต่จะเห็นได้ว่าตัวแปรคุณลักษณะผู้นำจะส่งผลโดยตรงกับตัวแปรคั่นกลางหลายตัวแปร คือ การหลีกเลี่ยง การเอาชนะ และการร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kimencu (2011) ที่พบว่า ลักษณะความเป็นผู้นำ ได้แก่ ความทะเยอทะยาน ความรอบรู้ในงาน ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ได้เป็นเครื่องมือโดยตรงในการจัดการความขัดแย้ง แต่หากคุณลักษณะผู้นำที่กล่าวมานั้นถูกนำมาแสดงผ่านการหลีกเลี่ยง การเอาชนะ และการร่วมมือ จึงจะส่งผลสัมฤทธิ์ในการจัดการความขัดแย้งได้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการความขัดแย้งส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อการจัดการความขัดแย้ง ทั้งนี้ เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ผู้นำจะต้องบริหารจัดการกับปัญหา เพื่อยุติข้อขัดแย้ง หาสาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้ง จากนั้นจึงพิจารณาหาวิธีที่เหมาะสมในการจัดการกับข้อขัดแย้ง ทั้งจะต้องมองปัญหาความขัดแย้งว่าเป็นสิ่งที่ต้องหาทางแก้ไขร่วมกัน มิใช่การใช้อำนาจสั่งการเพื่อยุติความขัดแย้ง เป็นการมุ่งที่จะแก้ปัญหที่เกิดขึ้นมากกว่าการตำหนิผู้อื่น ทั้งนี้การเลือกวิธีหนึ่งวิธีใด เพื่อแก้ความขัดแย้งนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่าย อาจเปลี่ยนแปลงวิธีใหม่ได้เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเกิดมองปัญหาในมุมมองใหม่ หรือต้องเผชิญกับปฏิกิริยาโต้ตอบทางอารมณ์อย่างรุนแรงจากอีกฝ่าย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อการจัดการความขัดแย้ง แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และเปรียบเทียบเพื่อให้

ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ตลอดจนมีการส่งเสริมพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ เหมาะสมกับธุรกิจ เพื่อสนับสนุนให้องค์กรสามารถแข่งขันได้และอยู่รอดอย่างยั่งยืน

2) เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผู้นำองค์กรอาจทำให้ทราบถึงข้อมูลเพียงด้านเดียว การทำวิจัยในครั้งต่อไปอาจศึกษาตัวอย่างเพิ่มเติมที่เป็นพนักงานในสถานประกอบการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นมุมมองเพิ่มเติมจากพนักงานและเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณลักษณะผู้นำ รูปแบบการจัดการความขัดแย้งส่งต่อการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งอาจทำให้ข้อสรุปมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น

References

- Bear, J. B., Weingart, L. R. & Todorova, G. (2014). Gender and the emotional experience of relationship conflict: The differential effects of avoidant conflict management. *Negotiation and Conflict Management Research*, 7(1), 213-231.
- Chienwattanasook, K. (2010). The Impact of Employees' Conflict Management Styles on Task Conflict, Relationship Conflict and Stress in the Thai Telecommunications Sector. *Journal of Behavioral Science*, 16(2), 13-31. [in Thai]
- Hoonakker P. Marian A. & Carayon P. (2003). *The relation between job characteristics and quality of working life : The role of task identity to explain gender and job type differences*. Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society 48th Annual Meeting, New Orleans, Louisiana, 351-367.

- Kimencu. (2011). *Leadership orientations and conflict management styles of academic deans in masters degree institutions*. Ph.D. Dissertation. The West Virginia University.
- Krackhardt, D., Lave, J., Arnold, R., Yealy, D. & Salas, E. (2012). *Measuring teamwork and conflict among emergency medical technician personnel*. Prehospital Emergency Care. 16: 98-108.
- Lolly Daskal. (2014). “Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of Hong Kong MBA students.” *Journal of Management of Psychology*, 11(3), 12-25.
- Monataraphadung, S. (2016). “Creative conflict management” *Journal Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)*, 6(2), 193-208. [in Thai]
- Prasitratthasin. S. (2003). *Multivariate techniques for social and behavioral sciences research: principles, methods and applications*. Bangkok: National Institute of Development Administration. Liangchiang business site. [in Thai]
- Prietula, M. J. & Weingart, L. R. (2011). Negotiation offers and the search for agreement. *Negotiation and conflict management research*. 4: 77-109.
- Suksawang, P. (2014). The basics of structural equation modeling. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 6(2), 136-145. [in Thai]
- Thomas, K. W. & Kilmann, R. H. (1987). Thomas-Kilmann conflict model interest. New York, NY: X/COM Incorporated.
- Todorova, G., Bear, J. & Weingart, L. R. (2014). Can conflict be energizing? A study of task conflict, positive emotions, and job satisfaction. *Journal of Applied Psychology*, 9(9), 451-467.

- Vanichbuncha, K. (2011). Statistics for research. 6th ed. Bangkok: Dusit Thani College. [in Thai]
- Wonguparaj, N. (2012). *The leadership style and conflict management of school administrators under the secondary educational service area office, Bangkok*. A Thesis Submitted in Partlal Fulfillment of The Requirements for The Degree of Doctor of Philosophy Program. In Educational Administration Graduate College of Management Sripatum University. [in Thai]
- Wongwanich, B & Laohavichien, T. (2019). Relationship between conflict management and organizational citizen behavior of Rojana Industrial Park workers in Ayutthaya province. *Journal of RMUTSB Acad. J. (Humanities and social sciences)*, 4(1), 12-22. [in Thai]

Author

Dr. Sanya Borisut

Faculty of Business Administration and Information Technology,

Rajamangala University of Technology Tawan-Ok : Chakrabongse

Bhuvanarth Campus 58 Viphavadee-Rangsit Rd., Ratchadapisek, Din Daeng,

Bangkok 10400

Tel: 081-9952201 E-mail: Sanya_bo@rmutto.ac.th

**บทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ในการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย: กรณีศึกษา
การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ
สมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี**

**The Role of Ubon Ratchathani Rajabhat University Student Leaders
in the Political Decision on the Democratic Way of Life:
The Case Study of Election of the President of the Provincial
Administrative Organization and Member of the
Ubon Ratchathani Provincial Council**

สุทธิพงษ์ สุทธิลักษณ์กุล¹/ พายุ นาวาคุระ²

Sutthipong Sutthilukmunikul / Payu Nawakura

¹⁻² พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา สายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี

Lecture, Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Received: March 31, 2021
Revised: August 30, 2021
Accepted: August 31, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง
ของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2) การตัดสินใจทางการเมืองแบบ
วิถีประชาธิปไตย ของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และ 3) บทบาท
ของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในการตัดสินใจทางการเมืองแบบ
วิถีประชาธิปไตย: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ
สมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี ตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้นำนักศึกษา จำนวน 132

คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นผู้นำ นักศึกษา เลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาทางการเมือง 2) การตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง

คำสำคัญ: บทบาทผู้นำนักศึกษา, การตัดสินใจทางการเมือง, วิถีประชาธิปไตย

Abstract

The aims of this research were as follows: 1) to study the factors of the political environment of student leaders in Ubon Ratchathani Rajabhat University, 2) to study political decision-making in a democratic way of student leaders in Ubon Ratchathani Rajabhat University, and 3) to study the role of Ubon Ratchathani Rajabhat University student leaders in making political decisions in a democratic way: a case study of the election of the Provincial Administrative Organization and Ubon Ratchathani Provincial Councilors. The research sample of 132 student leaders and a simple random sampling method. The data were collected by questionnaires and analyzed using mean and standard deviation. The qualitative study's target group of ten student leaders was chosen using a purposive sampling method, and data were collected through interviews and analyzed using content analysis. The results showed that 1) the overall political environment factors were at a high level. The part with the highest average was political developed, 2) the overall democratic political decision-making was at a high level, and the part with the highest average was the role of a political observer, respectively.

Keywords: democratic way of life, political decision, role of student leaders

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 252 ได้บัญญัติเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือให้มาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะให้มาโดยวิธีอื่นก็ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (Election Commission of Thailand, 2020) ประเทศไทยมีรูปแบบการเมืองแบบประชาธิปไตยเน้นไปที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชนยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการกำหนดบทบาทของประชาชนมากขึ้นในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเน้นการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมในการบริหารของรัฐบาลมากขึ้น (Uwanno & Burikul, 2007) ประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงอยู่ในเรื่องของการตัดสินใจทางการเมือง (Political Decision) ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นภูมิหลัง ความรู้ ความเชื่อ ความเห็น ตลอดจนค่านิยมทางการเมือง ด้วยเหตุผลที่ยิ่งใหญ่คือ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และมักจะตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Self-Centered Viewpoint) (Panyapa, Wuthikaro & Supasorn, 2015)

การตัดสินใจทางการเมือง (Political Decision Making) เป็นกระบวนการตัดสินใจที่เริ่มด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเมือง การวิเคราะห์คุณค่าทางการเมือง การตัดสินใจเลือกแนวทางการเมือง และที่สุด “ผลของการตัดสินใจทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของพฤติกรรมทางการเมือง (Political behavior) ด้วยการได้เข้าไปมีส่วนร่วม พัวพัน เกี่ยวข้อง หรือ กระทำใด ๆ ในกิจกรรมการเมือง เริ่มตั้งแต่ระดับต่ำสุดคือการสนใจทางการเมืองไปจนถึงระดับสูงสุดคือการเป็นตัวแสดงทาง

การเมือง หากบุคคลมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการเมืองสูง ย่อมจะส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูงขึ้นตามลำดับ โดยรูปแบบการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย” โดยจำแนกตามระดับความรู้สึกเป็นเจ้าของออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ บทบาทผู้สังเกตการณ์ (Political Observant) บทบาทผู้มีส่วนร่วม (Political Participant) และ บทบาทความเป็นหุ้นส่วน (Political Partnership) (Kenaphoom, 2016)

การสนับสนุน ส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน ถือว่าเป็นแนวทางหนึ่ง ที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพราะเยาวชนเป็นผู้ที่มีพลัง สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เยาวชนในระดับอุดมศึกษามีพลังและศักยภาพในการแสดงออกทางความคิด การปลูกฝังจิตสำนึก วิถีชีวิตและพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่บัณฑิตนักศึกษาจะเป็นสื่อกลางที่สำคัญในการเผยแพร่ความรู้ไปยังครอบครัว เพื่อนร่วมสถาบันการศึกษาและชุมชน โดยที่สถาบันทางการศึกษามีความสำคัญในการสร้างบรรยากาศและจูงใจให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการบูรณาการในการเรียนการสอน โดยที่สถาบันทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง ในการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยแก่นักศึกษา และการกล่อมเกลາทางการเมืองเป็นกระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ความสำนึก และค่านิยมเกี่ยวกับการเมือง ระบบการเมือง และ ส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยเพื่อเป็นการเสริมสร้าง ความรู้ประชาธิปไตยสู่ชุมชนเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน สถาบันการศึกษา และสังคมเพิ่มมากขึ้น (Thangjuong, 2006)

การได้มาซึ่งผู้นำนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยมีการเลือกตั้งจากนักศึกษาด้วยกันก่อน แล้วจึงเสนอให้มหาวิทยาลัยแต่งตั้งให้ดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษา มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มโครงการกิจกรรมนักศึกษา และดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ผู้วิจัยจึง

สนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำนักศึกษาในการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

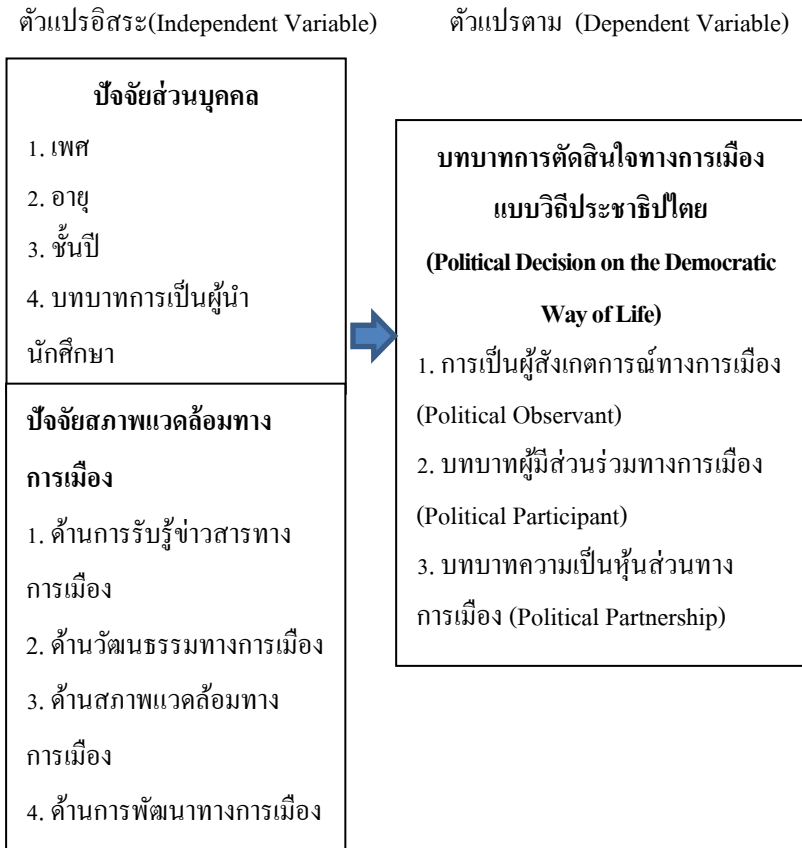
1. เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง ของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย ของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตการวิจัย

เนื้อหา ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง และบทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีในการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี

ประชากร เป็นผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีคือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ให้ดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 200 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) การศึกษาเชิงปริมาณ ประชากร เป็นผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 200 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 132 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) โดยการสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 10 คน เลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) บทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในการตัดสินใจทางการเมือง มีลักษณะแบบปลายเปิดและปลายปิด แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี บทบาทการเป็นผู้นำนักศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำในช่องว่าง 2) แบบวัดปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง 4 ด้าน 2.1 ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จำนวน 8 ข้อ 2.2 ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง จำนวน 6 ข้อ 2.3 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง จำนวน 6 ข้อ 2.4 ด้านการพัฒนาทางการเมือง จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert Scale 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 3) การตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย 3 ด้าน จำนวน 24 ข้อ ได้แก่ 3.1 บทบาทการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง (Political Observant) จำนวน 9 ข้อ 3.2 บทบาทผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participant) จำนวน 9 ข้อ 3.3 บทบาทความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง

(Political Partnership) จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach มีค่าเท่ากับ 0.86 เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง และการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย โดยแบ่งเกณฑ์ เป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (Srisa-ard, 2002) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง และการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง และการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง และการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง และการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง และการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย อยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม และเก็บ

แบบสอบถามคืน จากนั้นตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 10 คน เป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็นสองส่วน คือ

1) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และ

2) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ตัวอย่างผู้่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีอายุเฉลี่ย 19 ปี เป็นเพศชาย จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 เพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มากที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 บทบาทการเป็นผู้่นักศึกษาในมหาวิทยาลัย และเป็นผู้่นักศึกษาจากองค์การนักศึกษามากที่สุด จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 49.24 และเป็นผู้่นักศึกษาจากสถานศึกษา จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 37.12 และหัวหน้าหมู่เรียน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมืองของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.32) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาทางการเมือง ($\bar{X}=3.94$, S.D.=0.34) และด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.47) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางคือด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.34) และ ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.48$, S.D.=0.53) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง

ด้าน	ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง	ความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	3.48	0.53	ปานกลาง
2.	ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง	3.52	0.47	มาก
3.	ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง	3.47	0.34	ปานกลาง
4.	ด้านการพัฒนาทางการเมือง	3.94	0.34	มาก
รวม		3.70	0.32	มาก

3. การตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.27) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง ($\bar{X}=3.94$, S.D.=0.38) รองลงมา คือ บทบาทผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.38) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง ($\bar{X}=3.83$, S.D.=0.34) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย

ด้าน	การตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย	ความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	บทบาทการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง	3.94	0.39	มาก
2.	บทบาทผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง	3.84	0.32	มาก
3.	บทบาทความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง	3.83	0.34	มาก
ภาพรวม		3.92	0.27	มาก

4. บทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในการตัดสินใจทางการเมือง แบบวิถีประชาธิปไตย : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภา จังหวัดอุบลราชธานี

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในการตัดสินใจทางการเมือง แบบวิถีประชาธิปไตย: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

4.1 บทบาทการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง โดยการเฝ้าดู พูดยุข ติดตามสถานการณ์ทางการเมือง รวมไปถึงการสนทนาเกี่ยวกับการเมืองทุกระดับ นอกจากนั้นยังได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การหย่อนบัตรเลือกตั้ง และการนับคะแนน ผลการเลือกตั้งทั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี

4.2 บทบาทผู้มีส่วนร่วมในการเมือง ด้วยการนำทีมนักศึกษาเดินรณรงค์เชิญชวนพี่น้องประชาชนให้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้เข้าร่วมรับฟังการจัดเวทีปราศรัยเพื่อเสนอนโยบายการดำเนินงานของพรรคต่างๆที่สมัครลงรับเลือกตั้ง

4.3 บทบาทความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการรวมตัวหรือก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาแก่เพื่อนนักศึกษา ปัญหาสังคมหรือร่วมมือกับกลุ่ม/ชมรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เพื่อเข้าไปทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ไม่ค่อยมีบทบาทในการเคลื่อนไหว/ชุมนุมทางการเมือง

อภิปรายผล

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมืองของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า เป็นสภาวะการณ์ทางการเมือง เหตุการณ์บ้านเมือง หรือปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เป็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันในสังคมที่สะท้อนสภาวะการณ์ทั้งทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ โดยมีผลต่อการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐบาลและการดำรงชีวิตของประชาชน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Khantikul (2010) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง

2. บทบาทของผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในการตัดสินใจทางการเมือง แบบวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ 1) บทบาทการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง โดยการเฝ้าดู พูดยุข คิดตามสถานการณ์ทางการเมือง รวมไปถึงการสนทนากับการเมืองทุกระดับ นอกจากนั้นยังได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การหย่อนบัตรเลือกตั้ง และการนับคะแนน ผลการเลือกตั้งทั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี 2) บทบาทผู้มีส่วนร่วมในการเมือง ด้วยการนำทีมนักศึกษาเดินรณรงค์เชิญชวนพี่น้องประชาชนให้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้เข้าร่วมรับฟังการจัดเวทีปราศรัยเพื่อเสนอนโยบายการดำเนินงานของพรรคต่าง ๆ ที่

สมัครลงรับเลือกตั้ง 3) บทบาทความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการรวมตัวหรือก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาแก่เพื่อนนักศึกษา ปัญหาสังคมหรือร่วมมือกับกลุ่ม/ชมรมต่างๆในมหาวิทยาลัย เข้าไปทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ ไม่ค่อยมีบทบาทในการเคลื่อนไหว/ชุมนุมทางการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของ Kenaphoom (2010) ที่ว่า การตัดสินใจทางการเมือง เป็นกระบวนการตัดสินใจที่เริ่มด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเมือง การวิเคราะห์คุณค่าทางการเมือง การตัดสินใจในเลือกแนวทางการเมือง และที่สุด “ผลของการตัดสินใจทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของพฤติกรรมทางการเมือง ด้วยการได้เข้าไปมีส่วนร่วม พัวพันเกี่ยวข้อง หรือกระทำใด ๆ ในกิจกรรมการเมือง เริ่มตั้งแต่ระดับต่ำสุดคือการสนใจทางการเมืองไปจนถึงระดับสูงสุดคือการเป็นตัวแสดงทางการเมือง หากบุคคลมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการเมืองสูง ย่อมจะส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูงขึ้นตามลำดับ โดยรูปแบบการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย โดยจำแนกตามระดับความรู้สึกเป็นเจ้าของออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ บทบาทผู้สังเกตการณ์ บทบาทผู้มีส่วนร่วม และ บทบาทความเป็นหุ้นส่วน จากผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.27) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.38) อธิบายได้ว่า ผู้นำนักศึกษาแสดงบทบาทการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง โดยการเฝ้าดู พุดคุย ติดตามสถานการณ์ทางการเมือง รวมไปถึงการสนทนากับการเมืองทุกระดับ นอกจากนั้นยังได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การหย่อนบัตรเลือกตั้ง และการนับคะแนน ผลการเลือกตั้งทั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nuchaudom and Paranakian (2019) ที่ศึกษาเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกผู้แทนระดับท้องถิ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง มีผลต่อเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกผู้แทนระดับท้องถิ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ควรส่งเสริมบทบาทของผู้นำนักศึกษาในการเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง โดยการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง บทบาทผู้มีส่วนร่วมในการเมือง ด้วยการนำทีมนักศึกษาเดินรณรงค์เชิญชวนประชาชนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.2 มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ควรจัดให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และบทบาทหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1.3 หน่วยงานภาครัฐ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไปยังกลุ่มเยาวชน นักศึกษา โดยต้องเปิดพื้นที่ทางการเมืองของชุมชนให้กับกลุ่มคนเหล่านี้ ได้มีโอกาสแสดงบทบาทของตนเองเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจตามบทบาทของผู้นำนักศึกษาในการตัดสินใจทางการเมือง

2.2 ควรมีการศึกษา และพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย

References

- Election Commission of Thailand. (2021). *Election commission of Thailand*.
Recruitment manual local council members or local administrators:
Election Management and Voting Department. [in Thai]
- Kenaphoom, S. (2016). Political decision on the democratic way of life: Concept and forms. *Humanities & Social Sciences*, 33(2), pp. 89-119. [in Thai]
- Khantikul, P. (2010). *A political participation model of the people in Dusit District, Bangkok*. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University. [in Thai]
- Krejcie, R. V. & Morgan & D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.
- Nuchaudom, C & Paranakian, K. (2019). Criteria for decision making in selecting local representative. *Pathumthani University Academic Journal*, 11(2), pp. 32-44. [in Thai]
- Panyapa, R., Wuthikaro, S. & Supasorn, P. (2015). The application of concept on dignity in Thai society according to buddhist perspective. *Humanities and Social Sciences Khon Kaen University*, 32(3), pp. 1-20. [in Thai]
- Thangjuong, Y. (2006). *The democratic political culture of the student of Uttaradit Rajabhat University students*. Uttaradit: Uttaradit Rajabhat University. [in Thai]
- Uwanno, B & Burikul, T. (2007). *Participatory democracy*. Bangkok: printing press of Chulalongkorn University. [in Thai]
- Wiset, S. (2012). Political participation process of undergraduate students in public administration program, Faculty of Arts and Science, Nakhon Phanom University. *Nakhon Phanom University Journal*, 2(1), pp. 5-12. [in Thai]
- Srisa-ard Boonchom Srisaat. (2002). *Basic rresearch*. (9th edition). Bangkok: Suwiriyasan Co., Ltd. [in Thai]

Authors

Dr.Sutthipong Sutthilukmunikul

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University.

Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel.: 08-8586-2151 E-mail: sutthi2151@Gmail.com

Dr.Payu Nawakura

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University.

Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000

Tel.: 08-9717-7556 E-mail: payunawakura@hotmail.com

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร (มสส.)

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็น
แฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 เป็นต้นไป
ที่เว็บไซต์ <http://jhusoc.bru.ac.th> หรือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เลขที่ 439 ถนนจิระ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
โทรศัพท์ 044-611-221 ต่อ 4001/โทรสาร 044-611-858

2. เป็นบทความด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับภาษา
ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญาและศาสนา ชาติพันธุ์ บรรณารักษ์และสารสนเทศ
ศาสตร์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ศิลปกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม การท่องเที่ยว
ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา การศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้
และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิง และ
ประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้ากระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 14 และพิมพ์เนื้อหาใน
ลักษณะคอลัมน์เดียว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะ
พิมพ์เดี่ยว (Single space) ระยะขอบบน-ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย-ขวา 1.8
เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 16 กึ่งกลางหน้ากระดาษ กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ให้ใช้อักษรตัวแรกเป็นตัวใหญ่สำหรับคำหลักต่างๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่างต่อจากชื่อผู้วิจัย ชิดขอบซ้าย พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร อย่างเคร่งครัด

9. บทความที่ส่งมาตีพิมพ์จะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน ถ้าผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ใน 2 ท่านไม่เห็นควรให้ตีพิมพ์ ก็จะส่งบทความนั้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 พิจารณา ทั้งนี้ บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์

ในมนุษยสังคมสาร ต้องผ่านการพิจารณาเห็นควรให้ตีพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน

10. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความในมนุษยสังคมสาร ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สุด

11. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

12. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยย่อเป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุค่านามาน้ำชื่อ (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ดร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่ เป็นนักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษาเท่านั้น โดยไม่ต้องใส่ข้อมูลของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวอย่างเช่น

Author

Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon2512@gmail.com

* ส่วนประกอบของบทความ *

* บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการ ควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

3. **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุงคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้ บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

4. **บทนำ (Introduction)** นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. **เนื้อหา (Body of text)** ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อยๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. เอกสารอ้างอิง (References) อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation)

โดยใช้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (6th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏในบทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

* บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้า หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุนำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและ

ภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

4. บทนำ (Introduction) ระบุถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลวิจัย

5. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective) ระบุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการวิจัย (Results) ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. อภิปรายผล (Discussion) นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่างๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (6th edition)

* การเขียนเอกสารอ้างอิง *

1. การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหา (In-text citation) ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น สำหรับผู้เขียนทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลแล้วตามด้วยปี ค.ศ. ที่เผยแพร่เอกสาร และ/หรือเลขหน้า เช่น Nuemaihom (2014) หรือ (Nuemaihom, 2014: 23)

2. การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้เขียน โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก

3. ในกรณีอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษ และให้วงเล็บคำว่า [in Thai] ไว้ส่วนท้ายของเอกสารอ้างอิงนั้น ให้เขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษคือให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก และให้เขียนรวมไปกับรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษเลย

ตัวอย่างเช่น

References

- Nuemaihom, A. (2010). *Speaking English in all situations* (2nd ed.). Bangkok: Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]
- Sato, K. (2003). *Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication*. Japan: Akita Prefectural.
- Yothimas, D. (2015). *A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloepraphakiat district, Buriram province* (Research report). Buriram: Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(สามารถดูหลักเกณฑ์และรูปแบบการอ้างอิงเอกสารเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์

<http://jhusoc.bru.ac.th>)

ให้ใช้ระบบการเขียนเอกสารอ้างอิงนี้ตั้งแต่ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2562 เป็นต้นไป

Manuscript Preparation Guidelines for the Submission of Academic and Research Articles in Journal of Humanities and Social Sciences (JHUSOC)

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word 2010 onwards via the website: <http://jhusoc.bru.ac.th> or to the Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University, Muang District, Buriram Province 31000, Tel: 044-611-221 Ext. 4001, Fax: 044-6128-585.

2. The article must be relevant to Humanities and Social Sciences of the following areas: Language, Linguistics and Literature, Philosophy and Religion, Ethnicity, Folklore, Library and Information Science, Music and Performance Arts, Fine and Applied Arts, Tradition and Culture, Tourism, History, Archaeology, Anthropology, Law, Politics, Public Administration, Economics, Sociology, Psychology, Education, Technology and Learning Innovation, and other disciplines relevant to Humanities and Social Sciences.

3. The article must be typed on A5 paper to include figures, tables, references, and author's brief personal data. Moreover, it should be between 15-20 pages in length.

4. Font

4.1 Angsana New with font size 14 is required. The article must be typed in one column and single spacing. The top-bottom margins of 2 cm. and the left-right margins of 1.8 cm. are used.

4.2 Both Thai and English article titles should be in bold face, font size 16 with initial caps of the content words, and be centered.

4.3 The author's name (and the advisor's name) must be written in both Thai and English. It must also be typed in bold using font size 14 and centered on the page. For the Thai article, the author's name is numbered in order.

4.4 Department(s)/program(s), faculty(s) and affiliation(s) must be written in both Thai and English, and set flush on the left using font size 12 below the author's name. For the Thai article, their Thai information is numbered in order.

5. Either Thai or English article can be submitted. In the case of an English article, it must be verified and signed by an English language expert before being sent to the editor.

6. The article submitted for publication in JHUSOC has not already been published elsewhere or is not under consideration by peer reviewers for publication in other journals.

7. The article must contain both Thai and English abstracts with no more than 1 page of A5, or between 150-200 words. Only English abstract is required for the article written in English or other languages.

8. The author must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic or research articles set by the journal.

9. The article will be reviewed by at least two peer reviewers in the relevant fields. If one of them does not agree to get it published, the article will be sent to the third peer reviewer for his/her consideration. It is noted that the article published in the journal must be approved by at least two peer reviewers.

10. The editorial board is responsible for the final decision regarding acceptance or rejection of the article published in the journal.

11. The author will be officially informed if his/her article is not accepted. However, the manuscript will not be sent back to him/her.

12. The author/authors (researcher/researchers) must write the personal information in English in the last part of the article below the references, providing a title (Mr. / Mrs. / Miss), an academic position i.e. Assistant Professor / Associate Professor / Professor (if any), and a doctoral degree i.e. Dr. (If any). A full address, including a postal code, a fax number, and an email address, should also be provided. It is noted if the author is a master's or doctoral student, his/her personal information must be presented while his/her advisors' individual information is not required.

For examples:

Author

Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon2512@gmail.com

✱ Components of Academic Articles ✱

To write an academic article, clear points should be identified and appropriate sequences of the content should be considered. The article should consist of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The article contents are clearly summarized. Both Thai and English abstracts are required. A one-page Thai abstract with 150-200 words is written first, followed by the English one with the same number of words. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English keywords are required for the article written in English or other foreign languages.

4. Introduction: The article background is presented. The article scope is also specified.

5. Body of Text: The main contents and sub-topics of the article are identified. Moreover, the topics are sorted by the contents.

6. References: In-text citation is based on the author-year system of the APA (American Psychological Association) style (6th edition). It is noted that all entries in the text should be listed in the references.

*** Components of Research Articles ***

The research results should be presented systematically. The research article should be composed of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The important research components, including objectives, population, sample group, instruments, statistics for data analysis, and research results. Both Thai and English abstracts must be written. The length of each language is not more than 1 page or between 150-200 words. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

4. Introduction: The significance of research problems are identified. The relevant literature is reviewed. In addition, the overall benefits obtained from the research results are also presented.

5. Objective: The research objectives are clearly identified to reflect the overall picture of the research.

6. Methodology: The research methods, including population, samples, instruments, steps of data collection, and statistics for data analysis, are clearly indicated.

7. Results: The research results obtained from analyzing the data are clearly interpreted according to the research objectives.

8. Discussion: The research results are discussed with theoretical support so as to check whether the current research results are in line with or against the previous studies.

9. Recommendations: Utilization of the research results, and guidelines for the next research should be recommended.

10. References: The references must be based on APA (American Psychological Association) style (6th edition).

* Writing References *

1. Both Thai and foreign authors' names in the in-text citation must be written in English only. Moreover, their last names should be written first, followed by the year of publication, and/or page numbers, for example, Nuemaihom (2014) or (Nuemaihom, 2014: 23).

2. References are listed fully in alphabetical order according to the last name of the author and not numbered. Moreover, the last name is written first, followed by the initial letter of his/her first name.

3. For referring the Thai documents, the documents must be translated into English, and the additional word "in Thai" must be put in the brackets [] i.e. [in Thai]. It is noted that the same format for referring both Thai and English documents is required.

For example:

References

- Nuemaihom, A. (2010). *Speaking English in all situations* (2nd ed.). Bangkok: Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]
- Sato, K. (2003). *Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication*. Japan: Akita Prefectural.
- Yothimas, D. (2015). *A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloepraphakiat district, Buriram province* (Research report). Buriram: Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(For further information about the guidelines on writing references, please visit the
website: <http://jhusoc.bru.ac.th>)

This reference style will come into effect from
Vol. 17 No.1 (January-April) 2019 onwards.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร (มสส.)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการมนุษยสังคมสาร

เรื่อง ตีพิมพ์บทความลงในมนุษยสังคมสาร

1. ชื่อผู้ส่งบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

2. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

.....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

.....

.....

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เลขที่ 439 ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

อีเมล: jhusoc@bru.ac.th เว็บไซต์: <http://jhusoc.bru.ac.th>

3. ประเภทของบทความ

☐ บทความวิจัย (Research article)☐ บทความวิชาการ (Academic article)

4. เนื้อหาของบทความเกี่ยวกับ

☐ ด้านมนุษยศาสตร์ ☐ ด้านสังคมศาสตร์

5. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด

.....

6. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้า

มี).....

7. สถานภาพผู้ส่งบทความ

7.1 ☐ อาจารย์ ☐ อื่นๆ ระบุ.....

คณะ.....

สถาบัน.....

ชื่อผู้วิจัยรวม (ถ้ามี) กรณีผู้ส่งบทความไม่เป็นนักศึกษา

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)	ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ)	หน่วยงาน	โทรศัพท์

7.2 ☐ นิสิต/นักศึกษา

○ ปริญญาโท ○ ปริญญาเอก

หลักสูตร.....

สาขา.....

คณะ.....

สถาบัน.....

โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

2. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

8. สถานที่ทำงาน

.....

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เลขที่ 439 ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

อีเมล: jhusoc@bru.ac.th

เว็บไซต์: <http://jhusoc.bru.ac.th>

9. กองบรรณาธิการสามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ที่

☐ สถานที่ทำงาน ☐ ที่อยู่ดังต่อไปนี้

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

10. กรณีที่ไม่สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ กองบรรณาธิการสามารถติดต่อ
 บุคคลดังต่อไปนี้

ชื่อ – สกุล

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

มีความเกี่ยวข้องเป็น.....

11. สิ่งที่แนบมาด้วย

☐ ไฟล์บทความวิจัย ☐ บทความทางวิชาการ

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

12. องค์ประกอบของบทความ

ข้าพเจ้าได้จัดทำบทความตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับของ “มนุษยศาสตร์” ครบสมบูรณ์ ดังนี้

☐ บทความวิชาการ	☐ บทความวิจัย
☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
☐ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ บทคัดย่อและภาษาอังกฤษ
☐ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ คำสำคัญและภาษาอังกฤษ
☐ บทนำ	☐ บทนำ
☐ เนื้อหา	☐ วัตถุประสงค์การวิจัย
☐ เอกสารอ้างอิง	☐ วิธีดำเนินการวิจัย
☐ ประวัติผู้วิจัย	☐ ผลการวิจัย
	☐ อภิปรายผล
	☐ ข้อเสนอแนะ
	☐ เอกสารอ้างอิง
	☐ ประวัติผู้วิจัย

13. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาได้ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษในส่วนของ Abstract และบทความความภาษาอังกฤษ และขอรับรองว่าบทความฉบับนี้มีการใช้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามหลักภาษาและหลักไวยากรณ์ทุกประการ เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

14. อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ตรวจบทความนี้แล้วขอรับรองว่า องค์ประกอบและเนื้อหาของบทความนี้ มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้

*(กรณีที่เป็นนิตินหรือนักศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

15. ตัณฉบับที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ยังไม่เคยตีพิมพ์
เผยแพร่ที่ไหนมาก่อนและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

ผลการพิจารณาบทความจากบรรณาธิการ

- ☐ เห็นควรดำเนินการส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพของบทความ
- ☐ ไม่รับพิจารณาบทความ

.....

.....

.....

.....

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม)

บรรณาธิการมนุษยสังคมสาร

หมายเหตุ

1. ขอให้ท่านกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มขอลงบทความด้วยลายมือที่อ่านออก และชัดเจนแล้วสแกนส่งไปพร้อมไฟล์ PDF และ ไฟล์ Word ของบทความต้นฉบับ โดยส่งไปที่ <http://jhsoc.bru.ac.th> → ติดต่อขอลงบทความ
2. ขอให้จัดเตรียมต้นฉบับบทความของท่านตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความ ของกองบรรณาธิการ “มนุษยสังคมสาร” มิเช่นนั้น บทความของท่านจะไม่ได้รับการ พิจารณาในดำเนินการในขั้นต่อไป
3. บทความของท่านต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษ จากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ พร้อมลงลายมือชื่อรับรอง
4. ในกรณีที่ป็นนิสิตนักศึกษา บทความของท่านต้องผ่านการรับรองจาก อาจารย์ที่ปรึกษา โดยลงลายมือชื่อรับรอง

Article Submission Form

for Publication in the Journal of Humanities

and Social Sciences (JHUSOC)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University, Thailand

Date:/...../.....

To Editor of Journal of Humanities and Social Sciences

Subject Article Submission Form for Publication in Journal of
Humanities and Social Sciences

1. Author's Name.....

2. Article Title.....

.....

.....

.....

3. Types of Articles ☐ Research Article ☐ Academic Article

Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

E-mail: jhusoc@bru.ac.th

Website: <http://jhusoc.bru.ac.th>

4. Types of Disciplines ☐ Humanities ☐ Social Sciences

5. The Highest Level of Education.....

6. Academic Position (if any).....

7. Position

7.1 ☐ Lecturer ☐ Other Positions (please specify).....

Faculty.....Institute.....

Co-authors (if any) who are not students.

Name	Organization	Telephone	E-mail

7.2 ☐ Students ☐ M.A. ☐ Ph.D.

Discipline.....

Program.....

Faculty.....

Institute.....

Please specify the thesis advisors' names

1. Name.....

Current Position.....

Address.....

Telephone..... E-mail.....

2. Name.....
Current Position.....
Address.....
Telephone..... E-mail.....

8. Author's Present Workplace

.....
.....

Office Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail.....

9. Contact Address ☐ Workplace ☐ Address as below

.....
.....

Home/Office Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail.....

10. In case of not being able to contact the author, the editorial board can contact the following person:

Name.....
Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail Address.....
Relationships.....

11. Enclosed documents

☐ Research Article ☐ Academic Article
☐ Other (specify)

12. Article Components

I have written an article in line with the guidelines of the journal with the following components:

☐ Academic Article	☐ Research Article
☐ Thai and English Titles	☐ Thai and English Titles
☐ Author's name in Thai and English	☐ Author's name in Thai and English
☐ Thai and English Abstracts	☐ Thai and English Abstracts
☐ Thai and English Keywords	☐ Thai and English Keywords
☐ Introduction	☐ Introduction
☐ Body of Text	☐ Objectives
☐ References	☐ Methodology
☐ Author's Biodata	☐ Results
	☐ Discussion
	☐ Recommendations
	☐ References
	☐ Author's Biodata

13. An expert has examined accuracy of the English use. It is certified that the article is written in the correct English grammar and can be published in this journal.

Expert's signature.....

(.....)

Position.....

Date...../...../.....

14. The thesis advisor(s) has considered this article and approved that its contents and components are complete and accurate according to academic principles, so the article is recommended to be published in this journal. It is noted that the item 14 is for the students only.

Advisor's signature.....

(.....)

Date...../...../.....

15. The manuscript submitted for publication in this journal has not been published before and is not under consideration of other journals. Moreover, the author is pleased to make modifications suggested by the editorial board.

Authors' signature.....

(.....)

Date...../...../.....

The results of article acceptance considered by the journal editor are as follows:

☐ It should be forwarded to peer reviewers to evaluate its quality.

☐ It is rejected (Please give reasons for not being able to get the article published in this journal.).....
.....
.....

(Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom)

Editor

Journal of Humanities and Social Sciences

NB:

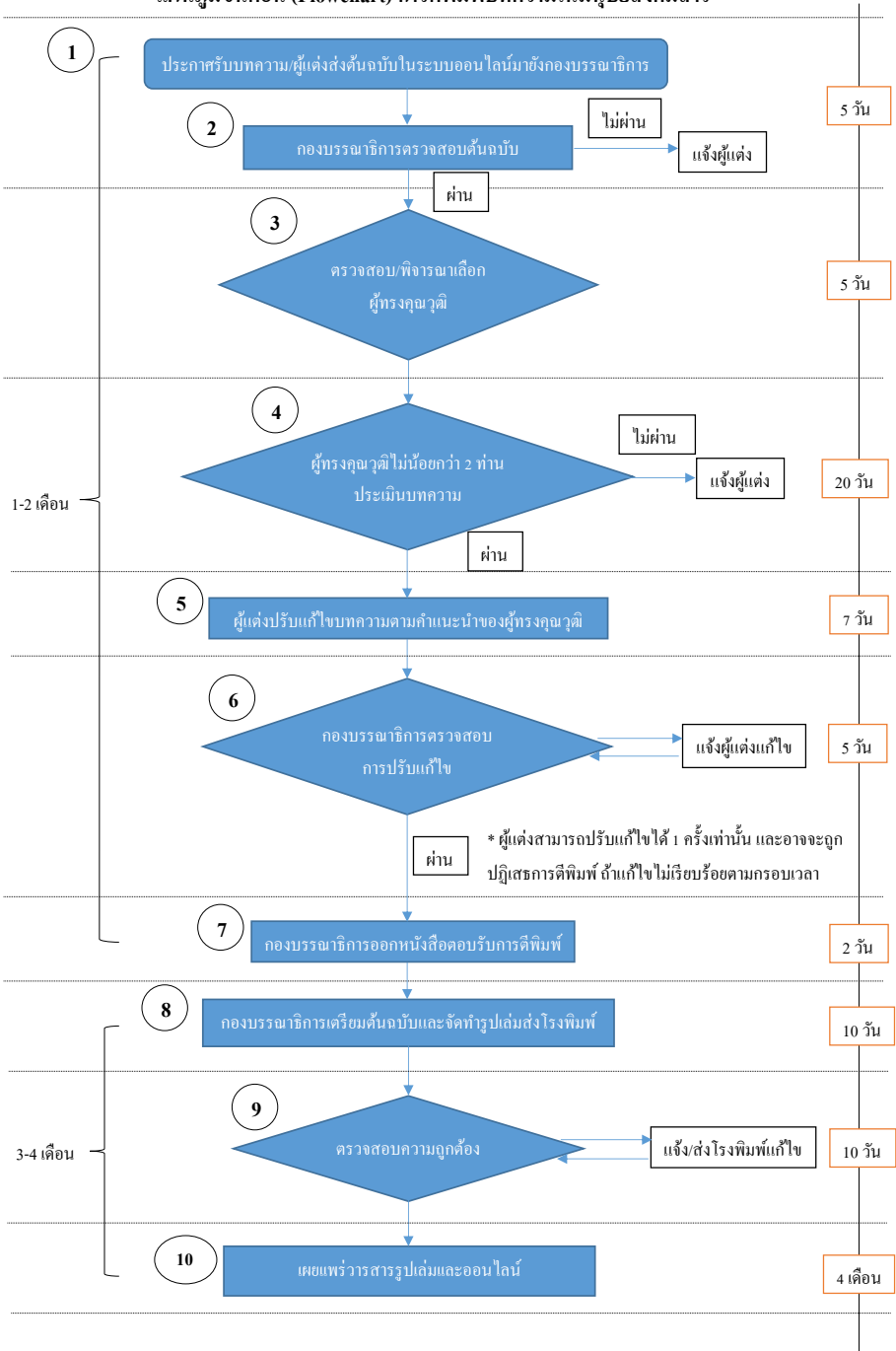
1. You must fill out the Article Submission Form with readable handwriting, scan the form and submit it together with both PDF and Word files of the original full article to <http://jhusoc.bru.ac.th> → **Request for Article Submission.**

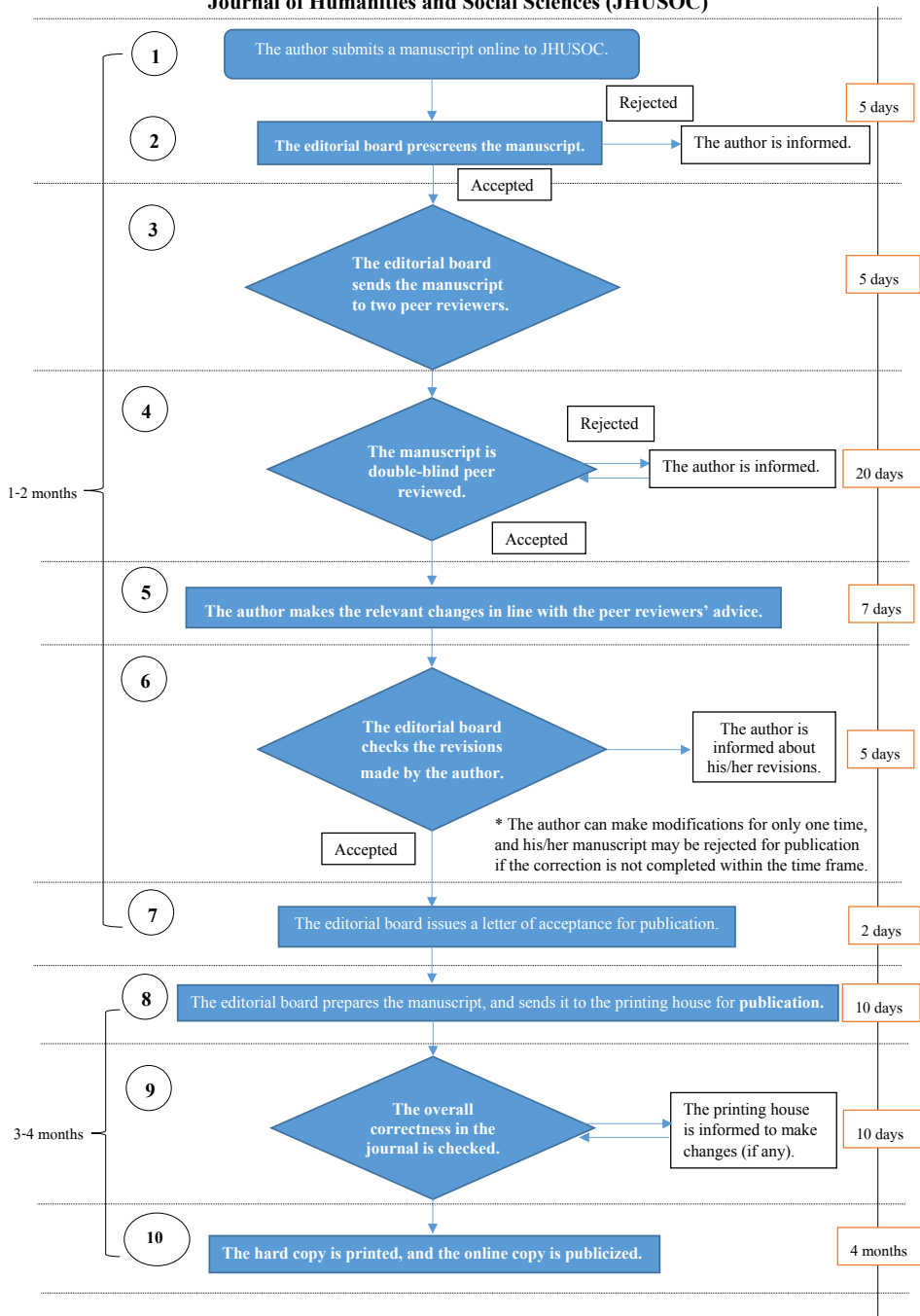
2. You must prepare your original manuscript in accordance with the journal guidelines and criteria, otherwise your article will not be considered to get published in the journal.

3. Your article must be written in the correct English and is certified by the English expert with his/her signature on it.

4. For a student, the article must be certified by an advisor with his/her signature on it.

แผนภูมิขั้นตอน (Flowchart) การตีพิมพ์บทความในมนุษยสังคมสาร

Article Publishing Workflow**Journal of Humanities and Social Sciences (JHUSOC)**

หมายเลขสมาชิก.....

ใบสมัครสมาชิก

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

Faculty of Humanities and Social Sciences (JHUSOC)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ที่อยู่.....

.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

อีเมล.....

☐ สมัครสมาชิก.....ปี (1 ปี 3 ฉบับ 400 บาท) เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

☐ ต่ออายุสมาชิก.....ปี (1 ปี 3 ฉบับ 400 บาท) เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

พร้อมกันนี้ได้ส่งค่าสมาชิก จำนวน.....บาท

(ตัวอักษร.....)

โดยโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (วารสารวิชาการ
รมยสาร)” บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 427-1-25989-1

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่.....

หลังจากโอนเงินแล้ว กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงิน (pay-in-slip) ไปที่
โทรสาร 0-4461-2858 หรือ อีเมล: jhusoc@bru.ac.th

ออกใบเสร็จในนาม

ชื่อ.....

ที่อยู่.....

.....

ดาวน์โหลดใบสมัครสมาชิกได้ที่ <http://jhusoc.bru.ac.th>

